

B.I.R.

822

ACADEMIA ROMÂNĂ

DIN VIEȚA POPORULUI ROMÂN

CULEGERI ȘI STUDII

III.

POEZII POPULARE

DIN

MARAMUREȘ

ADUNATE DE

TIT BUD

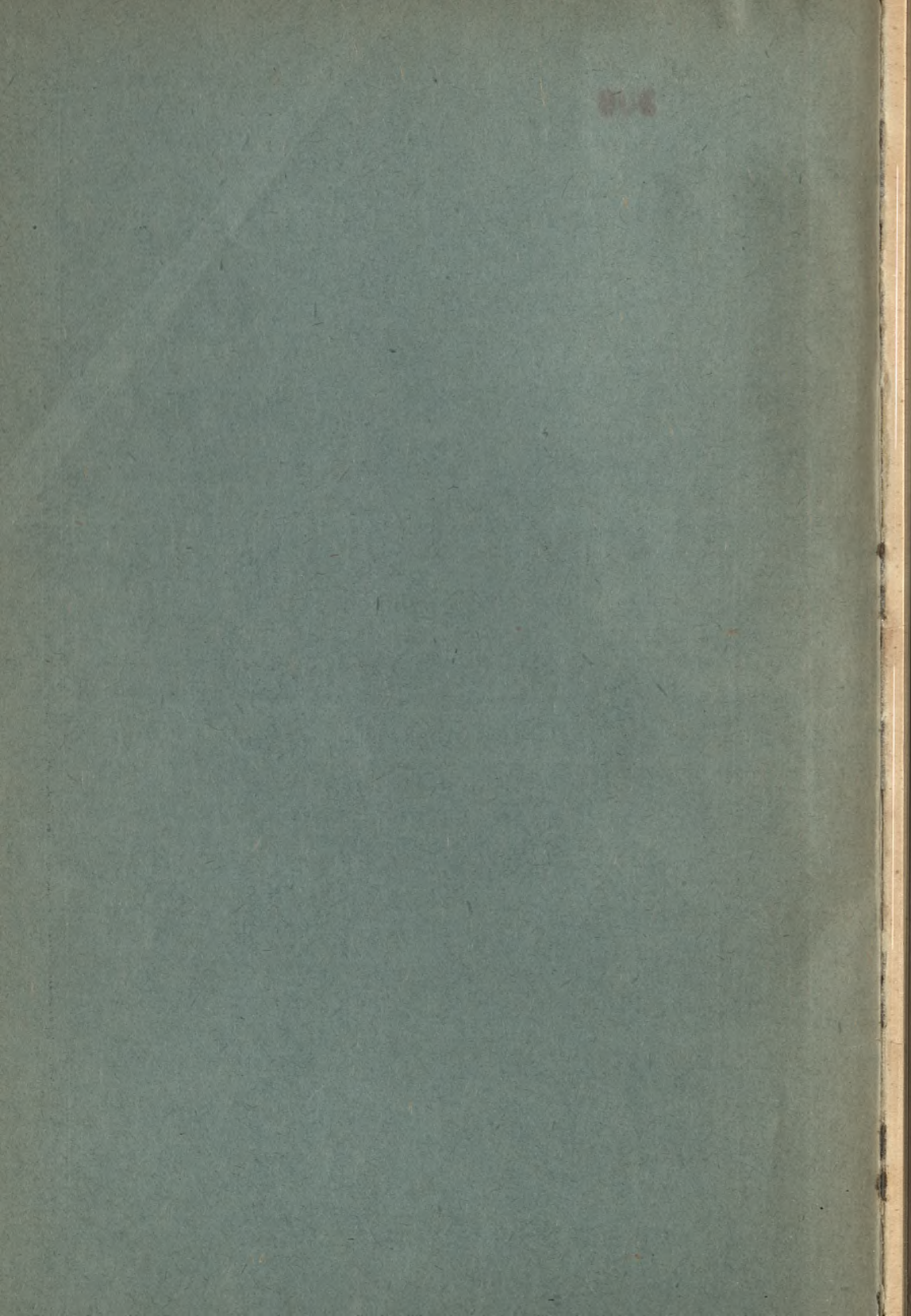
VICARUL MARAMUREȘULUI

ȘEDINȚA 28 MARTIE 1908.

BUCUREȘTI

1908.

PREȚUL 1 LEU.

B.I.R.

822

CADEMIA ROMÂNĂ

DIN VIEȚA POPORULUI ROMÂN

CULEGERI ȘI STUDII

III.

POEZII POPULARE

DIN

MARAMUREȘ

ADUNATE DE

TIT BUD

VICARUL MARAMUREȘULUI

ȘEDINȚA 28 MARTIE 1908.

BUCUREȘTI

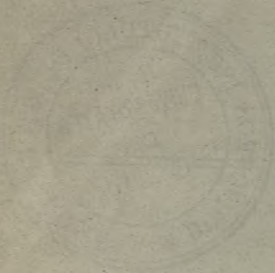
1908.

ACADEMIA ROMANA

IN VIEȚA POPORULUI ROMÂN

TRIMESTRIAL

III

POEZII POPULARE

808

MARAMUREȘ

EDITAT DE

TR. BUD

EDITURA UNIVERSITĂȚII

CLUJ-NAPOCA

1954

**Raportul d-lui I. Bianu către Secțiunea literară a Academiei,
aprobat la 22 Martie 1908.**

Culegerea de poezii populare din Maramureș, prezentată spre publicare de Părintele Vicar al Maramureșului Tit Bud, este un prețios material de literatură populară din acel ținut, din care a fost adunată și culegerea făcută de d-l Al. Țiplea, publicată de Academie în 1906.

Materialul se vede a fi strâns cu îngrijire, iar ținutul din care a fost adunat are un deosebit interes din mai multe puncte de vedere.

Din aceste motive sunt de părere că și această culegere trebuie să fie publicată, întru cât poeziile culese nu sunt identice cu cele publicate de d-l Țiplea.

Raportul lui I. Blau către Secțiunea literară a Academiei.
aprobat la 25 Martie 1908.

Discuțiile de poezii populare din Muntenia, prezentate
prin publicarea de Părintele Vitor și Marcomirștii lui I. Blau,
sunt un material interesant de literatură populară din acea țară.
În ceea ce privește studiul și colecțiile făcute de I. A. Tiplar, în
numele Academiei în 1905.

Materialul este foarte bun și interesant, dar trebuie să
se aștepte să se facă un studiu mai detaliat din unele puncte
de vedere.

Un număr mare de poezii sunt de proveniență incertă și
trebuie să se găsească în celelalte colecții care au fost făcute
de alți publicatori de la Tiplar.

I. BALADE

1. Pinteza Viteazul.

- La poale de codruț verde
Mândră zare că se vede.
Da' aceea nici-i zare,
Că-i șatra ¹⁾ Pintii cea mare,
5. Tot cu șindili șindilită,
Și cu pașiște podită.
La mijlocul șetrii este
Tot o masă rotilată
De voinici încunjurată,
10. Tot o sută și optzeci
De voinici de cei pe-aleși.
— Care voinic s'ar afla
Să meargă în Baia-Mare
După pâne, după sare,
15. După vin de cel mai tare
Ce beu domnii la gustare
Și se 'mbată 'ndată mare.
Nime 'n lume nu s'a aflat,
Făr' a Pintii bun fârtat
20. Pe murguț a 'ncălecat
Și în Baie-a alergat.
Când acolo a intrat,
Toți domnii s'au spăimântat.
— Noroc bun și-adevărat!
25. Tu ești a Pintii fârtat,
De ești așa minunat?
— Noroc bun și-adevărat!
- Eu îs a Pintii fârtat,
De-s așa de minunat.
30. Dați-mi voi cât oi u pofti
Și de bani nu pomeniți,
Că-s dela Pinteza mână
Și-s a Pintii bun fârtat,
Și cruce de ban nu mi-a dat.
35. — Noroc bun și-adevărat!
Tu ești a Pintii fârtat,
De ești așa minunat?
Moartea Pintii de ni-i spune,
Tist ²⁾ prea mare că te-om
[pune.
40. Moartea Pintii :
De grăunț de primăvară
Și cuițe din potcoave,
Măzărice ³⁾ de cea rară,
Să nu fie Pinteza 'n țară.
45. Cămeșa i-e de oțele
Și nu trece plumb prin ele.
Moartea Pintii dacă-a spus,
Tist prea mare că l-a pus,
Tot în fiere și 'n cătuși
50. Și 'n temniță după uși.
— Voi, domnilor, voi dra-
[gilor,
Năpostitiți-mi mâna stângă,

¹⁾ șatră=cort, baracă, târnaț, pridvor.

²⁾ tist=ofițer, funcționar.

³⁾ măzărice=măzărice.

- Că dreapta nu v'îți îndură.
Mâna i-o au slobozit
55. Și carte că el și-a scris
Și la Pinte a o-a trimăs.
Pinte a s'a prins de-a prânzit;
Și cartea 'n loc i-a sosit
Și s'a lăsat de prânzit
60. Și-a prins cartea și-o-a cetit.
Lacrămile-i ciuruia,
Tot mășcate ca bobul
Și 'nfocate ca focul.
Pinte 'ndată s'a gătat
65. Și pe murg a 'ncălecat,
Pe murguțul cel de vânt,
Ce-i tună coama 'n pământ.
Și 'n Baie a alergat;
Și când acolo-a intrat,
70. Când a fost el la un loc,
S'a 'ntâlnit cu-un Băiuțan.
— Noroc bun și-adevărat!
Pinte ești cel minunat?
Unde tu te-ai îndemnat?¹⁾
75. — Numai la al meu fârtat.
- La temniță-a alergat,
Cu potcoava 'n ușă-a dat,
Ușa toată s'a sfărmat
Și Pinte a cuvântat:
80. Numai el cu-al lui fârtat:
— Noroc bun și-adevărat!
Aici ești al meu fârtat?
— Aici îs eu, Pinte, zău,
Din voia lui Dumnezeu.
85. Du-te, Pinte, de-aicea,
Că domnii te-or împușcă
Cu grâul de primăvară,
Cu cuițe de potcoavă,
Cu măzăricea de cea rară.
90. Să nu fii tu, Pinte, 'n țară.
Și Pinte a blăstămat,
Care și-a da al lui sfat
Numai cătră-al lui fârtat.
Și pe el l-au împușcat,
95. Tot acolo l-au îngropat,
In poartă la Baia-Mare,
Să nu fie Pinte 'n țară.

2. Mirele dus în cătane.

- Frunză verde rotunjoară,
Tânăr voinicel se 'nsoară,
Tânără nevastă-și iea.
El nu-i tânăr cum să fie,
5. Fără-i a nădrăvănie:
Vineri mă-sa l-a făcut
Și nici moașă n'a avut,
Sâmbătă l-a botezat,
Duminecă l-a 'nsurat,
10. Luni în cătane-a plecat,
Nevasta și-o-a lăsat.
Cătră nevastă a zis:
— Na inelul dela mine
Și-l pune 'n deget la tine;
15. Când l'ei vedeă pământit,
Să știi bine c'am murit,
Când l'ei vedeă luminat,
Tra(ge) nădejde de 'nturnat.
- Ea pe el l-a așteptat
20. Cu jele și cu bănat,
Nouă ani și nouă zile
Și pe-atâte săptămâni.
Inelul s'a pământit,
Ea și-a gândit c'a murit;
25. Și în casă s'a băgat
Și de nuntă s'a gătat.
Șocru-său de supărat,
Sapa 'n mână a luat
Și de-a una și-a plecat,
30. La cea vie 'n cea feție,²⁾
Să o sape să nu fie.
Și cum a mers ostenit,
Cu un voinic s'a 'ntâlnit.
Cătră el că și-a grăit:
35. — Bună ziua, moș bătrân!
— Sănătos, voinic român!

¹⁾ *îndemn*=excitez, sfătuesc, plec (la drum).

²⁾ *feție*=loc acomodat de sădit vie și pomi.

- Ce vrei, moșule, a săpă ?
Doară via a o strică ?
— Via-aceasta din fetie
40. Oiu săpă-o să nu fie,
Că i-a murit stăpânul
Și a 'mplut-o gătejul.
Întoarce, vâj, ¹⁾ înapoi
Și vină până la voi,
45. Numai mie îmi arată,
Unde-i crâșma așezată ;
Unde-i crâșma cea de vin ?
Eu de-amû i-oiu fi stăpân.
Vâjul și-a zis năcăjit :
50. — Crâșma de vin mi-e în
[casă,
Că-mi mărit nora frumoasă ;
Crâșma e în casa mea,
Se mărită noră-mea.
Voinicu 'n casă-a intrat,
55. Mesenii i-au închinat,

- Tot cu păhare de vin.
Să-i deie cinstea deplin.
Numai el din graiu grăiă :
— Nici oiu bea, nici oiu
[măncă,
60. Până nu mi-a închină,
Tot cea dalbă de mireasă
Din cel cornuluț ²⁾ de masă.
Mireasa-a 'nceput a plânge.
Mesenilor a le zice :
65. — Să fiți, boieri ³⁾, iertători
Și de-aicea ducători,
C'acesta-i soțucul ⁴⁾ meu
Pe care l-am plânsu-l eu ;
Că eu numai mi-l cunoșc
70. Pe inel, pe țurgalău,
Schimbul dela tată meu.
Nuntașii cu toți s'au dus,
El clopu ⁵⁾ 'n cuiuși l-a pus.

3. Drăguțul necredincios.

- Pe deluț, pe colnicel
Trece hireș ⁶⁾ voinicel,
Cu cal negru pătrarel,
Cu murguțul pe drept el,
5. La cea șatră covăcească,
Murgul să și-l potcovească,
Părul să și-l rotunzească,
Mândra lui să nu-l cunoască.
Ea 'nainte i-a ieșit
10. Și din graiu lui i-a grăit :
— Tu te duci, mândrule, duci
Cu struț ⁷⁾ verde de bulbuci ;
Tu te duci și eu rămâiu,
Cu cine să mă mângâiu ?
15. — Mângâia-te, mândră, bine,
Satul rămâne cu tine,

- Iea-mă, mândruluț, cu tine,
Cu trei părți ți-a 'mblă mai
[bine :
20. Unde-i sta și-i poposi,
Ca un sfeșnic te-oiu sluji.
— Eu, mândră, nu te-oiu lua,
Că pe unde mă duc eu,
Nici e apă, nice foc,
Fără sânge până 'n clop.
25. Iea-mă, mândruluț, mă iea,
C'am cosițe 'n patru vițe,
Cosița oiu despletii,
Râtul ⁸⁾ ți s'a 'mpăjești,
Murgul ți-l-oiu priponi.
30. Intoarnă, mândră, 'napoi,
Că eu, mândra mea, mă duc,

¹⁾ vâj = moșneag.

²⁾ cornuluț = dim. din corn.

³⁾ boieri = titlatură de onoare ce se dă unei adunări, de pildă la nuntă, la sfat ; titlatură ironică.

⁴⁾ soțuc = dim. din soț.

⁵⁾ clop = pălărie.

⁶⁾ hireș (ung. hires = vestit) = frumos.

⁷⁾ struț = flori, buchet de flori.

⁸⁾ rât (ung. rét = livadă.

- Numai ție să-ți aduc
Potilat¹⁾ din Tăligrad
Cu cincizeci riful²⁾ luat,
35. Și-o pereche de ciurcei³⁾
Cu cincizeci și cinci de lei,
Cisme roșii din Brașeu.
— Întoarnă, mândruț, 'napoi,
Că mai bine-i pe la noi.
- *
40. Cina 'n masă s'a răcit,
Apa 'n vase s'a 'ncălzit,
Mândrul meu n'a mai sosit.
Mă uitai pe prundurele,
Văd doi pui de turturele.
45. Voi, puiuți de turturele,
Doar veniți dela Brașeu, —
N'ati văzut pe mândrul meu?
— Noi poate că l-am văzut,
Dară nu l-am cunoscut:
— Mândrul meu e cunoscut:
Pe din sus de gurioară
Trage o neagră mustăcioară;
Dar nu-i trasă cum să fie,
Cu condeii ca pe hârtie.
55. — Noi pe acela l-am văzut,
La mijlocu orașului,
La crâșma 'mpăratului,
Cu trei mândre lângă el:
Una-l ține pe genuche,
60. Una paharul îl umple,
Una-i face rumeneă,
Domnii se uită la ea.

- Mândra lui și-a alergat
Și pe el că l-a aflat.
65. De departe i-a strigat:
— Să rămâi cu ciontul gol⁴⁾,
Cum am rămas eu în dor,
Să rămâi cu ciontul fript,
Cum te-ai dus și n'ai venit,
70. Că de când te-am așteptat,
Gura mi s'a 'mpelinat,
Nu-i bună de sărutat.
Atâta te-am tot dorit,
Fața mi s'a ponosit
75. Și nu-i bună de iubit.
Eu, mândruț, te-oi blestemă,
Pe tine să te mânânce
Temnița Hognogiului
Din fundul orașului,
80. Că te-ai făcut de urît
Pentru-o mândră ce-ai iubit,
Că te-ai dus și n'ai venit.
— Hei tu, mândrulița mea,
Tare rău m'ai blăstemat
85. Și blăstemul s'a legat.
Eu, mândră, încă mi-oiu zice:
Mare năcaz te mânânce;
Când îi merge la fântână,
Să-ți anin sgarda⁵⁾ 'n
[vârdină⁶⁾],
90. Să se rumpă șirele,
Putrezia (scă)-ți degetele,
Să-ți pice inelele,
Să le afli, mândră, eu,
Să-mi treacă de dorul tău.

4. Doamna fugită dela bărbat.

Pe cea verde de câmpie
Merge-și o verde cocie⁷⁾
Da 'n cocie cine șede?
Șede o țancă⁸⁾ nevăstancă,

5. Fugită dela bărbat
Cu-un fiu mic nebotezat.
La mijlocul codrului,
La apa Abrudului,

¹⁾ *potilat* (ung. *patyolat*) = batistă, pânză fină.

²⁾ *rif* (ung. *rőf*) = cot (de Viena).

³⁾ *ciurcei* = cercei.

⁴⁾ *ciont* (ung. *csont*) = os.

⁵⁾ *sgardă* = salbă de măgele.

⁶⁾ *vârdină* = cumpănă de fântână.

⁷⁾ *cocie* (ung. *kocsi*) = trăsura.

⁸⁾ *țancă, țancoșă* = cochetă.

- Dac' acolo și-a sosit,
10. Luntrașilor le-a grăit:
— Abrudeni, luntrașilor,
Treceți-mă pâraul,
Că m'ajunge bărbatul;
Că eu vouă voiui plăti,
15. Pentruce mi-ți mântui,
Cu taleri nemăsurăți,
Cu galbeni nenumărați.
— Noi apa, zău, nu te-om
[trece,
Până nouă nu ni da,
20. La trei inși trei sărutate
Și trupuțul jumătate.
— De mi-ți trece-apa, de ba,
Eu de-acelea nu voiui dà.
Eu prin apă m'oiu băgă,
25. Fiul de l-oiu înecă,
Sufletul vost sam'a da.
Scos-a galbeni cu pumnul.
Ei o-au trecut Abrudul,
Și ea s'a dus la focul.
30. Cu cine i-a fost gândul.
Dealunguțul drumului,
La mijlocul codrului,
Ea și-a stat de hodinit
Sub un molid înverzit.
35. Cătră molid și-a grăit:
— Tu chidrule, molidule,
Iean, pleacă-ți tu vârful
Să-mi anin eu liuliuțul¹⁾,
Bradul vârful și-a plecat.
40. Ea leagănul l-a aninat
Și pruncului i-a cântat:
— Fii tu fiul codrilor,
Că nu ești al domnilor.
Ea fiuțul l-a lăsat
45. Și prin codri și-a plecat.
Ea pe-acolo-a zăbovit,
Până anul și-a plinit.
La fiuț a înturnat
Și pe dânsul l-a aflat
50. Tot răsând
Și tot zâmbind.
- Ea de jelea lui și-a plâns
Și cătră dânsul și-a zis:
— Hai, fiuț, la mămuca,
55. C'amù bine te-oiu cătă.
— Ba eu, zău, că nu m'oiu
[duce,
Cănu mi-ai fost mamă dulce,
Că pe mine m'ai lăsat,
Nici în drum și nici în sat;
60. Pentr' un negru streinel,
Tot m'ai lăsat mititel,
In mijlocul codrilor
Să fiu hrana corbilor.
Dar Domnul Sfânt și-a lăsat,
65. Vântul cald că și-a suflat,
Pe mine m'a legănat;
Ciutele țită mi-au dat,
Și ploi calde și-au plouat
Și pe mine m'au scaldat.
70. Mama și-a nceput a plânge,
Din graiu a nceput a zice:
— Ascultă, fiuț, odată,
C'amù n'oiu fi blăstămată,
Ci-oiu fi mamă-adevărată.
75. — Du-te, mamă, la focul,
Nu-mi necăji sufletul,
Că dela tată m'ai luat
Și în codru m'ai lăsat,
Pruncuț mic nebotezat.
80. Nici am fost la tată meu,
Nici am fost la sânul tău.
Și lui Dumnezeu îi-e jele,
C'am crescut cu multe rele,
Și lui Dumnezeu îi-e ciudă,
85. C'am crescut cu multă trudă.
El atuncea te-a iertă,
Mămucă, pe duma-ta,
Dacă t'ei călugări
Și aspru t'ei pocăi,
90. Cu tâlharii nu-i trăi.
Ea și-a plâns dela inimă.
— Vină, dragul mamei, vină
La mamă ta cea streină.
El și-a plâns

¹⁾ liuliuț = copil de leagăn, leagăn.

95. Și-apoi și-a zis :
— Tu, mămuca mea cea
[dulce,
Cu tine poate m'aș duce,
Dacă tu m'ai ascultă
Și-ai înturnă cocia
100. Și m'ai duce cu dânsa,
Prin pădurea cea de tei,
La cei d-albi călugărei
Pe dealul dela Moisei:
Ori pe drumul cel mai scurt,
105. Tocmai colo la Ieud,
Unde-i mănăstire sfântă
Și călugări în ea cântă.
Că acolo eu m'aș face,
Totlui Dumnezeu ce-i place,
110. Face m'aș călugărel,
Mai pe urmă îngerel.
Eu de-acolo m'aș rugă,
Mamă, pentru dumata,
Dumnezeu sfânt te-a iertă.
115. Eu m'aș rugă pentru tine,
Rugă-m'aș pentru oricine
Să-i deie Dumnezeu bine,
- Să-l ferească ca pe mine,
Când am fost lăsat de tine.
120. Mama lui l-a ascultat,
Cocia și-a înturnat,
Cu pruncul și-a alergat
Peste munți, peste păduri,
Pe drumuțul cel bătut,
125. La mănăstire 'n Ieud.
Acolo dac'a sosit,
Cătră popi că și-a grăit :
— Voi, călugărei sfințiți,
Faceți bine și primiți
130. Un pruncuț mic ce-am aflat
De dincolo de Banat,
Intr'un vârf de brad înalt
Cu leagănul aninat.
Faceți-l călugărel,
135. C'așa dorește și el.
Ei copilul l-au luat
Și carte l-au învățat.
După ce și-a 'mbătrânit,
El tot s'a călugărit,
140. Și a fost călugăr sfânt,
Cât a trăit pe pământ.

5. Horea Firulinei.

- Avea-și o babă bătrână
O fică, Firulină.
De ea Turcii-au auzit,
După dânsa și-au pornit.
5. Ea afară și-a ieșit,
S'a uitat spre răsărit,
Cătră mă-sa a grăit :
— Nu știu, pomii-s înfloriți,
Ori vin Turcii învăliți ;
10. Nu știu, ceriul îi noros,
Ori doar Turcii vin din jos?
Mă-sa-afară și-a ieșit,
S'a uitat spre răsărit,
De Turci a fost învălit ;
15. La răsărit s'a uitat,
De Turci cu ochii și-a dat,
Cătră fică-a cuvântat :
- Firuli, draga mamii,
Unde, biata, te-aș scuti
20. Să nu te afle Turcii?
Unde, biata, te-aș băgă,
Doar Turcii nu te-or afla?
Doară 'n valul cu pânza,
C'acolo nu te-or căta.
25. — Da' de-or căta hainele
Prin toate lăduțele?
Și de țu-or căta pânza,
Ia, pe mine m'or afla
Și cu dânsii m'or lua.
30. Eu, mămuică, că mă duc
Sub frunzuca cea de nuc.
Tot mă duc în stupiniță,
Că este-un fir de tămăiță,
Tot mi-oiu face cununiță ;

35. Sub firu' acela mi-oiu sta
 Și Turcii nu m'or află.
 Turcii 'ndată și-au sosit
 Și cătră babă-au grăit :
 — Hârcă de babă săracă,
40. Unde ți-e fata cea dragă ?
 C'a fost veste la 'mpărat,
 C'ai fată de măritat.
 — Turcilor, boierilor,
 N'am fată de măritat,
45. Nurori la 'mpărat de dat,
 C'amù anul și-a sosit,
 De când fata mi-a murit.
 De nu-mi credeți cuvântul,
 Arătă-v'oiu mormântul ;
50. De nu-mi credeți cuvântelul,
 Arătă-v'oiu mormântelul.
 Ei ieșiră și porniră.
 Un câne de Turc bătrân,
 Nu să tacă
55. Și să treacă,
 Numai el la Turci li-a zis :
 — Turcilor, fărtaților,
 Turcilor, voinicilor,
 Stați pe loc și înturnați,
60. Așa iute nu plecați.
 Dacă nu ducem nurori,
 Să ducem la 'mpărat flori.
 Să mergem în grădiniță,
 Să ciuntăm ¹⁾ vre o trei
 [rujițe.
65. În grădină și-au intrat,
 La stupină s'au uitat ;
 Și-au văzut tămâița,
 Lângă ea coconița,
 Impletind cununița.
70. Un Turc hâd și blăstemat
 Către ceilalți și-a strigat :
 — Turcilor, voinicilor,
 Veniți voi pân'aceia,
 C'aceia ni-e mireasa.
75. Pe copilă o-au luat
 Și cu dânsa și-au plecat.
 Firulin' a țipurit ²⁾
 Și de spaim'a înlemnit,
80. Cu Turcii-a fost de pornit.
 Mă-sa-a prins și-a lăcrimat,
 Multe lacrimi a vărsat,
 De lacrimi-abiă vedeă,
 De suspine-abiă grăia.
 — Firuli, drga mami,
85. De mine n'ai ascultat
 Și Turcii că te-au aflat,
 Și cu dânsii te-au luat,
 Tot de noră la 'mpărat.
 Mama-a vrut să te
 [ndosească,
90. Turcii să nu te găsească,
 Tot în valul cu pânza ;
 Tu n'ai vrut a ascultă.
 Turcii cu dânsa s'au dus
 Și cu dânsa și-au trecut
95. Peste dealul Iederii,
 Către podul Dunării.
 Ea din graiu așa strigă :
 — Turcilor, boierilor,
 Turcilor, voinicilor,
100. Lăsați-mi voi mânuța,
 Tot mânuța de-a stânga,
 Să-mi succesc cununița
 Făcută dela mama,
 Că nu mi-oiu face alta.
105. Turcii-atunci s'au îndurat.
 Mâna stângă i-au lăsat,
 Cununa și-a înturnat,
 Ea tare și-a lăcrimat,
 Către Turcii iar a strigat :
110. — Turcilor, boierilor,
 Turcilor, voinicilor,
 Lăsați-mi mâna dreaptă
 C'amù prinde-a mi se'mflă :
 Umflă-mi-se degetele
115. Și mă strâng inelele.
 Turcii cătră dânsa-au zis :
 — Inceată, fată, de plâns,
 Că tu mare doamnă-i fi,
 Peste multe-i porunci
120. Și-i fi doamna curților
 Și stăpâna cheilor.
 Tacu tu, fată, și nu plânge,

¹⁾ ciunt = rup, taiu (flori).

²⁾ țipuresc = țip, strig.

- Că unde vrem a te duce,
Ți-i trăi vieață dulce,
125. Cu pâine de grâu curat,
Cu vin roșu pipărat
Și nu-i trăi cu bănat,
Pân'ce te-ai înstreinat.
Și-i fi dalbă 'mpărăteasă,
130. Dintre doamne mai aleasă.
— Batăr cât mi-ți dărui,
Mie nu mi-a mai tigni
In țara cu streinii.
Și la părinți n'oiu veni,
135. Cât în lume mi-oiu trăi.
Dar lăsați-mi mănuața,
Să-mi ridic eu sugnuța¹⁾,
Că-i făcută de mama,
Nu mi-a mai face alta,
140. Temu-mă că s'a 'ntină.
Lăsați-mi mănuațele,
Să-mi ridic hăinuțele,
Că se udă bieteale.
De mănuață o-au lăsat
145. Și 'n apă s'a aruncat.
Ea atuncea și-a strigat:
— Decât noră Turcilor,
Mai mâncare peștilor
Și cotloane racilor.
150. Tot mulul să mă mulească,
Nime să nu mă cunoască,
Că's copilă românească
Și-am scăpat din mâna
[voastă.
De n'ar fi limbă păgână,
155. Eu n'aș fi foastă streină.

- Dup'aceea s'a 'nnecat;
Și Turcii s'au supărat
Că mândră floare-au scăpat,
Au scăpat-o la 'nnecat,
160. Pân'ce samă n'au băgat
Și mâna i-au deslegat.
La 'mpărat dac'au sosit,
Scos-au un steag mohorît,
Că mireasa li-a murit;
165. Tot un steguț destrămat,
Că mireasa s'a 'nnecat,
N'a fi doamnă la 'mpărat.
Impăratul, de mânie,
Pe toți i-a tras pe funie,
170. Ca prin țară să se știe,
C'au făcut o mișelie.
Impăratul și-a strigat:
— Numai eu v'am așteptat
Cu o bucurie mare
175. Și-mi aduceți supărare.
Pentru-aceea vă spânzor,
Că mi-a fost mare odor.
Toți Turcii, de și-ar pieri,
Pe Firuca n'or plăți;
180. Și toți de s'ar spânzura,
N'or plăți-o pe dânsa,
C'a fost mândră, săleaca²⁾
Și și-a ciontat vieața.
Dumnezeu s'a supărat,
185. Intre Turci ciună-a lăsat
Și mulți Turci că și-au picat,
Turcii tare s'au rărit,
Că Domnul i-a pedepsit,
Că mult rău au isprăvit.

6. Mirii frați dulci...

- Hai, sorucă³⁾, să fugim
Prin pădurea de mălin,
Peste munții 'nrourați,
Unde-i popă din doi frați,
5. Cunună pe 'nstreinați.

Și pe noi ne-a cunună,
Numai dacă l-om rugă.
Pentru-o iție⁴⁾ de bere,
Cunună-ne-a, căci⁵⁾ om
[merge;

¹⁾ *sugnuță* = dim. din *sugnă* — rochie.

²⁾ *săleac* = sârman.

³⁾ *sorucă* = dim. din soră.

⁴⁾ *iție* (ung. *icce*) = măsură veche pentru lichide, făcea șase decilitri și ceva.

⁵⁾ *căci* = cât ce, îndată ce.

10. Pentru-o iție de vin,
Ni-a face slujba deplin.
Ei acolo și-au sosit
Și popii că i-au plătit,
Trei iții de vin i-au dat;
15. El s'a prins, i-a cununat,
Și icoanele-au picat
Și sfinții i s'au strâmbat,
Vanghelia-a prins a plânge
Și luminile-a se stinge.
20. Popa-și rupse
Și-așa zise:
— Dragii mei,
Voi miretei,¹⁾
Eu pe mulți am cununat,
25. Icoanele n'au picat,
Sfinții nu mi s'au strâmbat,
Nici vanghelia n'a plâns,
Luminile nu s'au stins.
— Cunună, popă, și taci,
30. N'am fugit, că ni-am fost
[dragi,
Ci-am fugit că suntem frați.
După noi că și-or veni
Părinți ca călugării
Și frații ca și brazilii,
35. Surorile ca florile;
După noi că și-or plecă
Și tare ne-or înfrică,
Să nu stricăm frăția,
Că ne-a bate Precista.
40. — Dacă-i așa și așa,
Nici eu nu v'oiu cunună,
Ori câtă plată mi-ți da.
El a stat de cununat,
Icoanele de picat,
45. Tot, și sfinții de strâmbat,
Vanghelia-a-stat de-a plânge
Luminile de-a se stinge.
- Ei de-acolo și-au ieșit
Și el din graiu și-a grăit:
50. — Hei, tu sorurea mea,
Eu am auzit așa,
Că peste munții cei suciți
Este-un popă din doi Jizi²⁾,
Cunună pe cei fugiți,
55. Numai pentru doi arginți.
Noi doi arginți că i-om da
Și 'ndată ne-a cunună
Și frații nu ne-or află;
I-om da trei iții de bere,
60. Ne-a cunună, căci om merge,
Pentru-o iție de vin
Ne-a face slujba deplin.
Ei acolo și-au sosit,
Numai popii i-au plătit
65. Numai doi bănuți de-argint.
Când a vrut a-i cunună,
Frații după ei pică,
Tot frații ca și brazilii,
Surorile ca florile,
70. Să nu-i cunune popa,
Să le strice frăția.
— Vină frătiucă³⁾, 'napoi,
Vină, și-ascultă de noi;
Că cătu-i lumea de mare,
75. Noi soție ți-om aflare;
Că n'a lăsat Dumnezeu
Să se facă-așa de rău,
Să se ieie soră și frate,
Să cadă lumea 'n păcate.
80. Ei acasă și-au 'nturnat,
De dragoste s'au lăsat.
Ei prin lume și-au umblat
Și soții nu și-au aflat;
Nici el nu s'a însurat,
85. Nici ea nu s'a măritat.

7. Domnul Vidru cu Vidra.

Alunguțul cu drumul
Și-alătura cu codrul,

Merge Vidru cu Vidra
Pe ospăț la soacră-sa.

¹⁾ miretei = miri.

²⁾ Jid = Jidov.

³⁾ frătiucă = dim. din frate.

5. Cându-i locul la un loc,
La mijlocul codrului,
La fântâna Corbului,
Vidru-și rupse
Și-așa-și zise:
10. — Hei tu, Vidră, doamnă
[mândră,
Tragână-mi câte una,
Pân'om merge pe-aceia.
— Ba, eu nu ți-oiu trăgână.
Când oiu prinde-a trăgână,
15. Munții s'or cutremură,
Voinici ca ploaia-or pică
Și-or veni și m'or lua ;
C'am fost fată de crășmariu,
Și-am avut drăguț tâlhariu.
20. — Tragână-mi câte una,
Eu pe tine nu te-oiu da,
Până capu 'n sus mi-a sta.
Ea s'a prins și-a trăgânat,
Munții s'au cutremurat,
25. Văile s'au turburat,
Voinici ca ploaia-u picat,
Tot vătavii oilor
Și voinicii codrilor.
La Vidru s'au adunat
30. Și cătră el și-au strigat :
— Hei tu, Vidru, domnuț
[mândru,
Dă-ne nouă pe Vidra.
— Eu pe Vidra nu oiu da,
Până capu 'n sus mi-a sta.
35. Al doilea și-a strigat
Și piept la olaltă-au dat.
Când au dat întâia-oară,
Nouă i-a pus grămăjoară¹⁾.
Când au dat al doilea,
40. Atuncea unul strigă :
— Hei tu, Vidru, domnuț
[mândru,
Lasă-mă batăr pe mine,
Nu-mi ciuntă și-a mele zile.
Da Vidru și-a rupt și-a zis :
45. — Hei tu, Vidră, doamnă
[mândră,
- Vină 'ncoace și-mi ajută.
— Ba, eu nu ți-oiu ajută,
Ori ti-i mâniă, ori ba :
Care-a fi să fie-al meu,
50. Ajută-i-a Dumnezeu.
Atunci el s'a mâniat,
Capul i l-a retezat.
El de-acelea s'a luat,
Tot negru de supărat,
55. Și lă soacră-sa a plecat.
Soacră-sa l-a întrebat :
— Ce ești, Vidru, supărat ?
Unde-ai lăsat pe Vidra ?
— Unde-am lăsat pe Vidra ?
60. Unde-am lăsat pe Vidra,
Nu-i nici un spicuț de grâu,
Fără sânge până 'n brâu :
Poți păși, soacră păși
De pe snop până pe snop,
65. Tot pe titie²⁾ de clop,
De pe spic până pe spic,
Tot pe față de voinic.
Că de-acasă mi-am plecat,
Cătră dânsă-am cuvântat,
70. „Hei tu, Vidră, doamnă mân-
[dră,
Tragână-mi câte una,
Pân'om merge pe-aceia“.
„Ba eu nu ți-oiu trăgână,
Că de-oiu prinde-a trăgână,
75. Munții s'or cutremură.
Deal cu deal s'a adună,
Voinici ca ploaia-or pică
Și-or veni și m'or lua,
C'am fost fată de crășmariu
80. Și-am avut drăguț tâlhariu.“
Eu am zis cătră dânsa :
„Tragână-mi, Vidră, una ;
Eu pe tine nu te-oiu da,
Până capu'n sus mi-a sta.“
85. Ea s'a prins și-a trăgânat,
Munții s'au cutremurat,
Deal cu deal s'a adunat,
Văile s'au tulburat,
Voinicii ca ploaia-au picat,

¹⁾ grămăjoară = dim. din grămadă.

²⁾ titie = căpățina pălăriei.

90. Tot vătavii oilor
Și voinicii codrilor.
Pângă noi s'au adunat,
Toți cătră mine-au strigat:
„Dă-ne, Vidru, pe Vidra,
95. Că de nu, te-om demică,
Cu securi și cu topoare
Și te-om țipă¹⁾ prin iz-
[voare.“
Eu pe Vidra nu o-am dat,
Până capu'n sus mi-a stat;
100. Și pieptul cu ei am dat,
Șabia mi-am învărtit,
Pe nouă i-am omorît.
Când a doua oară-am dat,
Cătră dânsa mi-am strigat:
105. „Vină, Vidră, și-mi ajută!⁴
„Ba eu nu ți-oiu ajuta,
Ori ti-i supără, ori ba;
Care-a fi să fie-al meu,
Ajută-i-a Dumnezeu.
110. Eu tare m'am supărat,
Capul i l-am retezat,
Toți voinicii i-am tăiat,
Pe ea cu ei o-am lăsat.
Eu de-acolo mi-am venit
115. Negru-negruț de scârbit,
Alătura cu calea,
Pân'aici la dumata,
Să-ți povestesc pațila²⁾,
Și să știi unde-i Vidra,
120. Cum a murit săleaca.

8. O nevastă săracă, vândută de bărbatul său la Turci.

- Mersu-și-a, numai și-a mers,
Pe cărare prin ovăs,
Un fecior de om găzdac³⁾
La fată de om sărac.
5. El a prins a o peți,
Mă-sa o făgădui;
Și fata din graiu grăi:
— Nu mă da dup'acela,
Că n'a tre(ce) săptămâna,
10. Și-a 'ncepe a mă mustră:
Unde mi-e, mamă, zestrea?
Feciorul și-a zis așa:
— Hei tu, mândrulica mea,
Să fi gândit de-acele,
15. N'aș fi venit a te cere.
Numai mă-sa că o-a dat,
Și de nuntă s'au gătat.
Dacă nunta s'a făcut,
Vorba fetei s'a umplut.
20. Dacă nunta s'a gătat,
Soacră-sa o-a întrebat:
— Unde ți-e, noră, zestrea?
Doar să-ți deschid vranîța?⁴⁾
- Să poți intră cu dânsa,
25. Să-ți poți boii adună.
Mireas'a zis cu suspine:
— Adunu-mă eu pe mine;
Că ți-am spusu-ți eu dintâie,
Că n'am multă avuție.
30. Mirele 'ndată și-a plâns,
Cătră mamă-sa și-a zis:
— Ian mai rabdă-ne-o
[lecuță,
Nu-mi toi biata mândruță,
Dacă vezi că-i săracuță.
35. C'a fi târg în Brăila
Și la târg eu oi u mână;
Alții-și mână oi și boi,
Eu nevasta vinde-mi-oiu.
Dacă 'n oraș a sosit,
40. Nici leacă n'a hodinit,
Ci s'a dus în boldurèle⁵⁾
Și-a cumpărat trei curele;
Cu una legatu-o-a,
Cu alta gătatu-o-a,
45. De una purtatu-o-a

¹⁾ țip = lapăd, arunc.

²⁾ pațilă, pațâlă = experiență, suferință îndurată, întâmplare.

³⁾ găzdac, găzdac = bogat, avut.

⁴⁾ vranîță, vragnită = vramniță, poartă.

⁵⁾ boldurel, dim. din bold = prăvălie, dugheană.

- Pe ulița Turcilor
Din drumul voinicilor,
Pe ulița cea turcească,
Numai să o prăpădească.
50. Vine Ture tânăr, voinic,
Cătră dânsul și-a grăit:
— De vândut e nevasta?
— De vândut e săleaca.
— Cât i cere pe dâna?
55. — Ia tot mia și suta.
Nu o vând de beutoare,
Ori că doar nu ști lucra(re),
Ci m'a ajuns o scârbă mare,
Cât trebuiau s'o fac vânzare.
60. Turcul bani își numără,
Ea a prins a lăcrimă
Și pe mire-a-l blăstămă:
— Fire-ai, soțuc, blăstămat!
Nici m'ai lăsat la mama,
65. Nice ți-s femeia ta,
Că te lăcomești la bani
Și mă vinzi tu la lutrani,¹⁾
Te lăcomești banilor
Și mă dai lutranilor.
70. Turcul că o neteziră,
Cătră ea din graiu grăiră:
— Taci, tu mândră, nu mai
[plânge,
Că eu pe tine te-oiu duce,
Tot la curți ce-s văruite,
75. Ție nu ți-or fi urite.
Numai eu ție ți-oiu da
Tot pită de grâu curat
Și vin roșu pipărat.
Ea și-a zis cătră dânsul:
80. — Mânânce-ți curtea focul
Și grăuțul²⁾ săritul
Și vinul slobozitul,
Dacă nu-mi place locul,
Unde mă vinde mândrul.
85. Turcu'-acasă și-a plecat
Și nevasta o-a luat;
Și dacă 'n casă a intrat,
Numai el o-a întrebat:
- Dă-i, mândră, să ne
'ntrebăm,
90. Care din cine suntem?
Că noi bine sămânăm.
— Eu că mi-s fata babii
Din termurele apii,
Tot Anica cea mai mică.
95. Eu mi-s viță nemeșească,
Copiluță românească
Din Țara Moroșenească.³⁾
Și mama m'a măritat
După cel om blăstămat,
100. Dacă fost tare bogat
Și nemeș la noi în sat.
Dumnezeu l-ar fi bătut,
Când pe mine m'a cerut,
C'amu ție m'a vândut,
105. Nici un rău nu i-am făcut.
Turcul și-a 'nceput a-și
[plânge
Și cătră Anița-a-și zice:
— Soră, nu te tânguî,
Că drept îți spun ca să știi
110. Eu-s Ionu' Moșului
Din fuduțul codrului,
Din termurul râului,
Tot de care tu îmi spui,
Eu ți-s frate-adevărat,
115. Bater că-s înstreinat.
Când și-a fost o vreme-
[amară
Și-au fost Turci la noi în
[țară,
- Prins-au pe tata 'ntr'o sară,
Și pe mine, sorioară,
120. Înc'au vrut să mă omoară.
Tata și-a zis cătră ei:
„Măi, Turcilor, nu fiți răi!
Nu-mi ucideți copilul,
Că-i tânerele săracul;
125. Și-i copilul tânerele
Și-i sânge de nemișel
Și vi-ți folosi de el.
Voi turcește-l învățați,

¹⁾ *lutrani* = luterani.

²⁾ *grăuț* = dim. din grâu.

³⁾ *Țara Moroșenească* = Țara Maramureșului.

- Că-i pagubă să-l stricați“.
130. Turcii, ia, nu m'au stricat,
Turcește m'au învățat.
Tata era rob legat
In temniță la împărat.
Popă la Turci m'am făcut;
135. Tata și-a murit de mult,
Eu frumos l-am petrecut.
Spune-mi, soră, dumata,
Mai trăește mămuca
Și ce face săleaca?
140. Ana-atunci și-a suspinat,
Lui Ion i-a cuvântat:
— Mămuca plânge cu jele,
Că mi-a făcut zile grele.
Scrie, frate, dumata
145. O carte la mămuca,
Să nu plângă săleaca.
Ion și-a nceput a scrie
Cu peana pe o hârtie,
Ce voinicicu-i acela,
150. Ce și-a vândut nevasta;
Să vie după dânsa
Că 'napoi o-a căpătă.
Cartea numai și-a sosit,
Când mirele și-a prânzit;
135. Și el tare s'a scârbit
Și s'a lăsat de prânzit
Și cartea că și-a cetit.
Mirele s'a supărat
Și ntr'una s'a preumblat.
160. Ni în tindă, ni în casă
Pe șinură¹⁾ de mătasă.
De lacrimi abia vedeă,
De suspin abia grăia.
Mă-sa din graiu și-a grăit,
165. Dacă l-a văzut scârbit:
— Hei tu, fiuțul mamii,
Lasă-te nu te scârbi,
Ci du comoara 'napoi,
Adă pe mândra la noi.
170. El îndată și-a pornit;
Și la Turc dac' a sosit,
„Bună ziua!“ în cas' a dat,
Și Turcu l-a întreat:
— Mai vinde-ți-i nevasta,
175. Dacă o-ai mai căpătă;
Mirele jos și-a picat,
Pe Turc tare l-a rugat,
Să-i năpoastă nevasta,
Că banii 'napoi i-a da.
180. Turcul tare s'a răstit
Și lui Ion i-a grăit:
— Na-ți, șogore,²⁾ nevasta
Și ți-o las și comoara;
Doară tu nu i muștră,
185. Că bună zetre i-oiu da;
De te-a ajunge hiea,³⁾
Mă mai cearcă undevă.
Și nevasta nu ți-o da,
Ci trăiți asemenea.

9. Domnișoara măritată după un fecior de Țigan.

- Merge-o pruncă pe cea luncă
Și-un voinic pe cel colnic;
Prunca merge tot plângând
Și voinicului șuierând.
5. La un târg s'a pomenit,
Un sglotariu⁴⁾ și-a celuit,
Tot un fecior de sglotariu
Pe o fată de domnariu,
De domnariu de ceimai mari.
10. Dacă la drum și-a pornit,
Voinicul că și-a grăit:
— Taci, tu pruncă, nu mai
[plânge,
C'atunci la mă-ta te-oiu duce
Când măta și-a numără
15. Iarba de pe un hotar
Și frunza de pe-un stejar;
Când mă-ta și-a semăna

¹⁾ *șinură* = șnur, găitan.

²⁾ *șogor* (ung. *sógor*) = cumnat.

³⁾ *hie* (ung. *hija valaminek*) = lipsă.

⁴⁾ *sglotariu* = țigan.

- Tot o holdiță de grâu
Pe cea undiță ¹⁾ de râu,
20. Tot o holdiță de bob
Pe titia iestui clop.
Atunci la mă-ta to-oiu duce;
Când a face plop pe pere
Și răchita vișinele
25. Și-om mânca, mândră, din
[ele.
Ea mi-și rupse
Și mi-și zise:
— Bata-te Sfântul pe tine,
Cum m'ai înșelat pe mine.
30. — Ba, eu nu te-am celuit,
Numai te-am prăbăluit,
Ca pe-un prunc de șapte ai²⁾
Să vad ce mintiucă ³⁾ ai,
Taci, tu pruncă, nu mai
[plânge,
35. Că eu pe tine te-oiu duce
Tot la niște curți domnești,
Ca cele din care ești.
Mers-au drum îndelungat,
Pe dincolo de Bănat;
40. Și ea tot l-a întrebat.
Că departe-i al lui sat?
Dac'au ieșit dintr'un sat,
De dincolo de Bănat,
Curte și-o a arătat
45. Mândruței ce a furat.
N'a mai fost casă domnească,
Ci-o colibă țigănească;
N'au fost curțile domnești,
Ci-au fost corturi țigănești.
50. El s'a dus către mă-sa
Să-și arete mireasa,
Că-i frumoasă, săraca!
Soacră-sa o-a sărutat,
Cu mâna o-a desmierdat
55. Și frumos i-a cuvântat:
— Na, ntr'o mână ulceaua,
Merge-i prin sat și-i umblă
- Și-i cere ca țiganca;
De nu-i merge, nu-i mână!
60. Prunca tot și-a plâns cu jele
Și-a ieșit pe prundurele,
Văzut-a trei rândunele
Și și-a tot zis cătră ele:
— Păsăruice, rândunele,
65. Spuneți voi măicuții mele
C'am ajuns la zile rele.
Numai ea tot să mă cate,
Nu 'n orașe, ci pe sate.
Nu mă cate 'n curți dom-
[nești,
70. Ci prin corturi țigănești.
Spuneți-i mămuchii mele,
Că hăinicilele mele,
Tot hainele din fetie,
Nici le vândă, nici le ție,
75. Da le 'ncarce pe căruță
Și le scoată la uliță;
Și le aprindă cu pară,
Să se facă scrum și sfară,
Să se pomenească 'n țară.
80. Cine și-a vedeà pară,
Mi-a judecă vieța;
Și cine-a vedeà fumul,
Ia tot mi-a ști năcazul.
Să se 'nvețe tot pruncul
85. Ce plătește streinul;
Tot pruncuțul să se 'nvețe,
Mintea slabă ce plătește
Și la câte te togmește;
Fata 'nvețe dela mine,
90. Nu iubească ori pe cine,
Care merge, care vine,
Până l-or cunoaște bine.
Cine iubește strein,
Cât trăește-i cu suspin;
95. Cine streinul iubește,
Cât trăește-și bănuște.
Mai bine mi-aș fi umblat,
Măicuța de m'ar fi dat

¹⁾ undiță = dim. din undă; pe când undiță e cârligul cu momeală de prins pești.

²⁾ ai = pl. dela an.

³⁾ mintiucă = dim. din minte.

La cel mai urît din sat;
 100. Ciuntă-mi, Doamne, vieața,
 Dacă mi-am pierdut mîntea;
 Ia-mi, Doamne, și sufletul,
 Că mi-am mâncat norocul
 Și mi-am rușinat neamul.

105. Nu m'aș uită că-s săracă,
 Numai să nu fu Țigancă.
 Vai de mine și de mine!
 Ce-am făcut, n'am făcut bine,
 Că mi-oiu muri cu rușine.

10. Vălenarul.

Sub cel vârf de solovârf,
 Trece-un Vălenar la târg,
 Cu murg negru potcovit,
 In frunte cu stea de-argint,
 5. Cu coama pân'în pământ.
 Mă-sa'n casă sfătuiă,
 Soru-sa struț îi făcea.
 — Vălenar, puiul mamii,
 Dacă'n târg tu i sosi,
 10. Nu legă murgul de gard
 Și-a 'ntră 'n casă nechemat.
 Cîrvele, muntencele
 Poartă otrava de brâu,
 Otrăvesc omul de viu;
 15. Pe tine te-or otrăvi
 Și-al mamii Vălean nu-i fi.
 De mă-sa n'a ascultat.
 Murgul de gard l-a legat,
 Intrat-a 'n casă nechemat,
 20. Beu păhar ne 'nchinat.
 El păharul l-a beut
 Și căpuțul l-a durut.
 Numai el că și-a strigat:
 — Așterne, mândră, patul
 25. Că rău mă doare capul.
 — Eu patul nu l-oiu așterne
 C'a veni mama din sat,
 Pe-amândoi că ne-a află.
 Și mortîța¹⁾ ni-o-a fă(ce).
 30. El taré s'a supărat
 Și pe murg a 'ncălicat.
 El atâta și-a venit,
 Și cu moartea s'a 'ntâlmit.
 — Bună ziua.

35. — Sănătos, voinicule!
 — Unde mergi? De unde
 — Ce mă 'ntrebi? că bine
 — Na, tu moarte, car cu
 Ingădui-mă un ceas ori doi;
 40. Na, tu moarte, talerii,
 Până-acasă 'ngăduie.
 El la poartă și-a sosit.
 Numai el că și-a strigat:
 — Deschide, mamă, poarta,
 45. C'amù-mi creapă inima!
 — Deschidă-ți-o curvele,
 Că vii dela dânsule;
 Deschidă-ți-o curvuța²⁾,
 C'amù vii dela dânsa.
 50. — Taci, mamă, nu mă toi,
 C'așă umblă tinerii,
 Cu anii, cu lunile,
 Până-și scurtă zilele;
 Cu anii, cu lunuța³⁾
 55. Până-și scurtă vieața.
 Și eu unul mi-am umblat,
 Și vieața mi-am scurtat.
 Când a fost mai pe la cină,
 Lui Vălean țineau lumină;
 60. Când a fost la miazănoapte,
 A dat mâna cu cea moarte.
 Când a fost la cântători,
 Se stringeau privighetori.
 Zori de ziuă se zoriau,
 65. Clopotele se porniau;

¹⁾ mortîță = dim. din „moarte“.

²⁾ curvuța = dim. din „curvă“.

³⁾ lunuța = dim. din „lună“.

Zori de ziuă s'au zorit,
Clopotele s'au pornit.
Se porniau clopotele,
Mă-sa cu surorile.

70. Cântă cucul sus în nuc,
Pe Vălean la groapă-l duc;
Cântă cucul jos în iarbă,
Pe Vălean în groapă-l bagă.

11. Horea lui Vili.

- Cântă mierla ca un cuc,
Vine-mi vremea să mă duc,
Să mă duc la Câmpulung,
Să-mi cumpăr un cal po-
[rumb,
5. Să-mi pun pe el prah ¹⁾ și
[plumb,
Să m'așez între strîmtori,
Să-mi ciocnesc neguțatori;
Să mă 'ntorc sara acasă.
La bolunda ²⁾ de nevastă.
10. Dacă mă băgai în casă,
Pusei talerii pe masă,
Călugării nu mă lasă,
Ci de mână m'au luat,
Peană 'n mână că mi-au dat,
15. Mi-au dat peană și hârtie
Ca să 'nvăț și eu a scrie.
Și scrisei două-trei rânduri,
Mă luai pe niște gânduri.
Iartă-mi, Doamne, gândurile,
20. Să-mi pot scrie rândurile;
Iartă-mi, Doamne, din pă-
[cate,
Să-mi pot scrie-această carte.
Și mă sculai în picioare,
Mă uitai la sfântul soare;
25. Mă uitai pe lângă plisă ³⁾
Și văzui mândra descinsă,
Tot prin iarbă până 'n brâu,
Ținând murguțul de frâu.
Murgul paște și rânchează,
30. Mândra doarme și visează.
- Hei, tu mândruluțule,
Să-ți spun, mândruț, ce-am
[visat.
Pana ta cea aurită
Am visat-o pârjolită,
35. Și năframa mea cea nouă
Am visat-o ruptă 'n două.
— Nu minți, căteă de căne!
Nu-i pârjolită pana,
Nici e ruptă năframa,
40. Da' ți-e ruptă inima,
Că te temi că te-oiu lăsa.
Pe din jos de Bărsana
Și-a pierdut Vili pana,
Pe din jos de Rozavlea
45. Și-a pierdut și vieața.
— Dă-te, tu Vili, legat,
Că de nu-i fi împușcat,
— Eu legat că nu m'oiu da,
Că nu mi-s băbuță ⁴⁾ mică,
50. Să mă tem de o nemică;
Că nu mi-s babă cu conciu,
Cândoiu fugi, să nu pociu.⁵⁾
Că eu îs voinic de țară,
Nu m'oiu lăsa de ocară;
55. Că n'oiu da din pumni
[băbești,
Ci baltage voinicești.
Și-oiu tre(ce) la țara leșească,
Și oiu omori Jizii
Și le-oiu lua talerii,
60. Și-oiu bea cu mândruțele⁶⁾
Prin toate crășmuțele⁷⁾,

¹⁾ *prah* = praf de pușcă.

²⁾ *bolund* (ung. *bolond*) = nebun, nebulnăteț, smintit.

³⁾ *plisă* = loc mai adânc în albia râului.

⁴⁾ *băbuță* = dim. din „babă“.

⁵⁾ *pociu* = pot.

⁶⁾ *mândruță* = dim. din „mândră“.

⁷⁾ *crășmuță* = dim. din „crășmă“.

- Și-oiu tre(ce) 'n țara Tur-
[cului,
Și-oiu omorî Turcele,
Li-oiu luà odoarele,
65. Și-oiu bea cu mândruțele
În toate crâșmuțele.
Eu îs om cu clopu 'n cap,
Nu mă știu teme de-un sat.
Eu mă uit tot pe sub gene,
70. Ca și cloșca pe sub pene;
Dumata singur te-ai teme.
Așa zău, jupâne nene!
Eu îs Vili de pe sfoară,
Nu mă știu teme de-o
[țară.
75. Eu îs Vili de pe stâlp,
Nu mă știu teme de-un
[târg.

12. Mirele în robie.

- Pe râțul din sus de sat
Este-un pat hireș de brad.
Numa'n pat că-i așternut
Iarbă verde de pe râț,
5. Și pe iarbă
Cergă¹⁾ albă.
Numa'n pat șede culcat
Un voinic neîmsurat,
Cu drăguța lui în pat,
10. Cu care mâna și-a dat.
Cu cununa umbră-i face
Cu struțul răcoare-i trage.
Sufică vântul romonul,
Din romon suflă 'n cicoare
15. Și voinicu-i la prinsoare;
După ce și-a credințit,
Jendarii-l duc la perit.
Merg părinții
Cu florinții²⁾
20. Și nu-l pot descumpără,
Ori câți bani or numără,
Până ce-a mers drăguța.
Merge-o dalbă coconită
Cu struțul cel de credință
25. La domnii dela temniță
Și zice cu-a ei guriță:
— Domnule iarașbirău³⁾,
- Năposti-mi pe mândrul meu,
Că de nu li năpusti,
30. Temnița ți-oiu pustii,
Mândrul meu tot a ieși,
Bater domnii n'or voi.
Face-m'oiu floare 'nfocată
La temniță pe lăcată
35. Lăcata s'a sparge 'ndată,
Toți robii-or ieși odată.
Domnii-au stat și s'au 'n-
[tristat,
Drăguțul i l-au lăsat.
El de-acolo și-a ieșit
40. Și din graiu că și-a grăit:
— Acela-i fecior-fecior,
Care are 'n pat un țol,
Și-și are țol învârgat
Și drăguța-aleasă 'n sat.
45. Părinții mei cât și-au 'mblat,
Tot nu m'au descumpărat,
Nici cu bani, nici cu dut-
[cuțe⁴⁾
Făr' mândra cu-a ei guruță⁵⁾.
Să trăești, mândră iubită,
50. Că, în loc de mulțămită,
Tot de mine-i fi cinstită,
Cu mine-i fi fericită.

1) *cergă* = țol.2) *florint* = 2 coroane, adică 2 lei și ceva.3) *iarașbirău* (ung. *járásbíró*) = jude cercual, de ocol.4) *dutcută, dupleută* = o piesă de 10 sau de 20 bani.5) *guruță* = dim. din gură.

13. Horea lui Ion Berciu.

- Frunză verde de mălin,
Plecat-a stâna Dunchii
Și cu fratele Bercii.
Marți stâna Dunchii a plecat,
5. Joi Berciu Ion s'a 'necat
La Luha din sus de sat,
Că grea ploie-a fost plouat,
Izvorul s'a turburat
Și Berciu Ion s'a 'necat.
10. Dup' aceea l-au aflat
La Luha din jos de sat.
Și el bietul n'a avut
Nice pânză pe obraz,
Fără scoartă de buhaș,
15. Nici scânduri de copârșeu¹⁾,
Fără scoartă de durzău.
Numai el și-a poruncit
Pe un fir de iarbă verde,
Și la feciori și la fete,
20. Să facă bine să-l ierte;
Și soru-sa Pălăguță
Tot să-l cânte mândru 'n
[frunză,

14. Boala fetei.

- Mă dusei pe lângă râu
Cu o seceră la brâu,
La o holdiță de grâu.
Mă plecai, spicuț să-mi
[taiu,
5. Eu acolo că-mi aflai
Tot o frunzucă de raiu
Și în două-o despicaî,
Și una 'n sin o puneam,
Și 'ntr'una mândru ziceam.
10. Ce voinic mă auziă?
Voinicel păcurărel,
Din vârful plaiului,
Dela stâna craiului.

- Tot să-l cânte răspicat,
Să se audă peste sat,
25. Că Ion s'a înecat.
Pe Ion că l-or jeli
Fete cu cununile,
Feciorii cu strușurile,
Nevestele cu cepsele.
30. Coale la Sântă-Mărie,
Vreme-i, oile să vie
Și Berciu Ion să rămâie.
La mormântul lui au pus,
Trâmbița lui de-a dreapta
35. Și fluerul de-a stânga;
Vânturi mari că și-or suflă,
Trâmbița și-a trâmbiță,
Fluiera și-a fluiera,
Mare jele 'n lume-a fa(ce).
40. Tot pe Ion l-au jeli
Oile cu lânenele,
Mieii cu jocurile,
Berbecii cu coarnele.

- El la mine și-a venit
15. Și m'a oprit să-i mai zic;
M'a oprit o zi de vară
Să-i mai șuier până 'n sară.
— Ba eu nu ți-oiu șuiera,
Că mama m'a întrebă;
20. Gătat-ai, fată, holda?
— Spune-i, mândră, mâne-ta
Că n'ai putut găta holda;
Coale dela prânzurile²⁾
Te-au apucat junghiurile³⁾
25. Pe sub inimioara ta:
N'ai putut găta holda.
Ea s'a prins și-a șuierat,

¹⁾ copârșeu (ung. *koporsó*) = coșciug.

²⁾ prânzurile = dim. din prânz.

³⁾ junghiurile = dim. din junghiu.

- Holdița nu o-a gătat.
 Și sara dac'a 'nsărat,
 30. Ea acasă și-a plecat.
 Și mă-sa o-a intrabat:
 — Gătat-ai, fată, holda?
 — Eu holda nu o-am gătat.
 Cât a fost ziua de mare,
 35. Greu beteșig mă cercară.
 Coale dela prânzurele,

15. Crâșmărița.

- Peste munte este-o punte,
 Poate trece cel cuminte;
 Peste codru este-un podu,
 Poate trece care-i lotru.
 5. La capătul podului
 Este crâșma vinului.
 Vinul cine-l crâșmărea(ște),
 Nici mânâncă, nice bea.
 Nice bea, nice mânâncă,
 10. Făr' prin casă se preumblă,
 Ni, la ușă, ni, la masă!
 C'o șirincă de mătasă:
 In cornuri e cu doruri,
 Pe margini cu bănături,
 15. La mijloc pară de foc,
 Pân' ce n'a avut noroc.

- M'au apucat junghiurele;
 Grele junghiuri m'au luat
 Și holda nu o-am gătat.
 40. — Mândramamii, ce-i mîncă?
 — Eu, mămucă, mi-aș mîncă
 Groscioraș¹⁾ cu armurariu,
 Cu unt dela păcurariu.
 — Culcă-te-ai cu tată-tău!
 45. Bine știu, ce-i leacul tău...

- Prin casă se preumblă
 Și din graiu așa grăia:
 — Mămulică,-al meu noroc
 20. L-ai țipat cu ciupa²⁾ 'n foc;
 Mămulică,-a mea tigneală
 O-ai țipat cu ciup'afară;
 Mămucă, binele meu
 Mers-a 'n lume cu hinteu,³⁾
 25. Nu l-oiu mai ajunge eu,
 Eu să știu că l-aș afla,
 Duce-m'aș și l'aș cătă.
 Eu c'un tălhar m'am iubit,
 Și-acela m'a celuit,
 30. Îată-te, unde-am sosit,
 Să trăesc din crâșmărit,
 Cu sufletul bănuît.

16. Tălharul.

- Pe deluț, pe la Fiad,
 Merge-un car înferecat.
 Dar' în car cine-i culcat?
 Un robuț tânăr legat.
 5. Dinapoia carului
 Merge-și mama robului,
 Tot plângând și suspinând.
 Robu-și rupse și-așa zise:
 — Taci, mamă, nu suspină!
 10. Până mi-am fost mititel,

- Nu mă 'nvățași plugărel⁴⁾,
 Ci mă 'nvățași tălharel⁵⁾.
 Furam legume din grădini
 Și custuri dela vecini,
 15. Eu acasă le-aduceam
 Și tot ție ți le dam;
 Mama bine le-ascundea
 Și zicea că-i bine-așă.
 Când am fost de șapte luni,
 20. Cunoșteam banii de buni,

¹⁾ *groscioraș* = dim. din „groșcior“.

²⁾ *ciupă* = baie pentru copiii din fașă.

³⁾ *hinteu* (ung. *hintó*) = trăsura.

⁴⁾ *plugărel* = dim. din „plugar“.

⁵⁾ *tălharel* = dim. din „tălhar“.

- Când eram de șapte ai,
Știam fură boi și cai,
Când am fost de doisprezece,
Știam și Dunărea trece,
25. Tot cu cai, câte cu zece.
Nu-ți ajute Dumnezeu
Cum mi-ai mâncat capul
[meu!
Capul meu tu l-ai mâncat,
Și jendarii m'au legat,
30. Și domnii m'au judecat
Șă fiu rob de spânzurat.
Acum vezi, măicuță dragă,
Unde funea mi-o leagă,
Vezi, mamă, destul de bine
35. Că stâlpul mi-e lângă mine,
Dac'am ascultat de tine.
Să mă ierte oarmeghea¹⁾
Să grăesc cu dumata.
Oarmeghea că l-a iertat
40. Și pe mă-sa o-a strigat:
— Vină 'ncoa(ce), măicuță
[dragă,

¹⁾ oarmeghea (ung. *vármegye*) = comitat, județ.

²⁾ cocon = copil.

- Ca să-ți șopotesc oleacă.
Ea lângă el a venit,
Dar el nu i-a șoptit,
45. Ci la capu-i s'a plecat
Și urechea i-a mușcat.
Dup'aceea și-a strigat:
— Eu îți rup urechea ta,
Până nu m'or spânzura,
50. Să vadă toată lumea;
Să se 'nvețe tot omul
Cum să-și crească coconul²⁾,
Să-l înfrice mititel,
Să nu fie tâlhărel;
55. Să-l ducă la 'nvățătură
Și să-l bată dacă fură.
Vezi, mămucă, dumata
Să-mi fi rupt urechea,
Amu nu m'ar spânzura.
60. Atunci domnii s'au îndurat
Și lui grație i-au dat,
Pe el nu l-au spânzurat.

16. Tălharul.

10. Pară mi-am fost mititel,
— Taci, mamă, nu suspina!
Robu-și năpăsi și-aș zise:
Tot plângând și suspinând.
Merg-și mănă robulul.
5. Lîngăpola carului
Un robu-șăi legat,
Dar în car cine-i culcat?
Merg-uni car intercal.
Pe helul pe la Fără.

10. Pară mi-am fost mititel,
— Taci, mamă, nu suspina!
Robu-și năpăsi și-aș zise:
Tot plângând și suspinând.
Merg-și mănă robulul.
5. Lîngăpola carului
Un robu-șăi legat,
Dar în car cine-i culcat?
Merg-uni car intercal.
Pe helul pe la Fără.

II. DOINE.

17. De jale.

- 1
— Păsăruică, pășăre,
Doară ești din țara mea?
Frunză verde ca palma,
Spune-mi ce te-oiu întrebă:
5. N'ai văzut pe mămuca?
— Eu pe mă-ta o-am văzut
Pită de grâu frământând
Și cu lacrimi suspinând,
Dupe tine-apoi plecând.
10. — Spune-așa către mama:
De mine nu se gândea(scă),
Nu știu când oiu înturnă.
Spune-mi ce te-oiu întrebă:
N'ai văzut pe tătuca?
15. — Pe tată-tău l-am văzut,
Tot murguțul potcovind
Și din ochi-și lacrimând,
După tine apoi plecând.
— Spune către tătuca,
20. Să nu cerce, să nu plece.
Batăr cât că și-a cercă,
Pe mine nu m'a află;
Ziuca¹⁾-s la vădurele²⁾
Și noaptea la codru verde,
25. Și îmi șuer pășărește,
Nime nu se nădăește³⁾
Ce minune 'n codru este.
— Spune-mice te-oiu întrebă:
N'ai văzut pe soruca?
30. — Pe soru-ta o-am văzut
Cunună verde împletind
Și din ochi-și lacrimând.
— Spune cătră soruca,
Lase'n foc cununița,
35. Lase-o, nu o'mpletea(scă),
Că nu mi-e dragă lumea.
— Spune-mi șitu, puiu de cuc,
N'ai văzut pe-al meu frătiuc.
— Pe frate tău l-am văzut,
40. Tot struțu 'n clopuț⁴⁾ toc-
[mind
Și din ochi-și lacrimând.
— Să spui frătiucului iară
S'așeze struțul pe-astară,
Că mi-s prăpădită în țară.
45. Pruncuțul fără de mamă,
Pleacă 'n lume fără samă;
Pruncuțul fără părinți
Ca și pomii desgrădiți.

¹⁾ ziucă = dim. din „ziua“.

²⁾ vădurele = dim. din „vad“.

³⁾ nădăesc, mă... = îmi ieau seama.

⁴⁾ clopuț = dim. din „clop“, pălărie.

2.

- Vine dorul și mă 'ntreabă:
50. Ce-s tânără și beteagă?
Taci, dorule, că ți-oiu spune,
Câte m'au mâncat în lume,
Și mai rele, și mai bune.

3.

- Mândru-i codrul cu cărări,
55. Eu tânăr cu supărări;
Mândru-i codrul și 'mpănat,
Eu tânăr și supărat.

4.

- Jelcui-m'aș, jelcui¹⁾.
Jelcui-m'aș munților
60. De dorul părinților,
Jelcui-m'aș florilor
De dorul soroților,
Jelcui-m'aș brazilor
De doruțul fraților.

5.

- Când îmi vin toate în gând,
65. Mă leagăn ca frunza 'n vânt,
Când îmi vin toate în cap,
Mă leagăn ca frunza 'n fag
Și ca omul cel săleac.

6.

- Hei tu mămulică²⁾ mea,
70. De-ai fi știut, cui mă faci,
M'ai fi dat hrană la raci.
De-ai fi știut, cui mă crești,
M'ai fi dat hrană la pești.
75. Nu m'ai fi crescut tu mare
Să fiu tot cu supărare.
Poate, mamă, m'ai făcut

¹⁾ *jelcui* = jelui.

²⁾ *mămulică* = dim. din „mamă“.

³⁾ *delurele* = dim. din „deal“.

⁴⁾ *omuș* = dim. din „om„.

- Pe cea margine de mal,
Să trăesc tot cu amar;
80. O' tu doară m'ai făcut
Sub tufă verde de nuc,
Să trăesc cu amar mult.
De jelea inimii mele,
Plâng pietrile pe vâlcele
85. Și fagii pe delurele.³⁾

7.

- Care omuș⁴⁾ hore(ște) mult,
Zic oamenii că-i bolund.
Dară el nu e bolund,
Da-i mâncat de amar mult.
90. Omul cu năcazuri grele
Nici trăește, nice pier.

8.

- Măritatul nu-i noroc,
Că bărbatu-'i sbiciu de foc;
Măritatul nu-i tigneală,
95. Că bărbatu-'i foc și pară.

9.

- Măncată-s-Doamne, de rele,
Ca și iarba de vișele,
Și-s mâncată de streini
Ca iarba de boi bătrâni.

10.

- Hei, tu măiculita mea,
100. Pentru-acea mi-e lumea rea:
Când pe mine m'ai făcut,
C'un picior m'ai legănat,
Cu gura m'ai blăstămat.
105. Blăstămul maicii prin plâns,
De mine tare s'a prins,
Blăstămul prin supărare,
De mine s'a legat tare.

- Măicuță m'ai blăstămat :
110. De-oiu muri, — să mor în
[foc,
De-oiu trăi, — să n'am noroc ;
De-oiu muri, — să mor în
[pară,
De-oiu trăi, — să n'am tig-
[neală ;
Unde-oiu prânzi, — să nu
[cuiu¹⁾
115. Unde-oiu cină, — să nu mâiu.
Și blăstămul de părinte
E ca focul cel fierbinte,
Și blăstămul de măicuță,
Cum te-ar arde în păruță²⁾.
- 11.
120. Foc te-ar bate, liliac !
Ce-ai mâncat frunza din
[fag ?
N'ai lăsat-o să mai crească,
Ai mei părinți să trăescă,
De-aș aveà mamă și tată,
125. Aș trăi ca banu 'n ladă ;
Dar părinții mi-au murit,
Trăesc ca banul mult,
Și eu părinți n'am de mult,
Și-s ca banul cel pierdut ;
130. Și eu părinți n'am de loc,
Trăesc ca banul pe foc.
Săraca măicuța mea,
Mult m'a mai doicit și ea.
Eu i-am supt țâța 'n nimică,
135. Să fiu la streini slujnică.
Streinul până își cină,
Eu îs sfeșnic și lumină.
Dacă gata cu cinatul,
Eu li-aștern, mamucă, patul,
140. Ieau cuțitul să-mi taiu pită,
Văd, din ochi lacrimi că-mi
[pică,
Eu șohan nu cin la masă,
Fără cin plângând prin casă,

- De lacrimi n'aș băgà samă,
145. Le-ași șterge cu cea nă-
[framă,
Dar mi-e milă de obraz,
Că rămâne fript și ars.
Care prunc n'are măicuță,
Să moară până-i la țâță.
- 12.
150. Vai de lin și de pelin,
Și de omul cel strein.
Hodina dintre streini
E ca umbra cea de spini :
Vrei să te ascunzi de soare
155. Și spinii te 'mpung mai
[tare,
Nice cât n'ai alinare.

13.
Săracul omul strein
Mult trăește cu suspin,
Biată inimă streină
160. Mult jelește și suspină.
14.
Streină streinătate,
Nu mă 'nstreină departe,
Că n'am surori să mă cate,
Nici frați să-mi trimeată
[carte.
- 15.
165. Decât în țară streină
Cu pită de grâu amână,
Mai bine-i în satul meu
Cu pită de mălaiu³⁾ rău.
- 16.
- Bată-te, țară streină,
170. Cum mi-ai făcut barba lână !
Și musteața mi-e cam groasă,
Și nu m'or cunoaște-acasă.

¹⁾ *cuiu* = cinez.

²⁾ *păruță* = dim. din „pară“.

³⁾ *mălaiu* = porumb, păpușoiu.

17. Pe un deluț cu arini
Se 'ntâlniră doi streini,
175. Doi streini înstreinați
Din două țări adunați
Și s'au prins c'or fi fătați.
18.
Cine n'are nici un dor,
Mult trăește pe ușor;
180. Cui i-e dor de a lui țară,
Mult i-e vieța amară.
19.
De-ar ști pruncul când se
[naște,
Câte rele l-or mai paște,
N'ar mai suge țâță dulce,
185. Ci-ar muri și 'n raiu s'ar
[duce.
Pruncul, când naște, de-ar
[ști,
Câte are de-a păți,
Petrecând cu streinii,
Muri-ar și n'ar trăi,
190. Și în lume n'ar bidi.¹⁾
20.
De când trăesc cu năcaz,
Piere-mi floarea din obraz,
De când trăesc cu urît,
Mi-e obrazul pământit.
21.
195. Un dor trece, altul vine,
Dorul și jelea-i cu mine.
Fă-mă, Doamne, o rânduneă
Să mă duc în țara mea,
Fă-mă, Doamne, puiu de cuc,
22.
200. În țara mea să mă duc.
Bată-te focul urît,
Mult mi-ai fost rânduluit;²⁾
Bată-te focul năcaz,
De tânăr în tine-am tras;
205. Bată-te focul bănat,
Mult mi-ai fost tu mie dat
Să trăesc înstreinat.
23.
Tu, mamă, când m'ai făcut,
Apă 'n cofe n'ai avut,
210. Nici afară n'a fost soare,
La inimă rău mă doare!
24.
Frunză verde de-aghistină,³⁾
Atâta mi-s de streină,
Sufică vânt și mă clătină,
215. Ca pe pom din rădăcină,
Dacă mi-s pruncă streină.
Numai eu de mi-aș aveă
Un măr verde 'n grădineă
Și o dulce sureeă,
220. N'aș fi așa sureeă;
Un măruț verde 'n grădină
Și-o soră dulce vecină,
Nu mi-aș fi așa streină;
Un măruț verde rotat
225. Un frăținc cu mine 'n sat,
Nu mi-aș trăi cu bănat.
25.
De pizmași plinu-i satu',
Frate n'am numai unu;
Ce m'oiu face, la focu'!
230. De pizmași plină-i lumea,
Soră n'am numai una,
Ce m'oiu face, la biata!

¹⁾ *bidesc* = necăjesc, trăesc cu chiu, cu vai.

²⁾ *rânduluesc* (ung. *rendel*) = orânduiesc.

³⁾ *aghistină* = castană.

26. Streinul de-ar aveă cum,
Călcă-te-ar cu caru'n drum,
235. Te-ar face tină și scrum.
Streinu-l-alegi de frate,
Da-i strein până la moarte.
27. Care-și lasă satul lui,
Ardă-l para focului,
240. Da nu-l ardă tare rău,
Că mi l-am lăsat și eu.
Ardă-mă între hotare,
Să mă facă scrum și pară;
Cu spini și cu păducei,
245. Că mi-am lăsat frații mei
Și m'am despărțit de ei.

28.

- Crâșcă iadul și mă cere,
Eu, singură, nu pot merge.
Taci, iadule, nu crâșcă,
250. Pustiitul te-ar mânca!
Nu crâșcă asupra mea.
Că eu am cu ce te-umplea:
Cu jurați, cu jurați,¹⁾
Cu așchiuți,²⁾ cu așchiutoi.³⁾
255. De-a mai fi undeva loc,
Merge-a domnul pătrupop;⁴⁾
De-a fi hiea undeva,
Merge-a doamna Marișca;⁵⁾
De-a mai fi loc gol în tine,
260. Da-ți-iou stăpâni și stăpâne,
Da-ți-oiu fini și da-ți-oiu
[fine,
Da-ți-oiu nănași și nănașe,
Da-ți-oiu moși și da-ți-oiu
[moașe.

- Mult mă judecă o samă,
265. Că mi-s coită⁶⁾ și dușmană;
Nu mă lasă, la focul!
Judecă-m'a județul,
Când oi merge la dânsul,
Unde-a merge tot omul.
270. Când oi trece pe la vamă,
Suflețelul da-mi-a samă.
Cu oamenii nu găcesc,
Ori cum mă prăbăluiesc.
De merg fuga,— mă măresc,
275. De merg încet,— mă'ndâr-
[jesc;
De merg cu capu'n pământ,
Zic că umblu tot durmind;
Dacă-mi țin capul mai drept,
Zic că pe badea-l aștept;
280. De mă uit cătră dreapta,
Zic că vreu a înșelă
Pe bărbatul alteia;
Cătră stânga când mă uit,
Zic că vreu să mă sărut,
285. Și cu lotru și cu mut,
Că pe mut îl celuiesc
Și pe lotru îl iubesc,
De pe ei bine trăesc.
Lumea, de-ar luă sama,
290. De-aceste n'ar cuvântă,
Ci s'ar uită la dânsa
Și nu m'ar tot judecă.
Cunosc eu că mi-s greșită,
Da lumea nu e mai sfântă;
295. Cunosc eu că-s lunecată,
Da' și lumea nu-i curată,
Că-i boghet⁷⁾ de blăstămată,
Nu-i sfântă precum s'arată;
Nu-i sfântă precum se ține,
300. Că-i mai rea și decât mine.
Văjitu-s'a când și când,
S'a văjît de-am și greșit,
Dar iară m'am pocăit.

¹⁾ jurătou = format din „jurat“.

²⁾ așchiut, (ung. *esküdt*) = ajutor de jurat.

³⁾ așchiutoiu din așchiut.

⁴⁾ pătrupop = protopop.

⁵⁾ Marișca (ung. *Mariška*) = Marie.

⁶⁾ coită = nevestă cochetă.

⁷⁾ boghet, bugăt = destul.

- Eu cunosc oameni cinstiți,
 305. Decât mine mai greșiți,
 Și de mine nu-s grașiți,
 Doară că-s afurisiți.
 Tine, Doamne, judecată,
 Să văd, domnii cum se poartă;
 310. Numai atâta doresc,
 Numai să văd ce plătesc
 Ceia ce mă ocărăsc.

29.

- Busuioc ales pe masă,
 Rămâi, maică, sănătoasă,
 315. Dacă n'ai fost bucuroasă,
 Să mai șed la tine-acasă.
 Busuioc mai gozuros,¹⁾
 Rămâi, tată, sănătos,
 Dacă n'ai fost bucuros,
 320. Să mai fim precum am fost.

30.

M'ai dat, maică, tânereă,

18. De dragoste.

1.

- Mândră, cum ne-am iubit
 [noi,
 Nu s'au iubit alții doi.
 Și cine ne-a despărțit,
 Fie-i moartea de cușit.
 5. De ne-a despărțit mă-ta,
 Sufle-o vântul Vinerea
 Până la pod la Ciarda.
 De ne-a despărțit o fată,
 Cununa să nu și-o vadă.
 10. De ne-a despărțit fecior,
 Fie-i moartea de piștol.
 De-i, mândrule, delă tine,
 Sece-ți carnea de pe șele,
 Ca scoarța de pe nuele,
 15. Cum am rămas eu cu jele;
 Și carnea de pe picior,

¹⁾ goz = gunoiu (ung. gaz); gozuros = plin de gunoiu, buruienos, plin de bălării.

²⁾ ciupăit = îmbăiat.

- Nu știu, lumea ce plăte(ște)
 • Și năcazurile 'n ea,
 Nice de fetia mea.
 325. Nu m'am gătat de crescut,
 Și, mămucă, m'ai vândut.
 Nu ți-am fost de rău la casă:
 De ce m'ai făcut mireasă?
 — Eu, fata mea, te-am
 [vândut,
 330. Că Dumnezeuțu așa-a vrut,
 Nu că doară mi-a plăcut.

31.

- Mamă, hai, și mă petreci,
 Batăr grădina mă treci,
 De nu toată, — jumătate,
 335. Să nu-mi par'ășă departe.
 — Te-a petrece soacră-ta,
 De-amu ea ți-a fi mama.

Cum am rămas eu cu dor.

- Cu dorul, nesărutată,
 Ca prunca nelegănată,
 20. Cu dorul, nedrăgostită,
 Ca prunca neciupăită²⁾
 Și-amu mi-am rămas
 [scărbită.

2.

- Frunzulica mărului,
 Nu crede feciorului,
 25. Că te pune pe genuche,
 Și ți-a spune mii și sute,
 Până te scoate din minte;
 Și ți-a spune câte toate,
 Până din minte te scoate.

3. Prin grădina de cântări
 30. Domnișor dela școală¹⁾,
 Vin' acasă și te însoară
 Că și eu mi-s mărișoară.
4. Mândrule, de nu-ți plac eu,
 Ni, drumuțul la Vișeu,
 35. Adă-ți una cu hinteu,
 Mai frumoasă decât eu.
 La păruț să fie neagră,
 Nime 'n lume nu-ți-o tragă;
 Eu-s cu părul gălbior
 40. Și mi-s dragă tuturor.
5. Mândrule, de nu-ți plac eu,
 Ni, drumuțul la Vișeu,
 35. Adă-ți una cu hinteu,
 Mai frumoasă decât eu.
 La păruț să fie neagră,
 Nime 'n lume nu-ți-o tragă;
 Eu-s cu părul gălbior
 40. Și mi-s dragă tuturor.
6. Sufică vânt peste pământ,
 Iar' îmi vine mândru 'n
 [gând ;
 De-ar fi om ca omenii,
 Ar veni cândal-aș dori.
6. Sufică vânt peste pământ,
 Iar' îmi vine mândru 'n
 [gând ;
 De-ar fi om ca omenii,
 Ar veni cândal-aș dori.
7. Fă-te mândruț, ce te-i fa,
 Fă-te mândruț, floare-
 [albastră,
 În grădina la fereastă;
 Că și eu, mândruț, m'oiu
 [face
 Un firuț de ruguț²⁾ sfânt,
 50. M'oiu întinde pe pământ.
 Fă-te, mândruț, ce te-i fa,
 Fă-te, mândruț, floare-
 [albastră,
 Tot în pahar, în fereastă;
 Că și eu, mândruț m'oiu
 fa(ce),
 55. Rosmarin verde 'nflorit,
 Lângă tine răsărit,
 Să vadă că ne-am iubit.

7. Să vadă că ne-am iubit,
 Struțușor³⁾ de viorele,
 Dulce ți-e gurița, lele;
 60. Da' nu-i dulce cum să fie,
 Ci-i ca strugurii din vie;
 Nici nu-i dulce cum să fie,
 Numai cum îmi place mie.

8.

- Fă-mă, Doamne, un cucur-
 [beu
 65. La mândruța pe sub brâu,
 Să o întreb cum îi place,
 Dragostea din ce o face?
 Nici din perē, nici din mere,
 Ci din buze subțirele,
 70. Din degete cu inele,
 Cum is a' mândruței mele.
 Așa zău, săracă lele!
9. Pe cel deal cu siminic
 Așa jelcu' un voinic,
 75. C'a avut drăguță 'n sat,
 Și ea, zău, s'a măritat,
 Nici de știre că i-a dat.
 Focu', rău s'a supărat.
 Da' măsă din graiu graia :
 80. — Nu te tare supără,
 C'au mai rămas fete'n sat,
 Nu toate s'au măritat.
 — Pot fi fete câte frunze,
 Dacă nu-s de-a' mele/buze.
 85. Pot fi mândre câte stele;
 Câte stele sunt pe cer,
 Niciuna nu-i ca luna,
 Ca luna de luminoasă,
 Ca mândra mea de frumoasă.
10. Mamă, inima mă doare,
 Să mă duc în șezătoare;

¹⁾ școală, oșcoală = școală.

²⁾ ruguț = dim. din „rug“.

³⁾ struțușor = dim. din struț, buchet de flori.

Că merge și mândra mea.
Să văd cu cine-a ședeă?
De-a ședeă cu om de treabă,
95. Cu trei părți mi-a fi mai [dragă;
De-a ședeă cu-un blăstămt,
Până-i lume, nu o cat.
11.

Doru-mi-e, și nu mă duc,
Somnu mi-e, și nu mă culc;
100. Doru-mi-e, și duce-m'aș,
Somnu-mi-e, și culcă-m'aș.
Pe brațele mândruței.
Că de brațe nu mi-e greață,
De-ar fi cât de dimineață:
105. Că de brațe nu mă trag,
De-ar fi răul până 'n prag.
Tot m'aș duce la mândra,
Și de-aș trece cu luntrea;
Că doruțul mă topește
110. Și de loc mă veștezește.

12.
Știi tu, mândră, ce ți-am [spus
La cules de cucuruz:
Să-ți porți pana cea roșie,
Să-mi fii dragă numai mie;
115. Dar ai purtat pană verde,
Să fii dragă cui te vede.
Că eu, cu câți mă 'ntâlnesc,
Ei toți șogori mă numesc.
Ajungă-te, mândr', ajungă,
120. Când a fi pe la ojină¹⁾,
Să te-aprinzi ca o lumină:
Când a fi la miez de noapte,
Să-ți vină sudori de moarte.
Când a fi la dimineață,
125. Clopotele te jelească,
Mă-ta 'n casă te tocmească,
Să-ți aduci tu, mândr', a- [minte
Că-i blăstăm de oareunde.

13.

Prin grădină, pe cărare,
130. Pagubă că-i iarbă mare;
Și nu pot prin dânsa mer(g)e
La a'mele floricele,
Să le moi-u cu apă rece,
Doară de dor mi-a maitrece;
135. Și cu apă din izvor,
Doară mi-a trece de dor
Și de tine, bădișor;
Tot cu apă din fântână,
Să-mi treacă de dor de tine.

14.

140. Mândru șueră Ion
Cu coatele pe oblon;
Mândru șueră Gheorghiuță
Cu coatele pe portiuță,
Să mă duc să-i dau guriță.

15.

145. Bade, bădiuluțul²⁾ meu,
De ți-e voia să mă lași,
Spune-mi verde în obraz.
Ne-am iubit dintr'un inel,
Ne-om lăsa din puținel;
150. Ne-am iubit dintr'o verigă,
Ne-om lăsa dintr'o nimică.

16.

Hei, tu mândruluțule,
Eu am fost ca și o cruce,
Ți-ai cătat alta mai dulce;
155. Eu am fost ca și o fragă,
Ți-ai cătat alta mai dragă;
Eu am fost ca și o floare,
Nu ca cea hădă putoare!

17.

Mândră, inimă de câne,
160. Lăsa-mă, dacă nu-i bine;

¹⁾ ojină, ujină (ung. ozsona) = chindie.

²⁾ bădiuluț = dim. din „bade“.

Mândră, inimă de drac,
Lasă-mă, dacă nu-s drag.

18.

Dat-am mână cu cucul,
Las pe mândra la dracul;

165. Dat-am mâna cucului,
Las pe mândra dracului.

— Mândruț dela poiată,
Turtele de grâu te bată,
Și horinca pipărată,

170. Ce o beam noi la olaltă,
Când ședea-i lanoipeșatră.

19.

Bată-l biata pe mândru,
Mult mă uscă cu doru
Nu mă lasă la focu!

175. Amù-i cruce amezăzi,
Cu mândru n'am fost astăzi;
Amù-i minten la ojină,
Cu mândru n'oiu fi la cină.

20.

Soarele-i la prânzișor,

180. N'am dat gură lui Todor;
Soarele-i la ojiniță¹⁾
N'am dat gură lui Gheor-
[ghiță.

21.

Ce haznă²⁾ ai de oșcoală,
Dacă n'ai o drăgucioară,
185. Să te țină sara n poală
Și să-ți deie gurioară!
Ce haznă ai de condeiu,
Dacă șezi pe canapeiu³⁾
Și de dorul mândrei piei!

¹⁾ ojiniță, = dim. din „ojină“, chindie.

²⁾ haznă = folos.

³⁾ canapeiu = canapea, divan.

⁴⁾ inciurez = fac ciur, un fel de gherghef.

22.

190. Mult mă uit și nu mai văd,
Cel ce dă guriță n'cet;
Mult mă uit și nu mai vine,
Cel ce dă guriță bine.

23.

Tu te duci, bădiță duci,
195. Da' dorul de ce mi-l duci,
Mi-l-ai trimes, bade, mie
Pe două frunze de vie;
Și-amù iar' il iei n'apoi
Și lași năcazul la noi.

24.

200. Eu is fată desmierdată,
Nu-s cu dorul învățată.
Spune-mi, bade, dar'ales:
Ieai-mă după cules?

25.

Busuioc, floare cătată,
205. Vină, mândră, de-mi arată,
Unde ne-am iubit odată?
Că de când ne-am despărțit,
Dorul m'a îmbătrânit.
Săraci, cărările mele,
210. Cum umblă mândra pe ele,
Tot plângând și suspinând
Și la mine tot gândind!

26.

Trimesu-mi-a mândrul carte
Să-i cos cămeși inciurate⁴⁾,
215. Cum coase sora la frate.
Și eu i-am răspuns pe nori,
Să-mi ieaie cârpă cu flori,
Cum ieau frații la surori.

27.

Du-te, mândră, unde-i vrea
 220. De mine cuvânt n'avea;
 Du-te, mândră, unde-ți
 [place,
 De mine cuvânt nu face.

28.

Molidaș de pe Iza,
 Lasă-mă sub umbra ta,
 225. Pe mine cu pe mândra,
 Că nici un păcat n'om fa(ce),
 Fără cât ne-om sărută.
 — A umbră nu v'oiu lăsa;
 Cât cuprind umbrele mele,
 230. Nu s'au făcut fapte rele.

29.

Busuioc de vârf ciuntat,
 Dorule, te-am așteptat,
 Și-asară, și alaltă sară,
 Cu cină și cu lumină
 235. Și cu dor dela inimă.
 Dacăm văzut că nu vîi,
 Pusei dorul căpătăiu,
 Cu dragostea mă 'nvălii;
 Focu', bine hodinii!

30.

240. Lasă, lasă, măi bădiță,
 Că nu mi-ai fost cu credință;
 Că pe mine m'ai lăsat
 Și pe alta ai luat.
 Tu ai făcut nedreptate,
 245. Dumnezeu-sfântu' te-arbate!
 Că la noi tu ai umblat,
 Cu tine m'am învățat;
 Imi aduceai pere, mere
 Și tot ziceai că m'ei cere.
 250. Spusu-ți-am eu, bade, ție;
 Cerutu-m'au și pe mine,

Da 'am așteptat după tine,
 Că tu mult mi te-ai jurat,
 N'ai fată pe plac în sat.

255. Știi tu, bade, ce ziceai,
 Sara când la noi veneai:
 Că tu nu t'ei însură,
 De cumva nu m'ei lua.

Pentru că tu m'ai lăsat,
 260. Eu mă pun la blăstămat.
 Nu te-oiu blăstămă mai rău,
 Ci te-ajungă dorul meu
 La blidul tătâne-tău.

Și te-ajungă dor cumplit,
 265. Să lași lingura pe blid¹⁾
 Și să zici că te-ai hrănit;
 Și te-ajungă-un doru' mare
 Și să cazi în gălbinare,
 Ca și eu în supărare.

270. Să cazi în sudori de moarte,
 Să nu ai hodină noaptea.
 Să te culci și să te scoli,
 Dintr'o boală 'ntr'alte boli,
 Până tot vei bugezi.²⁾

275. Doară la mine-i gândi.
 Tu de nu-i gândi la mine,
 Te-oiu blăstămă cu suspine,
 Carnea-a cădea de pe tine,
 Și-i fi de groază la lume.

280. Capul tău cel rotunjour
 Va fi fără păr și gol.
 Apoi, bade bădișor,
 De-i muri, să mori de dor,
 Ca să știe lumea toată,

285. Ce-i blăstămul de o fată!

31.

Sufă vântul de pe deal,
 Și-mi aduce dorul val.
 Bate vântul vâjâiește,
 Dorul lui mă vestejește.
 290. Bate vântul, iarba 'nspică,
 Dorul mândrului mă strică.
 Bate vântul iarba culcă,
 Dorul mândrului mă uscă.

¹⁾ blid = strachină.

²⁾ bugezesc = mă fac buged, umflat la obraz de boală ori de somn.

32.

- Auzit-am, mândră, eu,
295. Că te ține mă-ta rău,
Pentru că te iubesc eu.
Spune, mândră, mâne-ta
Să 'ngrădească grădina,
Tot cu lin și cu pelin,
300. Ca noi să nu ne 'ntâlnim,
Mai mult să nu ne iubim,
Să-i fie voia deplin.
In grădin' o strungă lasă,
Tot pe drep a voastră casă;
305. Așa, mândră, te-oiu vedeă,
Noi, mândră, ne-om întâlni,
Dorul ni l-om potoli;
Sâmbăta câte odată,
Dumineca ziua toată.

33.

310. Mândruluț, floare domnească,
Dumnezeu mi te trăească.
Vină la noi, n'avea grije;
Mama, câte-a isprăvi,
Pe noi nu ne-a despărți,
315. Că eu tot a ta oi u fi.

34.

- Tu, mândrule, tu ai fost,
Asară la gardul nost';
Eu, mândruț, te-am cunoscut,
Cu capul când mi-ai făcut,
320. Să mă duc să te sărut.
Tu, mândrule, tu erai,
Asară când șuierai;
Eu, mândruț, te-am cunoscut,
Pe la noi când ai trecut,
325. Da nu m'a lăsat mama,
Să mă duc la dumata,
O leac' a te sărută,
Să-mi mai stâmpăr inima.
Vină, drăguț, mai astară,
330. C'om fi la olaltă iară.
După șoprul¹⁾ cel de fân

¹⁾ șopru = șopron de fân.

²⁾ celuesc = înșel.

Ne-om sărută câtilin
Și ni-a fi voia deplin.

35.

- Zis-ai, mândră, că-i veni
335. Pe valea cu vișinii;
Și-ai mințit, că n'ai venit,
Numai cât m'ai celuit.
Celuească-te lumea,
Cum mi-ai celuit²⁾ mintea;
340. Celuească-te corbii,
Cum mi-ai celuit ochii.

36.

- Mândruluț, floare dom-
[nească,
Toată lumea te urască,
Pân' ce te-ai dus la Parasca.
345. Sus e cerul de pământ,
Mulți oameni de câne sunt,
De câne-i și mândrul meu.
El gânde(ște) că nu știu eu;
Da' eu știu boghet de bine,
350. Că tu, bădiță, ești câne,
Și 'ncă pui vina pe mine,
Că să te scoți din rușine.

37.

- Bată-te, mândrule, bată
Dragostea adevărată,
355. De șapte ori dup'olaltă;
Cearcănul de p'ângă lună
Și dreaptatea mea cea bună,
Cearcănul de p'ângă soare
Și dragostea mea cea mare,
360. Veci să n'ai astâmpărare.
Mâncă-te-ar, mândrule, a-
[marul
Când vei merge 'n drum cu
[carul;
Și carul să ți se strice,
Multă trudă te mânânce.

38.

365. Hei, tu mândruletuțe,
Muri-ai neînsurat,
Cum mă lași tu cu bănat;
Și să mori, fără spovadă,
Cum mă lași tu supărată.
370. Mândruț, nu te-oiu sudui,
Nici bine nu ți-oiu gândi,
Că m'ai putut celui.
Mai rău nu te-oiu blăstămă,
Făr' să-ți crepe inima,
375. Că mi-ai celuit mintea.

39.

- Frunză lată, cât palma,
Scârbită mi-e inima,
Nu-i doftor să o tocească;
Nici doftor, nici împărat.
380. Fără cine o-a stricat;
Nici doftor, nici doftoriță,
Făr' mândrul cu-a lui gu-
[riță.

40.

- De-ai fi, mândră, de Român,
Ți-aș purtă doruțu 'n sin;
385. Dar, mândră, ești de Ar-
[mean,
Nu ți l-oiu purtă șohan.¹⁾

41.

- De-ai fi, mândră, de 'm-
[părat,
Nu-mi trebe-al tău sărutat,
Dac' odată m'ai lăsat.
390. De-ai fi, mândră, de vlădic,
Nu-mi mai trebe-al tău iubit,
C'odată m'ai celuit.

42.

Tu, mândrucă, ți-ai gândit,
C'oiu fi tare bănuț

395. Și oiu bea apă din tău
Și-oiu muri de dorul tău;
Eu beu apă din izvor,
Și de tine nu mi-e dor,
Că n'ai fost mare odor;
400. C'ai umblat tot rumenită
Și cu sugnă târguită
Să 'nșeli lumea cu frumuseța,
Holteii cu hireșeța²⁾

43.

- Mândruleț cu păr sucit,
405. După tine-am nebunit:
Șezi la noi, dac'ai venit,
Nu mă lăsa de urit.
Mândruleț cu păr tăiat,
După tine-am căpiat,
410. Șezi la noi, dac'ai întrat,
Nu mă lăsa cu bănat.

44.

- Frunză verde, iarba crește,
Om cu om trage nădejde,
Numai eu și cu mândra
415. Nu ne tragem nădejdea,
De Duminecă sara.

45.

- Pare-mi, mândră, că te văd
Prin pădure prin făget,
Aducând boreu și mied³⁾.
420. Pare-mi, mândră, că te-aud
Pe plăiuț⁴⁾ pela Ieud,
Aducând vin și boreu.
Frunză verde ruptă 'n trei,
Cată mândra cu bobii
425. Și lacrimă cu ochii.

46.

Hei, tu mândruletuțe,
Ce haznă că mă mângâi,

¹⁾ șohan = niciodată.

²⁾ hireșeță = frumusețe.

³⁾ mied = băutură făcută din miere.

⁴⁾ plăiuț = dim. din plaiu.

Tot cu miere de gutuii,
Dacă la mine nu vii.

430. Ce haznă că m'amăgești
Cu mere roșii domnești,
Dacă la noi nu sosești.

47.

De când mândrul mi s'a dus,
Struțuc verde nu mi-am
[pus ;

435. De mi-am pus cândvă odată,
Și atunci creangă uscată,
Să vadă că-s supărată,

Pentru mândru, nu de alta,
De când te-ai dus, bădicle,

440. N'am pus la grumaz măr-
[gele,
Nici pe degete inele.

48.

Hei, tu mândruluțule,
De mâncare nu mi-e rău,
Nici de lucru nu mi-e greu,

445. Da! mă strică dorul tău ;
Scârba 'n casă mă păzește,
Dorul nu mă 'ngăduiește.

49.

Vine mândrul cel mieriu
Cu murguțul dela râu ;

450. Cu murgul venind în copce¹⁾
Cu mine grăind în ponce²⁾,
Cu murgu 'n copce venind,
Cu mine 'n ponce grăind.

— Hei, tu mândruluțule,

455. Nu mână murguțu 'n copce,
Nu grăi cu mine 'n ponce !
Mână murgul mai linaț.
Grăi(ește) cu mine mai

[blânduț,
De gândești să-mi fii draguț.

460. — Frunză verde și-o dut-
[cuță,

Nu stă lumea 'ntr'o drăguță,
Nici în tine, mândruluță.

— Frunză verde și-un bă-
[nuț,

Nu stă lumea 'ntr'un drăguț,
465. Nici în tine, mândruluț.

M'oiu duce pe prund în jos,
Și mi-oiu află mai frumos,
Și n'a 'mblă tot mânios.

50.

Știi tu, mândruț, ce ți-am spus

470. La vranita cea de sus :

Eu, decât că te-oiu vedea,
Cu cine nu mi-a plăcea,
Mai bine de te-aș vedea
Murguț roșu potcovind,

475. Mâne 'n cătane plecând
Și 'ntr'un an în pat zăcând.
Nici eu, mândruț, n'am

[sezut.

Cu cine nu ți-a plăcut ;
Nici eu, mândruț, n'am grăit

480. Cu cine tu n'ai voit.

51.

Șezi, mândruț, pe șatr' a-
[fară,

Dacă n'ai venit asară.

— Noapte bună, mândra
[mea,

De ast'ară încoaleă

485. Poți ședeă cu cine-i vrea,
Că și eu oi face-așă ;

Poți ședeă cu cine-ți place,
Că și eu așa mi-oiu face.

Șezi, mândră, cu cine-ți
[plăce,

490. Mânurile nu te-or trage,
Și ochii mei ți-or da pace ;

¹⁾ *copcă*, pl. *copce* = copcie, cârlig.

²⁾ *a grăi în ponce* = a se împotrivi, mai mult în batjocură.

Ochii mei nu te-or vedea,
Poți ședeà cu cine-i vrea.

52.

Pe plăiuf, pe colnicuf
495. Merge mândra la drăguț.
Amână-i ulcior cu bere,
In poală turtă cu miere.

— Hei, tu mândruțule,
Să trăești, și na, și bea
500. Tot pentru dragostea mea.
— Hei, tu mândruțușă mea,
Nici oi u bea, nici oi u mîncă,
Până ce te-oiu întrebă:

Câți voinici te-au sărutat,
505. De când m'am dus eu din

[sat?
— Câți au fost harnici ca

[tine,
Toți m'au sărutat pe mine.
— Na, mândruță, zece zloți,
Și-mi spune drăguții toți.

510. — De mi-ai da și zece lei,
Nu mi-oiu spune mândrii

[mei.
Eu la joc am fost jucată
Și'n guriță sărutată.

53.

Mândruț cu părul creț,
515. Toată noaptea te visez;
Mă trezesc, nu te gădesc,
Cu perina mă sfădesc,
Văd bine că buiguesc!¹⁾

54.

Hei, tu mândruțule,
520. Când cu tine mi-am șezut,
Noapte-a fost, nu s'a văzut,
Amu-i ziuă și te văd,
Cu tine nu-i mod să șed.

55.

Sărutatul tău, nebune,
525. Cum m'ai unge cu cărbune;
De cărbune m'oiu mai șterge,
De doruțul tău nu-mi trece.

56.

Somnu-mi-e și nu mă culc,
Doru-mi-e și nu mă duc;
530. Somnu-mi-e și m'aș culca,
Tot aștept, doar' a pică
Mândruțul de undevă.

57.

Cātu-i Maramureșul,
Nu-i hore ca șuerul,
535. Nici fecior ca și mândrul.
Din pași merge cătunește,
Clopu-l poartă boierește,
Cine-l vede, -l și iubeste;
Dară să nu-l iubesc eu,
540. Că m'ar bate Dumnezeu!
Că-i frumos ca o cătană,
La față-i ca o icoană,
Clopuțu-i e 'nșinurat²⁾
De bumbuște³⁾ 'nșinurat;
545. Bumbuștele s de argint,
Șinorul e împletit,
Că la tist din reghemânt⁴⁾.

58.

Hai, mândrucă, să fugim,
Pe din sus de țintirim,
550. De coconi să ne ferim;
Că coconi-s slabi de minte,
Și ne-or scoate la cuvinte.

59.

Mândruțul, la casa ta,
Strângă-se toată lumea,
555. Cum mi-ai rupt tu inima!
Mândruțul, pe dumata

¹⁾ *buiguesc* = băiguesc.

²⁾ *înșinurat* = cu găitan, cu șnur.

³⁾ *bumbușcă* = ac cu gămie.

⁴⁾ *reghemânt* = regiment.

Numai eu te-aş spânzura,
Cu funea painjenului,
De trupina cimbrului,
560. Să se mire mic şi mare,
Ce mai face dragostea,
Când voeşte-a se lăsa.

60.

Pe dealul Săcelului,
Vine-mi dorul mândrului.
565. Aşa vine de fierbinte,
Să stau pe loc, m'aş aprinde.
Dar cu-atâta am noroc,
Că mă duc, nu stau pe loc.
Sufică, vântule, pe peminte,¹⁾
570. Scoate-mi pe mândru'nainte,
Că de doru-i m'oiu aprinde.
Pădurice de brad mare,
Scoate-mi pe mândru'n că-

[rare;

Pădurice de brăduţ,
575. Scoate-mi pe mândru'n dru-
[muţ,
Că eu mor de-al lui doruţ.
Păduricea cea cu brad,
Drăguţu'n drum i l-a dat,
Şi dacă s'au adunat,

580. Ea din graiu că şi-a strigat:
— Mândruţu cu păr negruţ,
De trei ani mi-ai fost drăguţ,
Amu merge-al patrulea,
Bine văd că ne-om lăsa.

585. De m'ei luă, bine-i fa,
De nu, 'n calea ta n'oiu sta;
De m'ei luă, bine-a fi,
De nu, eu nu te-oiu sili,
Calea nu ți-oiu opri.

61.

590. Auzit-am, auzit,
Ieri asară pe la sfinţit,
C'or sculă domnii iobagii,
Şi-or tăia codrii cu fagii,
Şi s'or despărţi toţi dragii.

595. Pe mine şi pe mândra
Despărţi-ne-a morţiţa,
Dară alţii ştiu că ba.

62.

Săracul mândruţul meu,
Cât de bine-l iubesc eu!
600. Când trage cisma 'n picior,
Gândeşti că-i un domnişor;
Când le trage amândouă,
Gândeşti că-i un struţ cu

[rouă.

Când intră printre feciori,
605. Gândeşti că-i un struţ de
[flori;

Când se duce printre fete,
Gândeşti că-i rosmarin
[verde.

Vai şi-amar de-al meu băr-
[bat,

Nu ştiu la ce-am lăcomit,
610. Nici e omuţ de trăit.
Pare-mi rău şi-s cu bănat,
C'am lăsat rug înfocat;
Lăsat-am rug înflorit,
Şi-am mers după ciung pălit.
615. Lăsa-oiu ciunguţu 'n pară,
Duce-m'oiu la ruguţ iară.

63.

Când eram la mama mea,
Eram puiu de turtureă;
De când îs la mama lui,
620. Nici îs turtureă, nici puiu,
Făr' muierea nimănu.

64.

Hei, tu mămuleana mea,
De ți-a fost drag a trăi,
La urît nu mă sili;
625. De ți-a fost dragă lumea,
După urît nu mă da.
De m'ei da după urît,

¹⁾ peminte = pământuri.

- Blăstămă-te-oiu și'n pământ;
De m'ei da după om drag;
630. Șapte sărindare-ți fac,
Patru eu și trei mândrul,
Să te primea(scă) pământul;
Trei mândrul și patru eu,
Să te ierte Dumnezeu.

65.

635. Cu urîtu'-aș tot trăi,
Numai noptea de n'ar fi;

19. Ostășești și voinicești.

1.

- Hei, săracul cătana,
Când aude el doba¹⁾
Pe uliță de-a dreapta,
Incepe a lacrima.
5. De-ar plouă ploaie cu foc,
Lui cată a sta în loc;
De-ar plouă ploie cu sânge,
El cu umerii tot strânge.

2.

- Hei, tu mămuluca mea,
10. Când pe mine m'ai făcut,
Focu, bine ți-a parut.
C'un picior m'ai legănat,
Din gură m'ai blăstămat,
Să fiu slugă la 'mpărat,
15. Să mânânc prifont²⁾ uscat,
Cu piciorul frământat.

3.

- Pe din sus de Baia-Mare
Trece-un căpitan călare,
Cu trei sute de cătane;
20. Căpitanul șuierând,
Și cătanele plângând.
— Ceplângeți, voifeciorași?
Știut-ați, bugăt de bine,

- Ziua-i mare și se duce,
Sara vine să se culce.
Decât cu urîtu 'n casă
640. Mai bine cu boale 'n oase.
De boale popa cetește,
De urît nu pomenește;
Din boale popa te scoate,
Dela urît nu te poate.

- Când ați dat mâna cu mine,
25. Că mergeți pe țări streine;
Nici veți mulge oi la stâni,
Nici veți cosi prin grădini;
Nici veți cosi printre fagi,
Nici veți avea mândre dragi.
30. Știut-ați bugăt de bine,
Când ați dat mâna cu mine,
Că-ți muri fără lumină;³⁾
Fără lumină de său,
Fără om din satul tău;
35. Fără lumină de ceară,
Fără om din a ta țară;
Fără pânză pe obraz,
Fără scânduri de sălaș!⁴⁾

4.

- Când în cătane-am plecat,
40. Lăsați holde mititele
Și cocoane frumoșele;
Napoi când mi-am înturnat,
Aflați holde secerate,
Cocoanele măritate.
45. — Na, sărută-mă, fărtate,
Dac'ai fost prin țări, departe!

5.

- Pân'am fost la mama mea,
Eram floare după masă,

¹⁾ *dobă* = tobă.

²⁾ *prifont* = profund, pâne neagră, proviziune.

³⁾ *lumină* = lumânare.

⁴⁾ *sălaș* = coșciug.

50. Rosmarin verde 'n fereastă;
De când îs al Neamțului,
Eu îs floare după ușa,
Rosmarin verde 'n cenușa.

6.

55. Hei, tu mândrulica mea,
Peste-o lună și trei zile
Fi-va mare despărțire,
Despărțire cu bănat,
Că mă duc, mândră, din sat.
Da' de tine nu-i prea rău,
Că rămâi în satul tău,
60. Cu mă-ta, cu tată-tău;
Iar' de mine nu-i prea bine,
Că mă duc în țări streine,
Unde nu cunosc pe nime.

7.

65. Rosmarin verde crengos,
M'ai făcut, maică, frumos,
Neamțului de bun folos.
Când am fost maicei mai
[drag,
M'a jurat Neamțul sub steag;
Când am fost maicei mai
[dulce,
70. M'a jurat Neamțul sub cruce.
Așa rău că m'a jurat,
De m'am tare depărtat,
Jos la țară, la 'mpărat.
Lăsați coasa pe cheotoare
75. Și drăguța ca și-o floare.
Rămâi, mândră, sănătoasă,
Că eu mă duc de acasă;
Da' nu mă duc pe trei zile,
Da' mă duc să bat țările.
80. Că vai, săracul cătana,
Dacă-i vine porunca,
De-ar plouă ploaie cu foc,
Lui îi cat' a sta în loc;
De-ar plouă ploaie cu sânge,
85. Numai suspină și plânge.
Când Neamțul îi poruncește,
Nici de apă nu-i tihnește,

Că și apa-i pare-amară,
Dacă-i din streină țară.

8.

90. Sub poale de codru verde
Pititea zare se vede.
Da' la dânsa cine șede?
Șede-un fecior necăjit,
Din cătănie fugit.
95. Mândra lui la el se duce,
El din graiu așa îi zice:
— Hei, tu mândrulica mea,
Petrec lumea cu năcaz,
Și cu lacrimi pe obraz.
100. Da' de lacrimi nu bag samă,
Că le șterg cu cea năframă,
Da' mi-e milă de obraz,
Că rămâne fript și ars.

9.

Morții, morții tăi, birău,¹⁾
105. Cum m'ai scos din satul meu!
Nu m'ai scos când am fost
[mic,
Ci mă scoți când îs voinic;
Nu m'ai scos când am supt
[tătă,
Ci mă scoți când am dră-
[guță.

10.

110. Cântă cucu 'n vârf de șură,
Merg feciorii la măsură;
Mierla cântă, cucul cucă,
Toți feciorii stau de ducă.

11.

Cătu-i lumea dealungul,
115. Nu-i copil ca Românul,
Tălhar ca și Ungurul,
Blăstămat ca și Neamțul

¹⁾ birău (ung. *biró*) = primar, jude.

- Și cialău¹⁾ ca și Jidul.
— Romănu 'n pământ mun-
[cește,
120. Cu grea sudoare trăește
Și pe mulți flămânzi hră-
[nește.
— Ungurul tot îți mințește,
Până ce te prăpădește.
— Neamțul te duce 'n că-
[tane
125. Și te hrănește de foame.
— Jidul îți iea moșia
Și se urcă pe dânsa,
C'a cuprins'o cu mârda.²⁾
Cum, Doamne-oiu putea trăi
130. Cu dușmanii acești tri?
Fără-i musai a-i pocni,
Cu lemnul stelarului
Din vârful Pietrariului,
Până-i vei da dracului
135. Să și-i ducă 'n țara lui.
12.
Frunză verde lată 'n dungă,
Toate plugurile umblă,
Num'al meu șede a umbră;
Și tânjeaua-i³⁾ sub părete
140. Și boii pasc iarbă verde.
Pluguțul șede 'n ocol,
Și casa-i plină de dor.
Eu am fost mamei fecior,
Mortișorii domnilor!
145. Crescut-am pe sama lor.
13.
Despărțirea-i cu năcaz,
Mă duc, mândră, și te las.
De-a fi, mândră, pace 'n țară,
La toamnă veni-oiu iară;
150. De-a lovi o bătație,
Ți-oiu trimete carte ție;
- In mijloc pară de foc,
Pe de margini busuioc,
Dacă n'ai avut noroc,
155. Să șed la mă-ta 'n grădină,
Să nu calc țară streină.
A mea inimă-i cu jele
Și-e legată cu curele,
E legată cu curea,
160. Și-e plină de voie rea.
14.
Măiculiță, maica mea,
Cămașa de cununie
Duce-oiu în cătunie.
Pe mâneca de-a dreapta
165. Să se scrie soruca,
Pe mâneca de-a stânga
Să se scrie mireasa;
Pe stănuțul⁴⁾ dinapoi
Scrie-mi plug cu patru boi,
170. Pe stănuțul dinainte
Scrie-mi de-a'maichii cu-
[vinte.
Sui, mămucă, 'n cel măr
[dulce
Să vezi Neamțul cum mă
[duce,
Sui, mamă, și 'n celalalt
175. Să vezi cum m'am depărtat,
Cu jele și cu bănat,
Până ce-am ieșit din sat,
Tot horind, de supărat,
Că pe tine te-am lăsat.
180. Spusu-ți-am eu, maică, bine,
Să ții zile pentru mine,
Să nu mă duc dela tine.
Zile, maică, n'ai ținut,
Și pe mine mai pierdut;
185. Că pe mine că m'au dus
La Pește,⁵⁾ pe apă 'n sus,
Peste-o apă mare, lină,
In țară, maică, streină;

¹⁾ cialău (ung. csaló) = amăgitor, pungaș.

²⁾ mârda = interese, camătă, uzură.

³⁾ tânjea = tânjeală.

⁴⁾ stănuț, stan — partea din sus a cămășii, până la brâu.

⁵⁾ Pește = Pesta.

- Peste-o apă mare, rece,
 190. La mine să nu poți trece;
 Peste-un răuț rece, lat,
 Poți muri de-al meu bănat.
 Poți-te, mamă, cântă,
 Dacă'm trecut Dunărea,
 195. Podul la Italia.

15.

- Căpitane, bumb¹⁾ de-argint,
 Lasă-mă din reghemânt,
 Că văd pe mândra viind,
 Tot plângând și suspinând.
 200. Știut-ai, fătate, bine,
 Când ai dat mâna cu mine,
 Că nu-i merge 'n șezători,
 Nu-i cosi iarbă cu flori,
 Nu-i cosi ierbuță verde,
 205. Nu-i umblă sara la fete.
 Că fetele-s cu verigi;
 Voi vă duceți de pe-aici,
 Și mergeți pe țări streine
 Și nu-ți cunoaște pe nime,
 210. Fără frunza și iarba,
 Care-i pe toată lumea;
 Unde nu-i spicuț de grâu,
 Fără sânge până 'n brâu;
 Unde nu-i spic de mălaiu,
 215. Fără țipete și vai;
 Unde nu-i fruct de iarbă,
 Fără sânge până 'n barbă.

16.

- Târziu mă luai pe samă,
 Că mă iubesc cu cătană.
 220. Nu-i rușine și păcat,
 C'oiu fi noră la 'mpărat.

17.

- Cătunire-aș fără frică,
 Dară n'am drăguță mică,
 Până-s pădurile verzi,
 225. Vine carte la honvezi.²⁾

18.

- Hei, săracii feciorii,
 Cum se duc ca și norii,
 La 'mpărat, la 'mpărăteasă,
 Cu trei steaguri de mătășă.
 230. Unu-i roșu ca focul,
 Unu-i negru ca corbul,
 Unu-i alb ca omătul.
 Cel roșu-i de bătălie
 Și cel negru de jelic
 235. Și cel alb de bucurie.
 Plânge, maică, după mine,
 Că și eu plâng după tine.
 Plângeți, frați, plângeți, su-
 [rori,
 Plângeți, grădine cu flori,
 240. Pângeți, fete și feciori;
 Plângeți și voi, pretini buni,
 Ce v'oiu spune, nu-s min-
 [ciuni;
 Plângeți voi, fete fecioare,
 Ca noptița după soare,
 245. Plângeți și voi, flori de
 [câmp,
 De m'aveți pe mine 'n gând.
 Plângă-mă și verii mei,
 Că și eu plâng după ei;
 Plângeți, voi veriele mele,
 250. Dup'al vostru văr, cu jelic.
 Frunză verde 'n patru dungi,
 Plângeți, câmpuri și voi,
 [lunci,
 Că pe voi n'oiu mai umblă,
 Nu știu călcă-v'oiu ori ba.
 255. Plângeți toți, când mă duc
 [eu
 Departe de satul meu.
 Plângeți toți că v'am lăsat,
 Tot mă duc cu greu bănat.
 Săraca grădina mea,
 260. N'oiu mai umblă veci prin
 [ea,
 Că mă duc pe drum făcut,

¹⁾ *bumb* = nasture.

²⁾ *honved, honvid* (ung. *honvéd*) = apărător de patrie; miliție teritorială.

- N'oiu umblă prin ea mai
[mult.
Crească iarbă cât de deasă,
Că eu n'am nădejde-acasă,
265. Să dau prin iarbă cu coasa.
Creșteți, flori, cât gardurile
Și-astupați prilazurile;
Și vă bată vânturile,
Ca pe mine gândurile;
270. Ori secați din rădăcină,
Ca și eu dela inimă.
Mamă, 'n somn când te visez,
Atuncea mă ușurez;
Dară dacă mă trezesc,
275. Mai tare mă năcăjesc;
Tot cu tine să grăesc,
Ție să mă jeluesc,
Câte rele mai pățesc,
Câtă bidă¹⁾ suferesc.
- 19.
280. Săracii pretinii mei,
Cum m'am despărțit de ei!
Nici nu-mi pot ei crede mie,
Că nu știu a mea robie,
Nici nu doresc să o știe.
285. C'asă rău, ca 'n cătunie,
Nu mai poate să mai fie,
Numai temnița 'n robie.
Noapte bună, și-ai mei frați,
Pe mine nu m'asteptați,
290. Ci cu toții mă iertați.
La toți mă rog de iertare,
Ca un năcăjit sub soare.
Eu amî mi-ieau „ziuă bună“
Dela soare, dela lună,
295. Dela neamuri dimpreună.
Dela grădină cu flori,
Dela frați, dela surori;
Dela pădurea cu brazi,
Del'ai mei părinți și frați,
300. Care rămân supărați;
Dela perii cei cu pere,
Del'a' mele surorele,
Că mă plâng tare cu jele;

- Dela fir de busuioac,
305. Dela feciorii din joc,
Dela fir de tămâiță,
Dela fete din uliță;
Dela frunza de pe spini,
Dela pretini și vecini;
310. Dela boi și dela plug,
C'amî 'n cătane mă duc,
Poate n'oiu ară mai mult.
Pe-acolo nu mi-oiu ară,
Ci cu pușca-oiu împușcă;
315. N'oiu învăța-a ogori,
Făr' oameni a omori.

20.

- Eu când mi-am ieșit din sat,
Ochii mei au lăcrimat
Și din gur' am cuvântat:
320. — Rămâi, al meu iubit sat,
N'am nădejde de 'nturnat,
Nici prin tine de umblat.
Rămâi, iubita mea țară,
De-oiu trăi, călcă-te-oiu iară.
325. Știu eu bine c'oiu veni,
Dacă trei ani s'or plini;
Trei ani îs o vreme lungă,
Cine poate să-i ajungă?
Pe-atuncea, și de-oiu veni,
330. Tare mi-oiu îmbătrâni,
Nu știu cui oiul trebui.

21.

- De-ar fi bătut Dumnezeu
Lemnul din leagănul meu,
Să nu se legine nime,
335. Să pățească ca și mine.
Focul de l-ar fi mâncat
Ce leagăn m'a legănat,
Că tare rău am umblat.
Bătui toate țările,
340. Tot zicând din graiul meu:
Adă, Doamne, ceasul meu,
Că mă muncesc tare rău,
De cununa brazilor,

¹⁾ bidă = năcaz, pacoste.

- Tot de dorul fraților,
 345. De cununa florilor,
 De dorul surorilor.
 C'am umblat din țară 'n
 [țară,
 Ca și cucul după vară;
 Dară ori cât am umblat,
 350. Frați și surori n'am aflat,
 Multă bidă m'a mâncat.
 Fostu-mi-a și rău și bine,
 Fost-a vai și amar de mine,
 Că 'ntre limbile streine
 355. Nu mă mai cunoaște nime.

22.

- Streină streinătate,
 Mult mi-ai fost soră și frate.
 De-aș umblă și cu merinde,
 Pe cât soarele cuprinde,
 360. Streinul parte nu-mi prinde.
 De-aș merge cât de departe,
 Nu-mi aflu surori și frate,
 Și strein să-mi prindă parte.
 Poți umblă și cu lumină
 365. Prin țara care-i streină,
 Tot nu afli om cu milă,
 Cu iubire de inimă.
 Poți umblă și 'n lumea
 [toată,
 Nu afli mamă și tată,
 370. Inimă streină dreaptă.

23.

- Vinu-mi ori într'uneori,
 Să mă suiui pe munți cu
 [flori,
 Să am tufele surori,
 Brazii lungi să-i am frați
 [dulci;
 375. Să nu șed între streini,
 Ca și floarea printre spini.
 De-ar mai ști tătucul meu
 Traiul care-l trăesc eu,
 Face-și-ar ochii părău,
 380. Cum mi-i fac, plângând,
 [și eu.

24.

- Până frunza 'n codru ține,
 Toți voinicii trăesc bine;
 Dacă codrul frunza lasă;
 Toți voinicii trag acasă,
 385. La copii și la boreasă.
 Dacă frunza 'n codru-i rară,
 Toți voinicii trag la țară
 Și s'așează la hotare.

25.

- Frunzulică ruptă'n cinci,
 390. Plinu-i codrul de voinici,
 La tot fagul câte cinci,
 Lâng' un fag, lângă cărare,
 Zace mândra de lângoare.
 —Ziua-i mică, frunza pică,
 395. Cum vom trăi, mândrulică?
 Noaptea-i mare, iarna-i tare,
 Nu-i cum, fără ne-om lăsare.

26.

- Codrurile cu frunză verde,
 Ceți-oiuspune, nu m'ei crede:
 400. Voia rea cu mine șede.
 Vai de mine, scârbitu-s,
 Că cu mândra sfăditu-s.
 Nu știu 'n lume ce m'aș
 [face,
 Ca să fac cu mândra pace,
 405. Să vină pe-aici că-mi place.
 Nu știu 'n lume ce să fac,
 Cu mândra să mă împac.

27.

- Codrurile cu frunza lată,
 Pice bruma, nu te bată,
 410. Că mi-ai fost tare bun tată,
 Când m'a urît lumea toată.
 Codrurile cu frunza lungă,
 Pice bruma, nu te-ajungă,
 Că mi-ai fost bună mămucă,

415. Când am fugit de lumucă¹⁾.
 Codruț cu frunză domnească,
 Gerul nu te prăpădească,
 Că ești casă românească,
 Voinicii să se scutească
420. De domnari și de jendari
 Și de alți căpăi²⁾ mai mari.
 Nu ceri dela noi porție³⁾
 Ca și dela 'mpărăție;
 Și tu nu ceri sazolic,⁴⁾
425. Dacă moare vr'un voinic;
 Și tu p'a'tale cătane
 Le hrănești numai cu carne,
 Nu-i scoți la ibung⁵⁾ afară,
 Când e căldura de vară,
430. Să-i fugărești ca să moară.

28.

Codrule, căne prădat,
 Pentru-o creangă ce-am
 [ciuntat,
 Tu m'ai dat robuț legat.

29.

- Pe atâta cunosc că-i vară,
 435. Pe-o biată de lozișoară,
 Ce-a 'nfrunzit la temnicioară
 Și-o văd pe ferescioară.

30.

- De-ar da bunul Dumnezeu,
 Să fie pe gândul meu,
 440. Să fie codrul birău
 Și frunzua birăiță,
 N'ar mai fi robi în temniță,
 Nici cealăi mulți pe uliță.

31.

- Pe deluț la Călinești
 445. Răsărit-au flori domnești.

- Pe la noi feciorii fură,
 Nu se uită că-i spânzură.
 La noi feciorii se bat,
 Nu se tem de spânzurat,
 450. Nice de domnul jurat,
 Nice de jendari că-i bat.
 Pe la noi feciorii-omooară,
 Nu se uită că-i spânzoară,
 Nici că-i bagă 'n temni-
 [cioară;
455. Din temniță fug afară,
 Și se preumblă prin țară,
 Cu fluierul subsuoară,
 Mâncând carne de mioară
 Și furând tot gurioară
460. Și câte o domnișoară.

32.

- Cântă puiful cucului
 În mijlocul codrului,
 Așa-și cântă de cu jele,
 Toată frunza 'n codru piere,
 465. Așa-și cântă de frumos,
 Toată frunza pică jos.
 Cântă cucul pe trupină,
 Mândru-i robuț fără vină;
 Cântă cucul pe stâlpăre,
 470. Mândru-i rob, și vină
 [n'are.
 Mândrul meu, de supărat,
 Din temniță și-a strigat:
 — Măi, domni mari cu barbe
 [albe,
 Faceți legea pe dreptate;
 475. Faceți legea cu dreptul,
 Nu vă mâncați sufletul.
 Că nu-i vina toat'a mea (re),
 Ci-i vina și-a mândrei mele.
 Ea pe mine m'a culcat
 480. Pe-un țoluț verde 'nvărgat,
 Pentru-aceea-s în păcat;
 Ea pe mine m'a 'nvelit,

¹⁾ lumucă = dim. din „lume“.

²⁾ căpău, pl. căpăi = copoin.

³⁾ porție = dare, arunc, porțiune.

⁴⁾ sazolic (ung. *sázalék*) = procent.

⁵⁾ ibung = deprindere de arme, manevră.

Când am mers de o-am
 [iubit,
 Tot cu o cergă peștriță,
 485. Si mi-a dus mâna la țată,
 Pentru-aceea-s în temniță.

33.

— Ce ești, murguș, supărat,
 Doar de cină nu ți-am dat,
 Doar în grajd nu-i mătu-
 [rat?

490.— Tot de cină datu-mi-ai,
 Și 'n grajd măturatu-mi-ai,
 Ci eu că mi-s supărat,
 Că pe tine te-am purtat
 Trei dealuri fără vârfuri,

495. Trei vaduri fără funduri,
 Peste munți, peste granițe,
 Peste cel poduț de argint.
 La mândra dacă sosiai,
 Pe mine mă priponiai

500. De crucița de fereastă;
 Tu ședeai cu mândra 'n
 [casă.

Si eu, în loc de mâncare,
 Imi rodeam zăbelele,
 Și în loc de beutură,
 505. Imi beam balele din gură.

— Tu, tu, tu, murguțul meu,
 Până m'oiu însură eu.
 Eu, dacă m'oiu însură,
 Te-oiu hrăni, te-oiu adăpă

510. Și mai bine te-oiu căta.
 — Până tu t'ei însură,
 Lupii carnea mi-or mânca,
 Corbii sângele l-or bea,
 Tu holteiu vei rămâneă.

34.

515. Frunză verde de macriș,

S'a 'ntâlнит Vili cu Chiș,
 Barbă-Rasă cu Daniș.

— Vili, Vili, viteaz mare,
 Ce-ai intrat în sat cu soare,
 520. Fără leacă de 'ntrebare?
 Capul tău cel pieptenat
 Cum va fi de cioare spart!

Și ochii tăi cei frumoși
 Cum vor fi de cioare scoși!
 525. Trei sărite în trei fârvuri:
 Ce-s acelea? nemicuri.
 Cine, focu', le-a sărit?
 Tot Vili, pân'a trăit.

— Nu mă tem de spânzurat,
 530. Că-s fecior cu clop în cap.
 Pagubă-i feciori ca noi
 Să perim pentru doi boi.

35.

— Codrule, căne prădat,
 Zis-ai zău și te-ai jurat

535. Că ți-ei țineă frunzuca
 Și iarna ca și vara.
 Toamna bine n'a venit,
 Frunza'n tine-a gălbinit;

Iarna bine nu și-a 'ntrat,
 540. Frunza din tine-a picat,
 Vâlfa frunzei și-a picat,
 Jurământul l-ai călcat,
 Mie mi-e de mers la sat,
 Și pe tine de lăsat

545. Ducu-mă, codruț, din tine,
 Părea-ți-a rău după mine.
 În tine cât am trăit,
 Eu bine te-am stăpânit
 Și de domni te-am tot ferit.

550. Amu domnii și iobagii
 Ți-or tăia brazii și fagii.

20. Chiuituri.

1

Vină, mândră, de-i veni,
 Nu mă mai tot celui,

Celuit is eu bugăt,
 Că mă uit și nu te văd.

2.

5. Drăguciorul din alt sat,
Ca pita de cumpărat;
Când o cumperi, te bucuri,
O mănânci nu te saturi.

3.

10. Mărită-m'aș, mărită,
Pe ponoji nu știu călcă,
Nici cu spata nu știu da.
Da eu, zău, m'oiu mărită,
Că soacră-mea m'a 'nvăță,
Pe ponoji oiū ști călcă
15. Și cu spata oiū ști da.
Și dacă m'am măritat,
De teară¹⁾ m'am apucat;
Și cu dor m'am prins de

[teară

- Si-o-am gătat-o într'o vară.
20. Teara îndată ce-o gătai,
Spata 'n foc o aruncaî.
Decât să mai pun o teară,
Mai bine m'oiu duce 'n țară.

4.

- Hei, săracă Măriuță,
25. Strânge doru 'n zăghiută²⁾
Și-l răsădi în grădinuță.
Da-l răsădi să nu 'nfiorească,
Inima să ți-o topească;
Că de-apucă a 'nflori,
30. Inima ți s'a topî,
Nimănuî nu-i trebui.
Da' fă, Mări', cum ți-am
spus:
Du-te 'n fundul grădinii;
Iea firuțul neghinii,
35. Că doar' badea ți-a veni.
Da' dacă nu-i descântă,
Bădița nu te-a luă,
Nici altul nu te-a cercă,

¹⁾ teară = răsboiu.

²⁾ zăghie = cătrînță, rochie.

³⁾ botă = băț, baston.

⁴⁾ ol, pl. oluri = oală lungăreața.

⁵⁾ ciucuri = pantaloni.

- Ci tot fată-i rămâneă,
40. Până ți-a albi chica!

5.

- De-aș trăi cât piatra'n munte'
N'aș iubi fecior de frunte,
C'aș iubi păcurăraș,
45. Să-mi aducă sara caș,
Dimineața urdă dulce,
Și iea bota³⁾ și se duce.

6.

- Uiuiu, picior de căne,
Ce mi-a dat mă-ta cu tine?
O vacă și o junincă
50. Și-un ol⁴⁾ de purtat pălincă.

7.

- De-aș ajunge 'n primăvară,
Să-mi scot plugul din că-
[mară
Și să-l pun în brazdă iară;
Ca să ar, s'agonisesc,
55. Porția să mi-o plătesc.
Că după cei cu pluguri
Trăesc și cei cu ciucuri.⁵⁾

8.

- Cântă puiul cucului
Pe coarnele plugului,
60. Și pupăza pe tileagă
Strigă cătră boi să meargă,
Țarina s'o-agonisim,
Pe mulți trântori să-i hră-
[nim.

9.

- Pe-atâta cunosc că-i vară,
65. Pe creangă de lozisoară

Și pe-o mândră păpădie,
Care crește la câmpie.

10.

- Pentru mândra mea Mărie
Lăsaî boii pe câmpie,
70. Și vacile pe vâlcele,
Oile pe măgurele,
Inimuța-mi de dor pierе.
Pentru mândra mea Ioană,
Lăsaî boii pe poiană,
75. Și oile la izvor,
Vacile pe cel răzor,
Iar eu mă topestc de dor.

11.

- Boii badei pasc mălaie,
Badea bea la Surălaie;
80. Boii badei pasc ovese,
Badea bea cu jupănese
Și cu coconițe-alese.

12.

- Du-te, mândruț, și fii bun,
Că te-așteaptă hăda¹⁾ 'n
[drum
85. Cu-o uiagă²⁾ de horincă³⁾,
Da' eu nu ți-oiu da nemică,
Că eu nu-s ca ceea fată,
Casă-mi țin drăguț de plată.

13.

- Vai, săraca urîta,
90. Face cruce cu stînga,
Sămbăta, Dumînica,
Cum m'ar putea depărtă,
Să nu trăesc cu dânsa;
Când ar face cu dreapta,
95. Poate că m'ar depărtă.

14.

Pagubă c'am amortit,
Rămâi, mândruț, nehorit;

¹⁾ hăd = urit.

²⁾ uiagă = sticlă.

³⁾ horincă = rachiu.

De-oiu putea grăi, de ba,
Nehorit nu-i rămânea.

15.

100. Cum nu-i dorul mare căne,
Că și peste dealuri vine,
Și nu-l poate oprî nime.

16.

- Mândră-i lelea cu cercei,
Dragă mi-e și fără ei;
105. Mândră-i lelea cu mărgele,
Dragă mi-e și fără ele.

17.

- Fugi, urît, de lângă mine,
Lucru eu și pentru tine;
Fugi, urîte, dela spate,
110. C'oiu lucră și a ta parte.

18.

- Codrule, frunză rotundă,
Pice bruma, nu te-ajungă,
Că mi-ai ținut cândvă umbră;
Codrule, frunzuță lată,
115. Pice bruma, nu te bată,
Că mi-ai fost mamă și tată.

19.

- Bate, Doamne, pe mândra,
Cum bate vântul frunza,
Și pe față și pe dos,
120. Până ce-o doboară jos.

20.

La câte mândre-am fost drag,
De le-ai strânge, ai face-un
[sat ;

Dar câte mă iubesc iară,
De le-ai strânge,-ai face-o
[țară.

21.

125. Cântă cucul de pe creangă:
Cine are-un bou și-o vacă,
Nici o crâsmă să nu treacă.

22.

Bată-l crucea fogodău,
L-a pus dracu 'n drumul
[meu,
130. Nu pot merge să nu beau.

23.

De când beau la fogodău,
De-atunci mi-e sumanul rău;
De când beau la crâsmă 'n
[deal,
De-atunci mi-e sumanul rar.

24.

135. Ce folos de părul creț,
Dacă nu-i porc în cotet;
Ce folos de chică lungă,
Dacă nu-i mălaiu s'ajungă.

25.

Nevastă, bărbatul tău
140. Seamănă cu calul meu:
Calul meu e pantanog
Și bărbatul tău e orb.

26.

Spune-mi, dragă verișoară,
De te-a toit¹⁾ mă-ta iară,
145. C'ai grăit cu mine-asară.

De te afli cu 'ndoire,
Mai vin și-alți feciori la tine
Și poți rămânea de mine.

27.

Măi bădiță, buze moi,
150. Iea sama când vii la noi.
Nu veni pe la prilaz,
C'am un câne făr'obraz
Și te-a mușcă de obraz;
Nu veni pe la cheotoare,
155. C'am o cățeă mușcatoare
Și te-a mușcă de picioare.
Vină, bade, prin grădină,
Că-i cărarea fără tină,
Vii și mergi în voie bună.

28.

160. Frunză verde de dudău,
Rău m'a bătut Dumnezeu
Cu bietul bărbatul meu;
Mititel și băutor
Și la lucru fără spor.
165. Noaptea-i mare,
El spor n'are;
Ziua-i mică,
Spor nimică.
Bată-l crucea, mult mănâncă
170. Și cu somnul mult mă strică.
Eu cinez, el nu cinează,
Tot așa mă negurează.

29.

Zis-a hâda că mi-a da
Cinci pătaci²⁾ de oiă jucă
175. Adă, hâdă, banii 'neoaice,
Să te joc, precum îți place.

30.

Câte fete-s cu cojoc,
Toate-așteaptă să le joc.

¹⁾ *toiesc* = fac sgomot, sfădesc.

²⁾ *pătae* = un ban vechiu.

Joace-le și boalele,
180. Că mă dor picioarele.

31.

Ardă-te focul, cunună!
Cum nu te-a bătut o brumă,
De te-a pus în cap o ciumă?

32.

Frunză verde de pe râț,
185. Cine, dracu, și-a văzut
Iarbă creată prin fânațe,
Fată hâdă și măreață!

33.

Fata care-i în mătasă,
N'ai ce o duce la casă.
190. Că-i trebuie țesătoare,
Și se culcă tot cu soare
Și se scoală 'n ziua mare.
Când se scoală,
Cată 'n oală,
195. N'a rămas ceva de-asară;
Dacă nu, iese p'afară
Să socoată de galițe
Și ce-a pune pe poliță.

34.

Mă dusei pe sub fereastă.
200. — Acasă ești tu, nevastă?
— Acasă, și șed pe vatră,
C'am venit dela spovadă.
— Ce păcat popa ți-a dat?
— Să nu-mi țin drăguț în [sat,
205. Nici holteiu, nici însurat.
Eu de-acolo m'am luat,
Tot scârbit și supărat.
Lelea-afară s'a uitat
Și 'napoi că mi-a strigat:

210.— Haida, mândruluț, în-
[coace.

Pentr'un popă blăstămat
Nu-i merge nesărutat,
Pentr'un popă-afurisit
Nu-i merge nedrăgostit.

35.

215. N'am gândit, mândră, vro-
(dată,
C'oiu ședeă 'n ziduri de
[piatră
Și 'n temniță cu lăcată,
Și-oiu mănca în zi odată;
Și la spate cu haiduc¹⁾

220. Și pe picior cu lăntug,²⁾
Nu mă lasă să mă duc.

36.

Are hâda șese boi,
Mândra n'are nice doi.
N'aibă mândra nici o vacă,
225. Numai ochii ei să-mi placă;
Nu dau eu ochii mândrei
Pentru toți boii hâdei,
Nu dau ochii mândrei mele
Pe șese boi cu curele.

37.

230. Soacră-mea, căteă de câne,
Rău m'a amăgit pe mine.
Că ea tot așa ziceă:
— Vină, ieă tu fata mea,
Șese boi ți-oiu da cu ea,
235. Și un boteiaș de oi
Și cu trei păcurăroi;
Și mai sunt și șese vaci,
Numai voi să vă fiți dragi.
Eu m'am pus și o-am luat,
240. Focu', rău m'am înșelat!
Boii lupii i-au mâncat,
Și-am rămas de răs la sat;

¹⁾ *haiduc* = jandarm, polițain.

²⁾ *lăntug* = dim. din lanț.

Oile s'au călbejit
 Și toate huc au perit.
 245. Vacile-au rămas mânzate,
 Iară eu cu muta 'n spate.
 Șede muta pe prepiciu,
 Toată sgârciu ca și-un

ariciu,

De-acolo se mută 'n pat,
 250. Căci o vād, mă 'mbăt de cap;
 Și din pat se mută 'n vatră,
 Și de-acolo tot îmi latră
 Să-i cumpăr cisme de capră,
 Zice c'asă-i învățată.

255. Nu vede muta pe ea,
 Cât e de hādă și rea,
 Nici o oaie nu plătiă,
 Calce-o boala cea rea!

38.

Bată-te focul, nănaș,
 260. Cu cine mă cununași!
 Cu propeaua gardului,
 Cu urita satului!
 Vină, nănaș, și o du,
 Că la noapte-i capātu',
 265. C'amū de o săptămână
 Șed cu secură pe mână;
 Șede ciuma pe fântână,
 Gândesc că-i un ghem de
 [lână.

Vină, nănaș, și o iea,
 270. C'aceasta mi-e spaima mea!

39.

Mândră de pe valea seacă,
 Spune cucului să tacă;
 Că eu zic: Cucule, taci,
 El se mută 'n alți copaci;
 275. Și-și respiră penele,
 Ca și tu sprâncenele,
 Și-și respiră codița,
 Ca și tine gurița.

40.

Dă, Doamne, la lume bine,
 280. Și mie, de mi se vine.
 Dă, Doamne, la lume parte,
 Și mie, de mi se cade.

41.

Zis-a mândra că m'a scoate
 Dela rele dela toate,
 285. Dela două nu mă poate,
 Că de cumvā m'ar putea,
 Scoate-s'ar întâiu pe ea.

42.

Cātu-i Maramureșu',
 Nu-i copil ca eu și tu,
 290. Când ne 'ntâlnim cu jocu'!

43.

Strigă oamenii pe noi,
 Ca și biriișii¹⁾ pe boi,
 Că sām niște tălăhăroi
 Și beutori și curvoi.
 295. Lumea strigă, dar mintește;
 Noi ne purtăm omeneste,
 Cum se cade voinicește.

44.

De-aș trăi numai un an,
 Să pun mâna pe dușman,
 300. Să-mi fac pumn de bolovan,
 Să-l fac foi dela Țigan,
 Să-i fac capul ca bumbacul,
 Și pielea ca căpeneagul²⁾,
 Că destul i-a fi, săracul!

45.

305. Nu gândească dușmanul,
 C'a trăi cât pământul

¹⁾ biriiș (ung. béres) = slugă la vite.

²⁾ căpeneag (ung. köpenyeg) = mantă.

- Și-a fa(ce) câte i-e gândul!
 C'a trăi un an ori doi,
 Și s'a duce dela noi;
 310. Și-a trăi o zi ori două,
 Și ne-a lasă lumea nouă.

46.

- Nu gândească fiecare,
 Că mi-a pune punte 'n vale;
 Că și punte de mi-a pune,
 315. I-oiu face câte-o minune,
 Să se pomenească 'n lume!

47.

- Eu n'am grija domnilor,
 Știu că nu trăesc cu-a lor;
 Da' eu trăesc cu dreptate,
 320. Pentru-aceea-s lat în spate.
 Mulți is domni și cu ciucuri,
 Nu mănâncă toți prescuri,
 Ci trăesc după pluguri;
 Mulți is domni și cu nă-
 [dragi,
 325. Nu mănâncă toți colaci¹⁾,
 Ci trăesc ca cei săraci.

48.

- Stau în loc și mă gândesc,
 De ce, focu', bătrânesc?
 Știu că nu m'am bătrânit
 330. De coarne de plug ținând,
 Nice prin iarbă cosînd;
 Bătrânitu-m'a dorul,
 Doruțul și uritul.

49.

- Stau fetele și mă 'ntreabă,
 335. De ce port cămeșe neagră?
 Eu le spun c'așă mi-e dragă.
 Soponită mi-e urită.
 Neagră mi-e rânduluită,
 Că mi-e inima cernită.

50.

340. Cum, Doamne, n'oiu fi scăr-
 [bit:
 Cât în lume mi-am muncit,
 Și tot nu mi-s hodinit.
 Dela prânz până la cină
 N'am nici leacă de hodină.

345. Doamne, Dumnezeul meu,
 Dă-mi și bine, nu tot rău!

51.

Frunză verde, frunzuliță,
 Fost-am om, n'am fost ni-
 [mică;

- Măieran crescut în fân,
 350. Să cinstesc omul strein;
 Măieran crescut în iarbă,
 Să cinstesc omul de treabă;
 Că m'a uns mama cu unt,
 Să fiu tuturor plăcut,
 355. Și m'a scăldat mama 'n zară,
 Să fiu plăcut la o țară.

52.

Domnule nemeș-birău,
 Nu țineă pe mândra rău,
 Pentrucă o iubesc eu!

53.

360. Câte flori is pe poiană,
 Nu-i nici una ca Ileană;
 Câte flori în grădinuță,
 Nu-i floare ca Mariuța;
 Intr'o mie și'ntr'o sută
 365. Ca Anuța nu sărută;
 Intr'o sută și 'ntr'o mie
 Nu iubește ca Mărie.

54.

Nimica nu strică omul,
 Numai mândrele și somnul.

¹⁾ colac = cozonac.

55.

370. Până-i omul tânerele,
Leagă-se dorul de el;
Dacă omul bătrâne(ște),
Leagă-se, și nice prea.

56.

Drage mi-s cocoanele,
375. Ca la popi icoanele,
Și mi-s dragi copilele,
Ca la popi psaltirile.

57.

Cine n'a jucă cu noi,
Crească-i coarne ca la boi;
380. Cine nu s'a băgă 'n joc,
Crească-i flitul ca la porc.
Cine 'n joc n'a chioti,
Drăgucioara i-a muri.

58.

Crepe lumea de mânîe,
385. Numai mândra mea rămâie,
Pentrucă mi-e dragă mie.

59.

Toată lumea-mi strigă 'n
[poară,¹⁾
Pân' ce-mi țin o drăgucioară;
Toată lumea-i mânioasă
390. Pe mândra, pân' ce-i fru-
[moasă.

60.

Frunzuleă de rostopască,
Dulce-i gura la Parasca!

61.

La copila de Român
Tremură-i țâțele 'n sin,

395. Dar la biata Unguroaie
Spânzură ca la lupoaie.

62.

Pentru omul care-mi place,
Orice lucru greu l-aș face;
Cu omul, care mi-e drag,
400. Toată noaptea țin vileag,
Dimineța nu-s beteag.
Cu omul, care-i urît,
Țin vileagul potolit
Și nu-s vesel nici decăt.

63.

405. Dragu-mi-e omuțul mare
Și pe mers și pe cărare,
Dar omuțul mititel,
Feri-mă, Doamne, de el!
Și femeia mititea,
410. Feri-mă, Doamne, de ea!

64.

De-i bărbatul cât un cuiu,
Grija-i toată 'n capul lui;
De-i bărbatul cât un paiu,
Tot el cumpără mălaiu
415. Și gândește de-al meu traiu.

65.

A-ha-ha, cu ciuma ta,
Zis-ai că t'ei mărită;
Dracul ți-a văzut nunta!
Poate o-ai făcut noaptea,
420. Și-a trecut Dumineca,
Dumineca 'ntâie 'n post,
Să nu știi eu, când a fost.

66.

Când va fi nunta mândrii,
Eu m'oiu pune și-oiu durmi

¹⁾ in poară = împotrivă.

425. Pe pragul bisericii,
Să văd cine m'a trezi;
Și-oiu merge, de m'oiu
[culcă,
Să văd cine m'a sculă?

67.

Mândra mea s'a lăudat
430. C'asară gură mi-a dat;
Și-a mințit, i-a fi păcat,
Că numai cât m'a sărutat.
Ea se poate lăudă,
Mie nu mi-e de dânsa,
435. Numai mi-e dragă gura
Și îmi place-a o 'nșelă.

68.

Toate mândrele-s betege
După cei cu căpenege;
Și-a mea mândruță-i be-
[teagă
440. După cel cu cușmă neagră;
Și-a mea mândră-i supărată
După cel cu cureă lată.

69.

Macar is copil sărac,
Fetele la mine trag;
445. Macar is copil strein,
Fetele la mine vin.

70.

Acela-i copil de samă,
Care are bani de-aramă,
Acela-i copil de rând,
450. Care are bani de-argint;
Acela-i copil mai drag,
Care strigă: „Cea, Vireag“!
De-acela copil mi-e dor,
Care strigă: „Cea, Bodor“!
455. Și ști ară pe răzor.

71.

Vita-i diug ¹⁾,
Banii se duc;
Da' iosagu-i găzdușagul
Și omuțul bun, săracul!

72.

460. Hop, și hop! c'asă-i la joc,
Să nu steie nime 'n loc,
Trage des, c'amū mă 'ndes,
Ca și capra prin ovăs;
Zi mai sus, că ți-am mai
[spus,
465. Mire n'am fost de cându-s.
De-oiu ajunge 'n sărbători,
Mână-voiu trei pețitori,
Să fiu mire de trei ori.

73.

Ține larg, c'asă mi-e drag,
470. C'asă joacă cel pribeag;
Țipă rar, c'amū mă car,
Ca și capra prin șuvar.

74.

Cine-a făcut casa largă,
Fostu-i-ă lumuța dragă;
475. Cine-a făcut casa strimță,
Fostu-i-a lumea urită.

75.

Cine-a făcut jocuțul,
Nu l-ar prinde focuțul;
Cine-a făcut aici joc,
480. Dumnezeu-i deie noroc,
Ca sămânța 'n busuioc;
Dumnezeu-i deie vieață,
Ca sămânța 'n mintă creață.

¹⁾ diug (ung. *dög* = mortăciune) = leneș, trândav, puturos.

76.

Tu, cu-a' tale strigături,
485. Nu-i mai merge sara 'n șuri,
Nici în poduri de grajduri.

77.

Nu strigă, frate, 'n ocară,
Că-i ieși pe uș' afară;
Nu strigă, fârtate, 'n but,
490. Că de tine nu mă uit,
Că cămeșa mea-i de gheme,
Și de tine nu se teme.

78.

Nici aceasta nu-i așa,
Fără gura ta cea rea.
495. Nu-i de vin' a cui e gura,
C'asă merge strigătura.

79.

De-aș fi bun eu de lucrat,
Precum is bun de jucat,
Fire-aș putred de găzdag.

80.

500. Unde m'aduse dracul,
La cea casă cu jocul!
Nici dracul nu mi-e de vină,
C'am picat cu capu 'n tină.

81.

Unde joc cu frații mei,
505. Cum ar paște mielușei
Și vacile cu viței,
Primăvara pe muncii.¹⁾
Unde joc cu streinii,
Cum ar paște bivoli
510. Și găștele cu porcii.
Unde joacă văr cu văr,

Tot miroas' a calapăr.
Unde joacă văr cu vară,
Tot miroas' a primăvară.

82.

515. Pentru tine, dor pustiiu,
Pusu-mi-am casa 'n gutâiu,
Și-acolo mă duc să mâiu,
Cu mândra pe-un căpătâiu;
Că 'n cel cornuț de gutâiu,
520. Mândră curte-mi zugrăvii,
Cu cătane o 'ngrădii.
Pentru tine, dor săcret,²⁾
Pusu-mi-am casa 'n făget,
Și-acolo mă duc să șed,
525. Tot pe mândra să o văd.

83.

De-aș muri, când aș dormi,
Nu mi-aș tare bănu,
După cât de bine mi;
De-aș muri, când aș fi beat,
530. N'aș fi tare supărat,
După cât bine-am lăsat.

84.

Mori, lume, să mor și eu,
Că trăesc tare cu greu.
De-ai arde, lume, cu foc,
535. Nu m'aș clăti dintr'un loc,
Pe ciudă c'avui noroc.
Cât ar arde-un păr în foc!
De-ai arde, lume, cu pară,
N'aș ieși din cas'afară,
540. Peciudă c'avui tigneală
Nicide-ameazăzi până'n sară!
De-ai arde, lume, cu vânt,
Nu m'aș duce să te stâng,
Ci-aș sări să te aprind,
545. De trei părți, culemne verzi,
Să arzi să nu te mai vezi;
De o parte mai uscate,
Să arzi, lume, jumătate,
Că de tine n'avui parte!

¹⁾ *muncel* = dim. din munte.

²⁾ *săcret* = amar.

85.

550. Mândruță cu casa 'n colț,
Iubește-mă, dacă poți,
Dacă nu, și nu, și nu,
Sărută-mă și te du,
De nu ți-a fi greu drumu'.

86.

555. Vină, mândră, și mă vezi,
Până ce-s holdele verzi,
Că dacă s'or gălbeni,
Cinci și șese mi-oiu găsi
Și tu nu mi-i trebui.

560. Vină, mândră, și mă 'n-
[treabă,
Până mi-e cămeșa neagră,
Că dacă mi-o oiu spălă,
Multe mândre mi-oiu află,
Mai mândre ca dumata;

565. Singură t'ei văietă
Tocmai pentru vina ta,
Și eu nu te-oiu ascultă.

87.

Tot oiou bea, cât bine-l am,
Știu că nu l-oiu bea 'ntr'un
[an!

570. Tot oiou bea cât oiou aveă
Pentru sănătatea mea,
N'am cui strânge și țineă!
De când beu și nu mă 'm-
[băt,

S'a făcut vinul oțet
575. Și pălinca lapte fiert.
Dragă mi-e uiaga plină,
Lelea care nu-i bătrână;
Dragu-mi-e păharul plin,
Badea tânăr, nu bătrân;
580. Dragu-mi-e păharul ras,
Badea tânăr, nu rămas.

88.

Acesta l-oiu bea de sus,
Că mi-e drag cine l-a pus;
Acesta l-oiu bea de tot,
585. Că mi-e drag pe cine-l văd.

89.

Nici c'aceasta beaură
N'ai beut, săracă gură!

90.

Gura mea numai se 'ntrece,
Da' de-aceste-ar bea și zece!
590. Gura mea de-acea-i făcută,
Să beie horincă multă,
Că și cine o-a făcut,
Multă horinc'a beut.

91.

Cine m'a făcut pe mine,
595. Nu și-a făcut nici un bine,
Fără pozună și rușine!

92.

Când va fi nunta la voi,
Aceia ți-or fi țipoi¹⁾,
Că nu te-ai hrăni din doi;
600. Și-acele ți-or fi mâncări,
Îngroșate cu piper,
De-i sorbi, t'ei uită 'n cer!

93.

Merge hâda la zăton²⁾
Cu o cute de sopon,
605. Să se spele ca de domn;
Eu mă spăl cu apă rece,
Și pe hâda oiou întrece.

¹⁾ țipou (ung. cipo) = țipău, pânișoară.

²⁾ zăton (ung. zátony) = vad, trecătoare.

94.

- De-ar fi fata cât de hădă,
Tot îți cat' a-i zice mândră,
610. De-ar fi cât de negricioasă,
Ea se ține că-i frumoasă.

95.

- Care fată se măre(ște),
Nu mi-aș da pipa pe ea.
Tu leliță albeneată,
615. Cu flitul¹⁾ ca și la rață,
Ce te ții așa măreață?
Drăguțul ți-e albenet,
Ca și gura la hornet,
Nu se ține-așa măreț...

96.

620. Săraca mireasa noastră,
Cătu-i dânsa de frumoasă,
Fug porcii de ea pe coastă!
Săraca mireasa mea,
Cătu-i ea de frumoșea,
625. Cât se tem porcii de ea!
C'a văzut-o scroafa noastră,
Și-a fugit până pe coastă;
Șcroafa aveă opt purcei,
Și-au perit de spaima ei!...
630. Unde-i văd nasul și gura,
Nu-mi trebe casa și șura;
Că mă umple toată ura;
Unde-i văd gura și nasul,
Nu-mi mai trebe odolha-
[zul²⁾],
635. Că mă umple tot năcazul!

97.

- Nu-i mândru cine-i frumos,
Ci-i mândru care-i drăcós;
Nu-i mândru cel cu păr creț,
Ci-i mândru omul isteț.

98.

640. Mândră-i lumea cu feciori,
Ca și grădina cu flori;
Mândră-i lumea și cu fete,
Fără feciori nu se șede.

99.

- La cusutul steagului,
645. Joacă ruja macului;
La cusutul cununii;
Joacă floarea violii.

100.

- Miresucă, după tine
Pare-i rău la oarecine,
650. Și după mirele tău
La multe le pare rău.

101.

- Șese boi și patru junci,
Nu-s ca buzele de dulci;
Patru cai la o căruță,
655. Nu-s ca ochii de drăguță.

102.

- Sub potcoava cismei mele
Sede dracul și-o muiere,
Și mă 'nvață-a face rele.

103.

- Colo 'n postul lui Crăciun,
660. Când e lunecuș pe drum,
Umblă dracul ca nebun,
Pe cine să-l nebunească,
Pe hăda să o pețească,
De ea să se mântuească.

¹⁾ flit = bot.

²⁾ odolhaz (ung. oldalház) = odaie laterală.

104.

665. La hâda din sus de sat
 Dracul slugă s'a băgat,
 Simbria n'a căpătă,
 Până ce o-a mărită.

105.

Umblă dracu'n car cu cai,
 670. Cui ar putea face baiu ¹⁾;
 Umblă dracu 'n tileguță,
 Pe mândra să o căruțe;
 Umblă dracul cu căruț
 Pe la fete cu drăguț.

106.

675. Noaptea, până'n cântători,
 Umblă dracu'n șezători,
 Și-i înșeală pe feciori
 Să se facă furători.

107.

Umblă dracul supărat,
 680. Nebeut și nemâncat,
 Că pe nime n'a aflat
 Mândrei mele de bărbat!

108.

Umblă dracul să mă'nșele,
 Să mă duc a face rele.
 685. — Du-te, drace, 'n sărăcie,
 Nu-mi tot cădeă silă mie!

109.

La mândruca prin grădină,
 Vine dracul pe la cină,
 Și ea pe la mine-l mână.
 690. Vine dracul c'o meliță
 Dela biata mândruliță,
 Tot la mine pe portiță,
 Și mă mână s'o peșec,
 De năcaz să-l mântuesc.

110.

695. Vine dracul tot în fugă,
 Că-i mânat de-a mea mân-
 [druică,
 Și vine ca să mă ducă.
 De dracul cruce mi-oiu face,
 Și-apoi înapoi s'a 'ntoarce,
 700. Și mândra rămâie 'n pace.

111.

Unde-s două, trei femei,
 Dracu-și face jucărei;
 Unde-s fetele 'nvățate
 Și dracu-și face păcate,
 705. Mai ales la noi, pe sate.

112.

Cocoana vecinului
 Suie 'n gura podului,
 Cu vârtelnițele 'n mână
 Brăcinariul mi-l deapână;
 710. Pe dracul la mine-l mână.
 Poate lelea depână,
 Până ce s'a sătură,
 Că eu tot nu oiu lua;
 Că multe și-au descântat,
 715. Și de-aici, și din alt sat,
 Și eu tot nu le-am luat.

113.

Ucigă-te crucea, drace,
 Multe rele poți tu face;
 Ucigă-te și Sfântu,
 720. Multe rele mai faci tu,
 Cum îmi mânănci sufletu!

114.

Du-te, drace, 'n mare trudă,
 Nu mă duce la cea mută!

¹⁾ *baiu* (ung. *baj*) = năcaz, supărare.

115.

- Sede dracul pe fântână,
725. Lângă fata cea bătrână,
Și ea la ursit îl mână.
Vine dracul năcăjit,
Și barba i-a cărunțit,
De când umblă la peșit.
730. Hâda nu s'a măritat,
Nici dracul nu o-a luat,
Și-a rămas de răs la sat.

116.

- Dracul n'are ce lucră,
Făr' pe mine-a mă 'nșelă,
735. Să merg să ieu pe hâda.

117.

- Mergi, mândră, la Dumne-
[zeu,
Ori la dracul, fățul meu,
Nu-mi sta tot în drumul
[meu.

118.

- Du-te, drace blăstămate,
740. Nu-mi face-atâtea păcate;
Că te-oiu prinde și te-oiu
[bate,
Și te-or râde 'n jos pe sate.

119.

- De omuțul care-i sfânt,
Fuge dracul țipurind;
745. La omuțul blăstămat,
Merge dracul pe iernat.

120.

- Fire-ai, drace, de poveste,
Pân' ce mă duci la neveste;
Fire-ai, drace, afurisit,
750. Pentru ce m'ai nebunit?

121.

- Merge dracul și s'ascunde,
Unde-s neveste mai multe
Și bărbații-s duși la munte.
Când e pe la cântători,
755. Merg la neveste feciori,
Se cuprind pe subsuori;
Și-apoi dracul prinde-a râde,
Că i-a scos pe toți din minte.

122.

- Umblă dracul pe la moară,—
760. Bate-l, Doamne, și-l omoa-
[ră!—
Dracul se face fecior,
Fetele după el mor;
De s'ar face dracu fată,
Muri-ar nemăritată.

123.

765. Când e dracul supărat,
Trage-se la noi în sat;
Când e dracul mai nebun,
Trage-se pe lângă drum;
Când e dracul mai scârbit,
770. Se mai duce la peșit;
Dacă dracul se urește,
Se mai trage către Pește
Și pe domni îi nebunește,
Și-apoi, de răs, mai ples-
[nește.

124.

775. Hop, mândrucă, dumata
Pe-aici nu-ți pierde vremea,
Că nime nu te-a jucă,
Batâr cât vei așteptă:
Mergi la dracul pe ospăț,
780. C'acolo te-or jucă toți.

125.

- Când și-a face dracul nuntă,
Știu c'a fi horincă multă
Și s'a hrăni și cea mută.

126.

- Rușine mi-e de pământ,
785. Cu cine-mi făcui cuvânt:
Cu propeaua gardului,
Cu urîta satului;
Cu propeaua dela gard,
Cu urîta dela sat.
790. Vină, drace, și o iea,
Că cu dansa n'oiu ședeă:
Vină, drace, și o du,
Că la noapte-i capătu!
Că, amû, de-o săptămână
795. Măiu cu securea pe mână.

127.

Pe cea gură de opcină
Sede mândra și suspină,
Dacă vede că-i de vină.

128.

- Măi bărbate călicuț,
800. Lăsă-mă să-mi țin drăguț;
Că drăguț de mi-oiu ținea,
Scârbă 'n casă n'om aveă.

129.

- Fă-te, mândră, ce t'ei fa,
Numai nu te mărită,
805. Că la toamnă te-oiu luă;
Te-oiu luă, de n'a plouă,
De-a plouă, norocul tău,
Că-i ședeă la tatăl tău;
De-a plouă, paguba ta,
810. Că-i fi fată la mă-ta
Și-i vei toarce cânepa.

130.

- Spune-i, frate, mândrei tale
Să nu-mi facă hore mare;
Eu i-oiu fa mai mititea,
815. Și mai ciudă i-a păreă.

131.

Frunză verde lemn cânesc,
Cātu-i lumea mă trudesc;
Niciodată n'am noroc
La drăguță să o joc.

132.

820. Nicemândra nu-i prealoatră,
C'a legat câinii de șatră.
Lelița-i bine gătată
Cu hainele dela alta;
Cându-i coalea pe sub sară,
825. Iea hainele subsuoară
Și le duce-acasă iară.

133.

- Mult mă uit peste strânsură,
Să văd și pe-a mea smul-
[tură.
Iată o în fundul surii,
830. Gândești că-i fata pădurii!

134.

Floare-albastră de pe coastă,
Supărată-i cea nevastă:
Bărbat are, drăguț n'are,
Și trăește cu muștrare.

135.

835. Mândruța mea, Anuță,
N'are aiu în grădinuță,
Numai flori ca să se 'nstruțe.

136.

- Leliță cu buze groase,
Șterge-le că ți-s băloase;
840. Sărută-te-aș, și mi-e groază!

137.

Fetele din satul nost,
Ca și fasolea de post;
Mâncă-o-ai, și nu-ți prea
[place,
Mânânci, dacă n'ai ce face.

138.

845. Fetele de pe Iza,
Când își spală cămeșa,
Tulbură toată apa;
Când își spală poalele,
Tulbură izvoarele.

139.

850. Cătu-i pământul de lat,
Nu-i ca dorul de turbat;
Cătu-i pământul de lung,
Nu-i ca dorul de bolund.

140.

Tu leliță, lelișoară,

855. De-ți e voia să te joc,
Pune-mi coalea struț pe clop!
Pentru struț de zece graițe¹⁾
Nu mă scol nici de pe laiță.

141.

Fetele de prin Josani

860. Dau paiele la juncani,
Buzele la cotângani!²⁾

142.

Asta lele nu-i de-aici,
Că dă orzul pe verigi
Și secara pe inele,

865. Și vine la joc cu ele.

143.

Mândruliță, de-al tău dor
Arde-mi cisma pe picior.

144.

Arde lampa și singură.
Mândra-i dusă după gură.

145.

870. Leliță, buzele tale,
Știu că nu-s mărgăritare,
Ci-s de piele ca și-a' mele,
O leacă mai subțirele.

146.

Mândră-i lelea 'n sărbători,
875. Dacă pune-un car de flori;
Cându-i pe Luni și pe Joi,
Gândești c'a suflat în foi.

147.

Sede muta jos și sbiară,
Dacă nu ști pune teară;

880. Sede muta jos și plânge,
Dacă nu se poate 'ncinge.

148.

Frunză verde de macriș,
Mă 'nsurai cu ochii 'nchiși,
Luai fată de nemiș.

885. Nemișoia șede 'n vatră
Și mănâncă nespălată,
Ca și scroafa din covată.
Dimineța când se scoală,
Cioarele din cap îi sboară;

890. Nice ochii nu-i deschide,
Și-i cu mânurile 'n blide;
Duce-se și cată 'n oală,
N'a rămas cevă de-asăară?

De vede că n'a rămas,
895. Prinde-a forăi prin nas,
Ca și scroafa la prilaz,
Mâncă-o-ar mare năcaz!

Până 'ncalță un picior,
Soarele-i la prânzișor;

900. Până 'ncalță celălalt,
Soarele-i la scăpatat.

149.

Dragă 'mi-e lelița naltă,
Că-mi dă gură peste portă;

¹⁾ graiță = crucer, 2 bani,

²⁾ cotângan = fecioraș de 15—18 ani.

Dar lelița mititea
905. Se 'ntinde și n'ajunge,
Numai cât mă necăje(ște)
Și pe mine și pe ea.

150.

La casa cu ștergători
Dracul vede pețitori,
910. La casa cu lepedeauă
Sunt pețitori câte nouă.

151.

De-aș trăi cât piatra 'n
[munte,
N'aș iubi fete avute,
Ci-aș iubi una săracă,
915. Când oiul zice: „taci!“ să
[tacă.

152.

Struțior de pe palant,¹⁾
Vreme-i, mândră, de lăsat;
Lăsă-ne-am, nu ne putem,
Ne-am iubi, nu cutezăm;
920. Ne-am lăsa, ne celuim,
Ne-am iubi și nu 'ndrăznim,
Nu știu cum să nimerim.

153.

Merisor răcătănat,²⁾
Mândra mea s'a lăudat
925. Că grajdu-i e plin de vaci,
Și-am cătat și-s numai draci,
Și ocolu³⁾-i plin de boi
Și-am cătat și-s numai doi;
Are bani într'o bărbântă,⁴⁾
930. Și-am cătat și-au fost tă-
[râțe.

Cătat-am și prin cămară
Și-am aflat o berbincioară;⁵⁾
Berbincioara-i din trei doage
Și-a fost plină de potloage.

154.

935. Lelea, câtă-i, toată-i albă,
Numai la obraz e neagră.

155.

Leliță, 'n ocolul tău
Crească frunza de durzău,
Pe ciudă c'oiu merge eu,
940. Inflorească rezeda,
Pe ciudă că oiul călcă.
Să-ți fi știut eu rândul,
Nu ți-aș fi călcat pragul,
N'aș fi ars atâtea lemne,
945. Ci m'aș fi culcat de vreme.
Să fi știut ca amă,
Nu mi-aș fi pierdut somnu.
De te-oiu mai cercă vreo-
[dată,
Dumnezeu Sfântul mă bată!

156.

950 Pălincă, uiagă neagră,
Cât o beau, lumea mi-e
[dragă.

157.

Pălincuță dela Huta,
Cum o bea săraca mută.
Bea-ar pălincă, și nu-i,
955. Este 'n butea Jidului,
Bani în punga mutului.

¹⁾ *palant* = gard de scânduri.

²⁾ *răcătănat* = crengos, încrengat.

³⁾ *ocol* = ogradă.

⁴⁾ *bărbântă* = butoiu, hârdău lung, în care se ține brânza, laptele de oi.

⁵⁾ *berbincioară* = dim. din bărbântă.

158.
Ducu-mă, mândrucă, duc,
Numai ție să-ți aduc
Sărăcia toată huc.¹⁾

159.

960. Trecut-am eu p'ângă iad
Și-am văzut un spânzurat.
Eu m'am pus și-am întreat
Pentru ce l-au spânzurat?
— Și-a lăsat nevasta 'n pat
965. Și s'a dus la alta 'n sat.

160.

Așă mi-a trecut vremea:
Umblând toată ulița,
Dimineața și sara,
După gură la mândra.

161.

970. Aveți grije, măi feciori,
Când veți mână pețitori,
Să se uite p'ângă sură,
De-or vedea ceva strânsură,
Cât să ieie-un puiu în gură,
975. Să se bage prin cămară,
Doară văd vreo berbin-
[cioară,
De nu plină, batăr goală.

162.

De când beau la Șloim în
[dâmb,
De-atuncea mălaiu nu vând,
980. Fără cumpăr, când am rînd;
Când nu, umblu și flămând.
Pe răbdare nu dai bani,
Mălaiu-i la bocotani.²⁾

De când beau la Șloim în
[vale,
985. De-atunci n'am nici de
[mîncare.
163.

Bată-te, mândră, hoheriul³⁾,
Că ți-ai beut cenușeriul
Și mălaiul de sămânță,
Și-ai rămas de pocăință;
990. Și mălaiul de mâncat,
Și-ai rămas de răs la sat.
Și-a beut lelea mălaiul,
C'a gândit c'a vedea raiul,
Mălaiul și l-a beut,
995. Și raiul nu l-a văzut.

164.

Te cunosc, lele, pe poale,
Că ești o femeie moale;
Că de-ai fi femeie iute,
Poalele ți-ar fi lăute,
1000. Batăr până la genunche.
Trece Sfântul Neculaiu,
Poalele nu ți le lai,
Trece-și-a și Sfânta Cruce
Și la râu tot nu l-ei duce.

165.

1005. Jupâneasă tătaișe,
Nu-mi da sfântă sămătișe⁴⁾,
Ci deschide podișorul⁵⁾
Și-mi da oala cu grosiorul.

166.

Dela noi a treia casă
1010. Este-o fată negricioasă
Și vine mă-sa la noi:
— Iea fata și șese boi!
— Boii-mi plac că bine trag,

¹⁾ huc = chiar (toată).

²⁾ bocotan = bogat.

³⁾ hoheriu (ung. hóhér) = hingher.

⁴⁾ sămătișe = lapte prins, lapte acru.

⁵⁾ podișor = stelaj, etajeră.

- Dar cu hâda ce să fac?
 1015. Boii i-oiu mânâ la vale
 Și pe mândra 'n supărare,
 Boii i-oiu mânâ la râu
 Și pe hâda 'n lucrul rău,
 Boii i-oiu mânâ pe luncă

167.

Bine zice cetera ¹⁾,
 Mai bine joacă mândra:
 Gândește că-o oi u luă.

168.

- Rău-i mut și rău-i surd,
 1025. Mai rău-i cu buză ruptă,
 Că nime nu te sărută.

169.

Unde-ai fost asară, lele?
 — La prilaz, de-am dat

[inele.

- Inelele cui le-ai dat?
 1030. — La cel ce m'a sărutat.
 — Unde-ai fost, leliț' atunci?
 — La fântâna cu doi nuci,
 Să dau gură la doi prunci.
 — Unde-ai fost, mândrucă,

[ieri?

1035. — La fântâna cu doi peri,
 Să dau gură la doi veri.

170.

- Să trăești tu, năcăjită,
 Să bem horincă 'ndulcită
 Din uiaga cea sucită
 1040. De sub guba ²⁾ cea cărpită.

171.

Uieguță de fărtaiu ³⁾

La cucoane-i numai baiu,
 Dar săraca iția,
 Aceea li-i inima!

172.

1045. Fetele până ce-s fete,
 Nu mai beau pălincă verde;
 Apoi dacă se mărită,
 O beau verde ca 'ndulcită,
 Că se strâng câte-un ciopor,
 1050. Și 'ndulcesc câte-un ulcior
 Și-și chiamă câte-un fecior.

173.

- Vai și-amar de-aceea casă,
 Unde-i nevasta frumoasă
 Și bărbatul metehău ⁴⁾,
 1055. De-acolo trăesc și eu;
 Unde-i bărbatul cam mut,
 De-acolo trăesc mai mult.

174.

- Zis-a socrul că mi-a da
 Patru boi și pe mândra,
 1060. Patru boi suciți de coarne,
 Și mândra-i lată de foame!

175.

- Cu mândruțul din Văleni
 Mi-am beut doi bouleni,
 Și cu mutul cel din Glod
 1065. Încă mi-am beut un zlot.

176.

Na, mândrucă, bea oțet,
 Și te du să nu te vād;
 Na, mândrucă, bea vinars,
 Și te du 'n mare năcăz.

¹⁾ ceteră = vioară.

²⁾ gubă (ung. guba) = suman.

³⁾ fărtaiu (germ. viertel, ung. fertály) = pătrar, sfert.

⁴⁾ metehău = mutos, tras-împins.

177.
1070. Bea-aș vin din oală nouă
Cu mândrele cu-amândouă.

178.

- Crâsmăriță d'ingă¹⁾ drum,
Sufletu 'n tine mi-l pun;
De-ar fi bun sufletu 'n tine,
1075. N'ai cere bani dela mine.

179.

- N'avu dracu ce lucră,
De m'a 'nvățat a jucă!
De-aș ști da cu coasa 'n
[laz²⁾,
Cum dau cu picioru'n danț,
1080. De-aș ști da cu coasa 'n
[rât,
Cum dau cu el în pământ,
Fi-aș gazdă ca Bobuțul,
Nu coldău ca selecățul!

180.

- Frunză verde din pădure,
1085. Cine-a furat, să mai fure,
Păgubașul se spânzure!

181.

- Astă noapte am visat
Doisprezece draci în sat,
Duceau pe birău legat.

1090. Și la noapte voi visă
Treisprezece drăculițe,
Și-or duce pe birăiță.

182.

- Săraca fată săracă,
Toată vara paște-o vacă;
1095. Cându-i coalea petoamna,
Ea-i cu lapte, vaca ba;
Cându-i coala 'n postul
mare,
Ea-i cu lapte, vaca n'are;
Dacă vine Crăciunu',
1100. Ea-i cu lapte, vaca nu!

183.

- Săraca fata saracă,
Mult lucră la cea găzdacă.
Cea găzdacă șede 'n pat,
Lucru i se lucră 'n sat.
1105. Pân' ce-și trage pe la
[mână,
Dă ulcele de fărină³⁾
Și dărăburi de slănină;
Pân' ce-și trage la grumaz,
Dă dărăburi⁴⁾ de cârnați
1110. Și lemnuțe câte-un braț,
Să nu știe ceialați.

184.

- La viței, Marișcă hei!
Mână trei și-adună doi,
Lasă unu pe zăvoiu,
1115. L-om cătă noi amândoi!

¹⁾ d'ingă = de lângă.

²⁾ laz = loc de fănaț.

³⁾ fărină = făină.

⁴⁾ dărăb (ung. darab) = bucată.

III. COLINDE.

Refren : Haida lin, iară lin.

- Colo sus, la Răsărit
Fac Grecii o mânăstire.
Grecii o fac,
Turcii o sparg,
5. Nu o fac, cum să o facă :
Cu nouă uși, cu nouă
[altare,
Cu ferestrele spre soare
Și cu ușa 'n jos spre mare.
Dară 'n dânsa cine-și cântă?
10. Cine-și zice ruga sfântă?
Nouă popi, nouă dieci
Și p'atâția patrierci ¹⁾;
De cu sară 'n ea-și înțrară,
De cu sară vecernia,
15. La miază noapte litia,
Dimineța slujba sfântă.
Slujba sfântă cine-o ascultă?
C'o ascultă Maica Sfântă,
Cu fiu micuț în brațe.
20. Maic'a prins a-l picură ;
Și pe fiu a-l picurat ;
Pe unde l-a picurat,
Pielea i s'a beșicat.
Fiu-și plânge, stare n'are
25. Nici câta de alinare.

1.

Maic'a prins a-l mângâiare :
— Taci, fiule, taci,

- [dragule !
Numai eu ție ți-oiu da
Două mere, două pere,
30. Două țate dalbe-a'mele,
Păharul botezului
Și cheile raiului.
Când în lume vei întra,
Tot vei prinde-a boteză,
35. Din păgâni creștini vei fa.
Și-apoi eu ție ți-oiu da
Și penița mirului,
Scaunul județului :
Oamenii-i vei mirui,
40. Dela iad îi vei mântui ;
Și când va veni vremea,
Vei ședeă și vei judecă.
Să fii, gazdă, veselos
Pe la ăst Crăciun frumos
45. Și nașterea lui Hristos.
Noi colinda o gătam,
Sus la cer o înălțam,
Jos la gazdă o 'nchinăm,
O 'nchinăm de sănătate,
50. Pe-afară cu bogătate.
Să fii, gazdă, veseloasă
Pe la asta zi frumoasă!

¹⁾ patriarc, pl. patrierci = patriarh.

Variantă.

Refren : Domnului și-al nost' Domn !

- Colo'n jos, mai din jos,
La porțița lui Hristos,
Fac Grecii o mănăstire,
Zidescu-o cu 'ngrijire,
5. Cu ușorii de tămâie,
Cu ușile de făclie.
In dansa cine-și cântară,
Și 'nlontru și din afară?
Nouă popi, nouă dieci
10. Și p'atâția patrierci.
Slujba sfântă cine-o ascultă?
Că și-o ascultă Maica Sfântă
Cu fiuț micuț în brațe,
Ce tot sbiară și nu tace.
15. — Taci, fiule, taci, dragule!
Eu ție ți-oiu dărui,
Cu ce t'ei îndestuli :
Două mere, două pere,

- Și vei merge 'n raiu cu ele.
20. Fiul plânge, nu mai tace.
Maică sa n'are ce face.
— Taci, fiule, taci, dragule!
Eu ție ți-oiu dărui,
Ce 'n lume mai scump va fi :
25. Păharul botezului,
Scaunul județului.
Fiul plânge, nu mai tace,
Maică-sa n'are ce face.
— Taci, fiule, taci, dragule!
30. Eu ție ți-oiu dărui,
Ce 'n lume mai scump vafi :
Câți coconi de-amu or fi,
Tu pe toți vei boteză.
Aceasta zi preasfințită
35. Și sărbătoare mărită
Noi poftim ca să vă fie
La mulți ani cu bucurie!

2.

Refren : Hristos, Domnul nost' !

- Maica Sfântă s'a luat
Prin țarine 'ntraurite.
La un locu locului,
Sub frunzuca plopului
5. S'a pus Maica să hodinească,
Pe Domnul Hristos să-l
[nască.
Maica nu s'a hodinit,
Pe Hristos nu l-a născut.
Vântul a prins a suflă,
10. Și frunzuca a sună
Și maica a blăstămă :
— Să fiți voi, ploi, blăstă-
[mați
De mine, de Dumnezeu,
Mai tare de fiul meu.
15. Voi frunze să n'aveți stare

- Nici de vânt, nici de
[răcoare.
Și de-acolo s'a luat,
Drumul ghialog ¹⁾ înainte,
Prin țarine 'ntraurite.
20. La un locu locului,
La ieslea cailor,
In turișul paielor
S'a pus ea să hodinească,
Pe Domnul Hristos să-l
[nască.
25. Maica nu s'a hodinit,
Pe Hristos nu l-a născut.
Caii au prins a jucă,
Iepele a râncheză
Și maica a blăstămă :
30. — Să fiți voi, cai, blăstămați
De mine, de Dumnezeu,
Mai tare de fiul meu,

¹⁾ *ghialog* (ung. *gyalog*) = pedestru.

- Si voi, cai, să n'aveți saț,
 Numa'n ziua de Ispas,
 35. Și atunci numai un ceas!
 Și de-acolo s'a luat
 Pe drum ghialog înainte,
 Prin țarine n'traurite.
 La un locu locului,
 40. La ieslea boilor
 S'a pus Maica să hodinească,
 Pe Domnul Hristos să-l
 [nască.
 Si Maica s'a hodinit
 Și pe Hristos l-a născut.
 45. Boii au prins a aburi,

- Maica-a prins a aldui:
 — Să fiți voi, boi, alduiți
 De mine, de Dumnezeu,
 Mai tare de fiul meu;
 50. Să fiți voi, boi, alduiți,
 Intr'un ceas să vă hrăniți
 Și n'tr'unu să hodiniți.
 Ingerii știre-au vestit,
 Și trei păstori au venit.
 55. Trei crai după stea venind,
 Daruri scumpe aducând:
 Aur, smirnă și tămâie,
 Pe pruncul mic să-l
 [mângâie.

Variantă.

- Mărie, sfânta Mărie,
 Se luară, se duseră
 Pe câmpul cu florile.
 Flori își rupse, 'n poală-și
 [puse.
 5. Grele munci că o ajunse,
 Se puse să hodinească
 Sub umbra de arin verde.
 Prinse pruncul a grâmji¹⁾,
 Și arinul a-l pâri
 10. La păgânii de Jidani.
 — Fi-ai, arin, blăstămat
 De mine, de Dumnezeu,
 Mai tare de fiul meu;
 Să te faci pe lângă râuri,
 15. Să te taie pe la zignuri.²⁾
 Se luară, se duseră
 Pe câmpul cu florile.
 Flori își rupse, 'n poală-și
 [puse,
 Grele munci că o ajunse;
 20. Și s'a pus să hodinească
 Sub umbra de plop
 [verde.
 Prins-a pruncu a grâmji,

- Și plopuțul a-l pâri
 La păgânii de Jidani.
 25. — Fi-ai, plop, blăstămat
 De mine, de fiul meu
 Și de Domnul Dumnezeu.
 Ia, numai frunzuța ta
 Tot ea să nu aivă stare,
 30. Nici cu vânt, nici fără
 [vânt
 Să n'aivă așezământ.
 Se luară, se duseră
 Pe câmpul cu florile.
 Flori își rupse, 'n poală-și
 [puse,
 35. Grele munci că o ajunse.
 Se puse să hodinească
 Sub umbra de brăduț
 [verde.
 Prins-a pruncul a grâmji,
 Bradul poale-a năpusti.
 40. — Fi-ai, brăduț, laudat
 De mine, de fiul meu
 Și de Domnul Dumnezeu;
 Ia numai frunzuca ta
 Fie iarna ca vara!

¹⁾ grâmjesc = scâncesc, plâng.

²⁾ zignuri = locuri unde se fierbe rachiul.

Altă variantă.

- Auzit-am, auzit,
Că s'a născut Fiul Sfânt;
In ieslea boilor,
In turişul oilor,
5. In paiele grâului,
In ogrinjii fânului;
Şi de-acolo s'a luat,
Tot pe drum de măieran
- 3.
- Refren: Domnului şi-al nost' Domn!
Ce curţi îs aceste?
Curţi înalte minunate.
Inaintea curţilor
Sunt trei rânduri de pomuţi
5. La umbra pomilor
Sede Doamna curţilor,
C'un păhar galben a mână,
- 4.
- Refren: Florile dalbe de măr.
Sub tufa de mălin verde,
Dară aici cine şede?
Doi suraşi¹⁾ de porumbaşi,
Şi de-acolo s'au luat
5. La apa lui Iordan.
Apă'n pene au luat,
Petricele 'n clonţurele²⁾,
Ca să-şi facă curticele³⁾.
Dară 'n curte cine şede?
10. Mărie, fată albeneată.
- 5.
- Refren: Dimineaţa lui Crăciun!
Din Mărie s'a născut
Domnul Hristos pe pământ,
- La apa lui Iordan,
10. Şi-acolo s'a botezat
De Ion cel preacurat.
Frumos nume i-a aflat:
Isus Hristos luminat,
Domn a fost şi ni-a fi iară,
15. Pân'amu şi în veci iară!
- Tot închină şi suspină.
Pe toarta păharului
10. Scrisă-i raza soarelui,
Pe fundul păharului
Scrisu-i spicul grâului
Şi numele Domnului;
De unde ţine cu mâna,
15. Scrisă-i luna şi lumina.
- Dar de lucru ce mai lucră?
Impistreşte, popistreşte
Guleraşi tătâne-său
Şi cămeşe frate-său.
15. De mi-ar împistri şi mie,
Bună plată i-aş plăti:
I-aş da boi şi i-aş da oi.
— Mie nimica nu-mi trebe,
Fără voinicul de-asară,
20. Ce-a ieşit pe poartă afară,
Cu părutul rătezat
Şi cu clop pe ochi lăsat.
- Lui Iuda i-a fost urît.
Iuda, iubitor de bani,
5. L-a vândut l'ai săi duşmani,
Numai cu treizeci de bani.

¹⁾ suraşi = dim. din sur.²⁾ clonţurele = dim. din „clonţ“.³⁾ curticea = dim. din „curte“.

- Când banii'n mână i-au pus,
Luatu-l-au și l-au dus
Pe dealul Golgota 'n sus.
10. Sus pe cruce că l-au pus,
Cu sulița l-au străpuns,
Mult sânge și ap' a curs.
Luna s'a 'mbrăcat în sânge,
Ingerii au prins a plânge,
15. Și stele încă toate,
Că n'a fost vrednic de
Luna 'n sânge s'a 'mbrăcat,
Soarele s'a 'ntunecat;
Și de-acolo l-au luat,
20. Groapă 'n piatră i-au săpat,

- Și-acolo l-au îngropat.
Grele străji i-au aruncat,
Să străjuea(scă)pe 'mpărat!
Dumnezeu ce-a poruncit?
25. Străjile toate-au înlemnit.
Tu ești Maică adevărată,
C'ai născut fiu fără tată.
Când Dumnezeu se nașteă,
Rouă peste boi cădea,
30. Din corciuri făclii ardea,
Din niuele luminēle.
Dumnezeu așa a zis:
— Pomeniți nașterea mea,
Cât de rar, la zile mari!

6.

Refren: Dimineața lui Crăciun!

Mare iarnă a picat,
Oile toate-au sberat.
Dumnezeu le-a auzit,
Jos la ele-a coborît

5. Pe scară mândră de ceară,
Pe fuste de fulgerei,
Să le-aducă flori de vară
De struțul feciorilor,
De cununa fetelor,
10. Rosmarin nevestelor.

7.

Refren: Lilion și-al nost' Domn!

- Pe râtul lui Rusalim
Mare turmă de oi vin'.
Dar la turmă cine șede?
Că șede soră cu frate.
5. — Nu știu, frate, ce văd eu!
Nu știu, pomii-s înfloriți,
Ori doară pe munți a nins?
— Nici pomii nu-s înfloriți,
Nice pe munți nu a nins.
10. Aceia-s peșitorii tăi.
Vin încoa', te cer pe tine,
Cer adaus lângă tine:
Două sute oi cornute
Și p'atâtea capre șute.
15. Că tot pe tine te-or duce,
Tot pe munți, la dalbe curți,

- La părinți necunoscuți.
Unde-i vedeă rât cu iarbă,
Vei gândi că-i a ta mamă;
20. Unde-i vedeă rât cu flori,
Vei gândi că ți-s surori;
Unde-i vedeă ciungi¹⁾ păliți,
Vei gândi că ți-s părinți;
Unde-i vedeă ciungi uscați,
25. Vei gândi că-s ai tăi frați.
— De m'or vedeă cu ochii,
Nu ți-or mai cere boii;
De mi-or vedeă hainele,
Nu ți-or cere oile;
30. Dacă mi-or vedeă portul,
Nu ți-or cere iosagul;
Dacă mi-or vedeă fața,
Nu ți-or mai cere stâna!

¹⁾ *ciung* = arbore pitic; nedesvoltat.

8.

Refren: Domnului și-al nost' Domn!

- Este-un râtuț lung și lat,
De oițe 'nconjurat.
La oițe cine șede?
Șede bunul Dumnezeu,
5. Cu fluer înțințelat,¹⁾
Cu suman îmbăierat.
Când cu fluerul zice,
Toată turma se strânge,
Când cu fluerul tace,
10. Toată turma se sparge.

— Lăsă-v'oiu, la biata, oi,
N'oiu trudi mai mult cu voi.
— Mai trude(ște), Doamne,
[cu noi

- Până'n dalba primăvară,
15. Și ne paște la pripoare
Și ne-adapă la izvoare;
Noi ție ți-om dărui
La Sânjeorj
Un miel frumos,
20. La Ispas
Un bulz de caș!

Variantă.

- Colo jos, că mai din jos,
Dar acolo ce se vede?
Tot un botieiaș de oi.
Dar la ele cine șede?
5. Tot Ionu' Sântionu',
Cu brâu roșu 'nțințelat,
Cu flueru 'nferecat,
Cu băltag încolțurat.
Din fluer își zice,
10. Turma i se strânge,
Din fluer mai tace,
Turma se întoarce.
El își rupse și mi-și zise:
— Lasă-v'oiu, la focul, oi,
15. Că de când umblu la voi,

- Alb îs și eu ca și voi.
— Mai iernează-ne o iarnă,
Și ne mai vărează-o vară,
Și ne paște la pripoare
20. Și ne-adapă la izvoare.
Noi ție ți-om dărui
La Sânjeorj
Un miel frumos,
La Ispas
25. Un bulz de caș.
Colindița nu-i mai lungă,
Să trăească cine-o ascultă,
Colindiț-ai atâta,
Pe boieri Domnu-i tră-
[ea(scă)!

9.

Refren: Haida Leru, Leru Doamne!

- Sculați, gazde, nu durmiți,
Că nū-i vreme de durmit,
Ci vreme de 'mpodobit.
Scoală, gazdă, slujnicele
5. Să-și aștearnă mesele,
Să-și umple păharele;
Că va veni nașterea,

- O naștere de 'mpărat
Cu Isus cel luminat,
10. In giolgiuri înfășurat,
Cu titiuță roșie 'n cap,
Bătută din aghimant²⁾,
Aghimant de cel frumos,
Să-l cunoaștem că-i Hris-
[tos!
15. Vine-și Domnul Dumnezeu

¹⁾ înțințelat = înfrumusețat.²⁾ aghimant = diamant.

- Cu o ceată de îngerî,
Făcând slujbe și cântări.
Vine-și Domnul Dumnezeu
Cu o ceată îngerească,
20. Pe diavoli să-i biruească.
Vine-și Domnul Dumnezeu
Cu Vanghelia deschisă,
In mână cu făclie-aprinsă.

10.

- In cel pat mândru 'ncheiat
Cine-i culcat?
Fiul Sfânt a adormit.
— Scoală, scoală, Fiule
[Sfânt!
5. Că nu-i vreme de durmit,
E vreme de 'mpodobit.

11.

Refren: Dimineața lui Crăciun!

- Scoborît-a Dumnezeu
Pe-o scară de ceară,
Cu fuștei de fulgerei,
In stupine de albine;
5. Și de-acolo s'a luat,
Că n'a putut poelui²⁾
De mirosul florilor,
De bunul albinelor,
In mijlocul satului
10. La casa bogatului.
Și-a strigat dela fereastă:
— Gata-i cina, măi bogate?
Și el numai și-a strigat:

Refren: Florile dalbe!

- La cea masă de mătasă;
Da' la masă cine șede?
Șede Maica Precista
Cu fiuț micuț în brațe;

- Când Dumnezeu se nașteă,
25. Roua peste boi cădeă,
Din corciuri făclii ardeă,
Din nuiele luminële.
Dumnezeu așa ziceă:
— Pomeniți nașterea mea,
30. Cât de rar, la zile mari!

- Scoală, gazdă, slujnicele
Să-și măture curțile,
Și cât gozuc¹⁾ l-or află,
10. Tot în iad l-or aruncă
Și iadul s'a 'ntenecă,
Și raiul s'a lumină!

- Gata-i, gata-i, nu-i de
[voi,
15. Că-i de niște domni ca noi!
Și de-acolo s'a luat
In capătul satului,
La casa săracului.
Și-a strigat dela fereastră:
20. — Gata-i cina, măi sărace?
Și el numai și-a strigat:
— Gata-i, gata-i, pe puțin,
Da' veniți să o 'mpărțin.
Cătă nu ne-a prisosi,
25. Vom merge 'n sat și-om
[dobândi,
Și cu lucru o vom plăti.

12.

5. Fiul plânge și nu tace.
— Taci, fiule, taci dragule,
Eu ție ți-oiu dărui
Două mere, două pere,
Două țâțe dalbe-a' mele.
20. Și 'nceă eu ți-oiu dărui

¹⁾ goz, dim. gozuc (ung. gaz) = gunoiu.²⁾ poeluesc = am stare, incap.

- Tot cheile raiului
Și crucea botezului ;
Pe cei mici vei boteză,
Pe cei mari vei cunună.
15. Dar pe masă ce mai sunt ?
— Sunt lumine-aprinse.
Printre ele ce mai sunt ?
— Sunt colaci de grâu.
Printre aceia ce mai sunt ?
20. Sunt cupe cu vin.
— Voi cu-acelea ce-aștep-
[tați ?
— Că așteptăm pe Dum-
[nezeu,
Să-l mărim, să-l ospătăm.
— Haida, Doamne, 'n prânz
[cu noi !
25. — Ba eu nu m'oiu duce,
Că am mult de umblat
Pe la râțul lui Pilat,
Unde-i un pom rămurat,
Toamna pică de rodit,
30. Primăvara de 'nflorit.
Colindă-i atâta,
Pe boieri Domnu-i tră-
[ea(scă).
Să fii gazdă, sănătos,
Să-ți ajute și Hristos
Și găzdoaia sănătoasă,
Să-ți ajute Maica noastă,
Pe la asta zi frumoasă !
Să ajungeți mulți Crăciuni
Cu pace și sănătate !

13.

- Refren : Dimineața lui Crăciun !
- Noi umblăm să colindăm
Pe la curți de mari boieri.
Dar boierii nu-s acasă,
Că-s în codri a vânare.
5. Nimica nu-și căpătară,
Făr'un țapușor surișor.
Tinse pușca să-l împuște.
— Vai de mine, nu 'mpușcă,
Că eu nu-s ce ți-se pare.
10. Eu-s Ionu' Sântionu',
Nănașul lui Dumnezeu.
Maică-mea m'a blăstămat
Să fu fiară de păduri
15. Nouă ani și nouă veri
Și p'atâtea primăveri.
Dac'acelea le-oiu plini,
Jos la țar'oiu cobori,
Și om, ca și voi, oiu fi.
Șlujbă sfântă oiu sluj.
20. Șlujba sfântă cine-o
[ascultă ?
- C'o ascultă Maica Sfântă
Cu fiuț micuț în brațe.
Fiul plânge, stare n'are.
Taci, fiule, taci, dragule,
Că eu ție ți-oiu dărui
Tot cheile raiului
Și crucea botezului.
Tu raiul vei descuiă,
Pe Dumnezeu l'ei vedeă,
25. Ție bine ți-a păreă.
Sus în cer o înălțăm,
Jos la boieri o 'nchinăm.
O 'nchinăm pe sănătate,
Pe mai multă bogătate.
30. Să fii, boier, sănătos,
Să poți merge la itros,
Fii, boier, cu veselie,
Să poți merge la litie ;
Boiereasa sănătoasă,
35. Să-ți ajute Maica noastă !
Colinda e atâta,
Cine-o ascultă, să trăea(scă) !

14.

- Scoală, gazdă, nu dormi,
Că nu-i vreme de durmit,
Ci-i vreme de veselit.
5. Gazda bună c'a ieșit
Și pe noi ne-a dăruit
Tot cu vița vinului

- Și din roada grâului,
 El pe noi ne-a dăruit
 Cu o coșarcă¹⁾ de nuci,
 10. Să se joace bieții prunci;
 Cu o coșarcă de mere,
 Să ne săturăm din ele.
 Dar încă ce ne-a mai da?
 Un cârnaț mare de porc

- Ce sară-i astă sară?
 — Asta-i sara de Crăciun,
 Să te veselești, om bun,
 La cea masă de mătasă.
 5. — Dar pe masă ce mai sunt?
 — Că mai sunt făclii arzând.
 — Printre făclii ce mai sunt?
 — Că mai sunt colaci de grâu.
 — Printre colaci ce mai sunt?
 10. — Tot cupe pline cu vin.
 — Da' la masă cine-mi șede?
 — În cornul întâiu de masă
 Șede bunul Dumnezeu,
 În al doilea corn de masă
 15. Șede sfântul Petru,
 La al treilea corn de masă
 Șede Ion Sântion,
 La al patrulea corn de masă
 Șede jupânul de gazdă,
 20. O'un păhar galben a mână,
 Tot închină și suspină.
 Și 'nchină la răsărit,
 Să-l audă Domnul Sfânt,
 Domnul Sfânt pe-acest pă-
 [mânt.
 25. În toarta păharului
 Scrisă-i raza soarelui,

- Colo sus, la răsărit,
 Mândri pomi au înflorit.
 Pe la poala pomilor
 Șed oile domnilor.
 5. Mare iarnă a picat,

15. Să-l frigem pe mâni la foc.
 Rămâi, gazdă, veseloasă
 Cu toții câți sunt în casă,
 Să ajungeți multe zile la
 [anul,
 Și acestea să le petreceți
 20. Cu bucurie și veselie.

15.

- În buza păharului
 Scrisu-i spicul grâului,
 În fundul păharului
 30. Scrisă-i vița vinului.
 Ei beură, cât beură,
 Dumnezeu din graiu grăiră:
 — Dăi, noi, Petre, să mer-
 [gem,
 C'avem mari de cununat
 35. Și'ncă mici de botezat.
 La cei mari ce darli-om da?
 Da-li-om boi buni, ne'nvă-
 [țați,
 Trăi-vor și 'nvăța-i-or;
 Da-li-om cai buni, ne'nvă-
 [țați,
 40. Crește-or mari și 'nvăța-i-or.
 Prea e mândră colinda,
 Dela noi, dela vreo doi,
 Noi silim de o zicem,
 Voi siliți de o plătiți;
 45. Mai vârtos dela Hristos
 C'un colac de grâu frumos,
 Și o ploscă de vînars,
 Să o tragem pe sub nas.
 Să fii, gazdă, sănătos,
 50. Pe la anul sănătos.

16.

- Oile toate-au sberat,
 Dumnezeu le-a auzit,
 Și-a făcut scară de ceară,
 Tot la ele să coboară,
 10. Să năpoastă primăvara.

¹⁾ coșarcă = corfă, paner.

- Să fii, gazdă, veselos
Pe la-acest Crăciun frumos,
Peste an tot sănătos
Și mai mult cu fața'n jos,
15. Cu sumanu 'ntors pe dos.

De vă place de colindă,
Să ne sloboziți în tindă,
Lângă cel blid cu plăcintă,
Să stâmpărăm biata rânză.

17.

- Ce curți-s aceste curți,
Așa 'nalte minunate?
Cu norii alăturate?
In ușori struțuri de flori,
5. Și în uși struțuri de ruji,
La ferești struțuri domnești.
Inaintea-acestor curți
Sunt trei rânduri de pomuți,
Iară'n mijlocul curții
10. Este-un pat mândru 'ncheiat

- De scânduri albe de brad
In dânsul cine-i culcat?
Dumnezeu s'a așezat,
Tot în haine de bumbac,
15. Și, pe cap, cu cămănac¹⁾
Tot feștit²⁾ cu aghimant.
El acela nu l-ar da
Pentru lumea aceasta...
De ni-ți da ceva, de ba,
20. Mai mult nu v'om colindă..

¹⁾ *cămănac* = comănac.

²⁾ *feștesc* (ung. *festek*) = vâpșesc.

G L O S A R.

A.

Aghimant, pl. *aghimanturi*—diamant.

aghistină, pl. *aghistini*—castană.

agonisese (a *agonisi*, *agonisii*, *agonisit*)—strâng, cuprind, adun.

aiu—usturoiu.

alduesc (a *aldui*, *alduii*, *alduit*)—a binecuvânta.

alunguțul (cu drumul)—dealungul (drumului).

a *mână*—în mână.

amû—acum.

anîn (a *anină*, *aninaii*, *aninat*)—agăț, atârn.

armurariu, pl. *armurarii*—Bot. limba cerbului. Se folosește împotriva boalei de vite de acelaș nume (armurariu).

așchiutoiu, pl. *așchiutoi*, format din *așchiut*, pl. *așchiuți* (ung. *esküdt*)—ajutor de jurat,—de pretor.

astară—azi seara.

B.

Bădiuluț, pl. *bădiuluți*, dim. din *bade*—drag, iubit.

baier, pl. *baiere*—ață, sfoară de legat cămașa ori sumanul la gât.

baiu, pl. *baiuri* (ung. *baj*)—năcaz, supărare.

bănat, pl. *bănaturi* (ung. *bănat*)—dureri, jale.

bănuesc (a-și *bănuii*, *îmi bănuii*, *bănuii*)—mă întristez, mă supăr, mă îngrijesc.

bărbântă, pl. *berbințe*—butoiu, hârda lung, în care se ține brânza și laptele de oi. Dim. *berbincioară*, pl. *berbincioare*.

batâr—barim.

betegiș, pl. *betegișuri* (ung. *betegség*)—boaiă.

bidă—pacoste, năcaz.

bidesc (a *bidii*, *bidii*, *bidit*)—a necăji, a trăi cu chiu, cu vai.

birău, pl. *biraiie* (ung. *biró*)—primar jude; *birăiță*, pl. *birăițe*, nevasta primarului.

birși, pl. *birși* (ung. *béres*)—slugă la vite.

blid, pl. *blide*—strachină.

bocotan, *bocotancă*, pl. *bocotani*, *bocotance*—bogat.

bogătate, pl. *bogătăți*—bogăție.

boghet, *bugăt*—destul, stăpână. =destul de bine.

boier, pl. *boieri*—titlatură de onoare ce se dă unei adunări, de pildă la nuntă, la sfat; titlatură ironică; adv. *boierește*. Fem. *boiereasă*, pl. *boierese*, se folosește în înțelesul de „boreasă“, nevastă, stăpână.

boldurel, pl. *bordurele*, dim. din *bold* pl. *bolduri*—prăvălie, dughiană.

bolund, adj.—nebun, nebunatec, smintit (ung. *bolond*).

borcut, pl. *borcuturi*—apă acră, apă minerală.

boreasă, pl. *borese*—nevastă, femeie.

botă, pl. *bote*—băt, baston.

boteiaș, pl. *boteiașe*—dim. din „boteiu“; *boteiași de oi*, turmă de oi. *brăcinaru*, *brăcinare*—brăcinar, ață de legat izmenele.

bugezesc (a *bugezi*, *bugezii*, *bugezit*)—mă fac buged, umflat la obraz, de boală ori de somn.

buhaș, pl. *buhași*—brad bătrân. La munte colibele se acoperă cu scoarța de buhaș ce se aduce din „proval“ (=vale, povârniș). Dacă „păcurariul“ moare în munte, nu-l aduc în sat să-l îngroape, ci îl acoperă cu scoarța de buhaș și așa îl bagă în groapa lui gătită.

buiguesc (a *buiguî*, *buiguîi*, *buiguît*)—băiguesc, a auiră.

bulbuc, pl. *bulbuci*—bobocel, boboc (la flori); *bulbuc-floare galbană*.

bulz, pl. *bulzuri*—grămadă, mototol, cocoloș (de caș).

bumb, pl. *bumbi*—nasture.

bumbușcă, pl. *bumbuști* și *bumbuște*—ac cu gămălie.

but—îndărătnicie, împotrivire, poară.

C.

Catapăr—numele popular al balsaminei, Lat. *Tanacetum balsamita*.

călicuț, *călicuță*, pl. *călicuți*, *călicuțe*, dim. din *călic*, *călică*, pl. *călici*, *călice*—slab, slăbănog, uscățiv, sec.

cămănac, pl. *cămănace*—comănac.

canapeiu, pl. *canapeie*—canapea, divan.

cânt (a *cânta*, *cântai*, *cântat*)—cânt în biserică (altfel se folosește cuvântul „horesc“); *a se cânta*—a se boci.

căpău, pl. *căpăi*—copoiu.

căpeneag, pl. *căpenege*, și *chepeneag*, pl. *chepenege* (ung. *köpenyeg*)—mantă.

căpiez (a *căpia*, *căpiai*, *căpiat*)—a turbă, a nebuni.

car (a *cără*, *cărai*, *cărat*)—a duce cu carul; *mă car*, *mă căruțez*, *mă duc*; *cară-te*, *du-te în treabă-ți*.

cat (*cați*, *cată*, etc. *cătai*, *cătat*; ori: *cot*, *coți*, *coată*, *cotăm*, *cotați*, *coată*, *cotai*, *cotat*)—a cântă.

cătană, pl. *cătane*—militar, soldat; *a plecat în cătane*, a plecat la oaste, la miliție; adj. *cătunesc* și *cătănesc*; adv. *cătunește* și *cătănește*.

cătilin, *cătilinaș*—lin, încet.

cătuș, pl. *cătuși*—cătușă.

căuaciu, pl. *cauaci* și *covaciu*, pl. *covaci*—faur; adj. *covăcesc*—de faur.

cealău, pl. *cealăi* (ung. *csaló*)—amăgitor, pungaș.

ceapsă, pl. *ceapse*, *cepele*—bonetă, căiță pentru femei.

„*cearcănul de p'angă soare*“, „*cearcănul de p'angă lună*“, ca variantă am auzit și astfel: „*cercuțul de p'angă soare*“, deci „*cearcănul*“ aici înseamnă periferia soarelui și a lunii ce se vede în împrejurări normale, iar nu cu ocazia eclipselor.

celuesc (a *celui*, *celuui*, *celuît*)—a amăgi, a înșelă.

cenușeriu—cearșaful (lepedeu) în care să pune cenușa deasupra rufelor spălate și așezate în zoluriță—putină.

cergă, pl. *cergi*—țol.

ceteră, pl. *ceteri*—vioară.

cheotoare—încheietura dela colțul caselor de lemn. O bărnă se lasă mai lungă și pe aceea se anină coasele, etc.

chică—cosiță.

chidru, pl. *chidri*—cedru.

cimbru—plantă mirositoare. Româncele o folosesc în mai multe mâncări.

Cin sau *ciu*, (*cii* sau *cini*), *cină*, etc.—a cină.

ciocnesc—lovesc, dau în cap.

ciont, pl. *cioante* (ung. *csont*)—os.

ciucuri—pantaloni.

ciung, pl. *ciunghi*—lipsit de o mână sau de un picior; arbori pitici, nedesvoltați.

ciunt (a *ciuntă*, *ciuntai*, *ciuntat*)=rup, taiu (flori).
ciupă, pl. *ciupe*=baie pentru copii din fașă.
ciupăit=îmbăiat.
ciurcel, pl. *ciurcei*=cercei.
ciuruesc ori *ciurăesc* (a *ciură* și a *ciuru*, *ciurăit* și *ciuruit*)=a curge ca dintr'un ciur.
clonțurel, pl. *clonțurile*=dim. din *clonț*.
clop, pl. *clopuri*=pălărie. Dim. *clopuț*, pl. *clopuțuri*.
coale=coleă.
cocie, pl. *cocii* (ung. *kocsi*)=trăsură.
cocon, pl. *coconi*; dim. *coconaș*, pl. *coconași*, *coconel*, pl. *coconei*, *coconuț*, pl. *coconuți*; fem. *cocoană*, pl. *cocoane*, dim. *coconeă*, pl. *coconele*, *coconuță*, pl. *coconuțe*, *coconiță*, pl. *coconițe*=copil, copilă.
coită (coită), pl. *coite*=nevestă cochetă.
colac, pl. *colaci*=cozonac.
coldău, pl. *coldăi*; *colduș*, pl. *colduși* (ung. *koldus*)=cerșitor; *colduesc* (a *coldu*, *coldui*, *colduit*), a cerși; a cerè.
colindă, pl. *colinzi*; *corindă*, pl. *corinzi*=cântare de Crăciun. Dim. *coliadită*, pl. *colindițe*.
colnic, pl. *colnice*=colină; vârful de colină. Dim. *colnicuț*, pl. *colnicuțe*.
conciu, pl. *conciuri*=cosiță.
copârșeu, pl. *copârșeauă* (ung. *koporsó*)=coșciug.
copcă, pl. *copce* și *copcii*=copcie, cârlig; săritură.
corciu, pl. *corciuri*=tufă.
cornuluț, pl. *cornuluțuri*=dim. din *corn*.
coșarcă, pl. *coșerci*=cofă, paner.
cotton, pl. *cotloane*=peșteră mică, scorbură, vizuină, bortă.
crâșc (*crâști*, *crâșcă*, etc. a *crâșcă*, *crâșcat*)=a scrâșni, a scârțâi, a pârâi.

crengos=crenguros, rămuros.
cruciță, pl. *crucițe*=dim. din *cruce*.
cuc (a *cucă*, *cucăi*, *cucă*)=a cântă cucu.
cununiță, pl. *cununițe*=dim. din *cunună*.
curte, pl. *curți*=palat, casă boierească. Dim. *curticeă*, pl. *curticele*.
custură, pl. *custuri*=cuțit ce nu se închide; colină ce are forma unei custure.

D.

Dâmb, pl. *dâmburi* (ung. *domb*)=deal, colină.
dărab, pl. *dărăburi* și *dărăbe*=bu-cată (ung. *darab*).
deapăn (a *depână*, *depâna*, *depânat*)=a depână.
demic (a *demică*, *demicăi*, *demicat*)=a dumică, a tăia.
descumpăr (a *descumpără*, *descumpăra*, *descumpăr*)=a răscumpăra.
diac, pl. *dieci*=cântăreț la biserică, cantor.
d'ingă=de lângă.
diug, pl. *diuguri* (ung. *dög*)=mortăciune; leneș, trândav, puturos.
dobă, pl. *dobe*=tobă.
doicesc (a *doici*, *doicii*, *doicit*)=a dădăci, a îngrijii.
domn, pl. *domni*=cela ce e îmbrăcat în haine nemțești, cu excepțiunea Jidovilor.
domnariu, pl. *domnari*=domn, dignitar.
drăgucior, *drăgucioară*, pl. *drăguciori*, *drăgucioare*, dim. din *drăguț*, *drăguță*, pl. *drăguți*, *drăguțe*=iubit, amant.
dudău=o buruiănă, bălărie.
dumată, dar și: *dumneata*=dumneata.
dup'olaltă=unul după altul; sprinten, iute.
durzău, pl. *durzăi*=Bot. jneapăn, ienupăr. *Iuniperus communis* L.
dutcuță, *dupcuță*, pl. *dutcuțe*, *dupcuțe*=o monedă de 10 sau 20 de bani.

F.

Fac, mă.... (a se face, mă făcui, făcut) = a crește.

fac cuvânt, îmi fac cuvânt cu cineva = a conversa.

fărină, pl. *fărini* = făină.

fărtaiu, pl. *fărtaie* (germ. *viertel*, ung.

fertály) = pătrar, sfert.

feri-mă = ferește-mă.

feștesc (a fești, feștii, feștit) = a văpsi.

feție, pl. *feșii* = loc acomodat de sădit vie și pomi, fiindcă aproape toată ziua stă în față, în bătaia soarelui.

fit, pl. *fituri* = gură (la porc și la câne), bot.

fogodău, pl. *fogodauă* (ung. *fogadó*) = făgădău, birt.

frătiut și *frătiulut*, pl. *frătiuți*, și *frătiuluți*; *frătiuc* (vocativ: *frătiucă*), *frătiuluc* (voc. *frătiulucă*), pluralul dela aceste două cuvinte din urmă nu se folosește = dim. din frate.

furător, pl. *furători* = tâlhar, lotru.

fuştel, pl. *fuştei* = fuşteiu (la scară).

G.

Gazdă, găzdoaic, pl. *gazde, găzdoi* stăpân, stăpână.

găzdag, găzdac (ung. *gazdag*) = bogat, avut; *găzduşag*, pl. *găzduşaguri* (ung. *gazdaság*) = avuție, bogăție.

ghialog (ung. *gyalog*) = pedestru.

goz, pl. *goaze* și *gozuri* (ung. *gaz*) = gunoiu, buruiiană; *gozuros* = plin de gunoiu, buruienos, plin de bălării. Dim. *gozuc*, pl. *gozucuri*,

graiță, pl. *graițe* = crucer, 2 bani.

grâmjesc (a grâmjii, grâmjii, grâmjii) = a scânci, a plânge.

grăție = amnestie, iertare dela vreo pedeapsă (d. ex. de moarte).

grăunț, pl. *grăunțe* = grăunte, grăunte de grâu.

groșcioraș = dim. din „groșcior“, smântână.

grumaz, pl. *grumazuri* și *grumazi* = grumaz, gât.

gubă. pl. *gube* = suman, *glugă*.

gurioară, pl. *gurioare* = dim. din gură.

Alte dim.: *guruță*, *guriță*, *guruca*, *gurioară*.

Gutăiu = Gutiiu, un munte care desparte Maramureșul de Baia-mare.

H.

Hăd, hădă. pl. *hăzi, hăde* = urit, uricios.

haiduc, pl. *haiduci* = jandarm, polițaiu.

hăiniceă, pl. *hăinicele* = dim. din haină.

haznă (ung. *haszon*) = folos.

hie (ung. *híjia valaminek*) = lipsă.

hinteu, pl. *hinteauă* (ung. *hintó*) = trăsura.

hireș (ung. *hires* = vestit) = frumos.

hireșeță, pl. *hireșețe* = frumusețe.

hodină = odihnă; *hodinesc* (a *hodini*, *hodinii*, *hodinit*) = a odihni.

hoheriu, pl. *hoheri* (ung. *hóhér*) = hingher.

holdiță, pl. *holdițe*, dim. din *holdă*, pl. *holde* = pământ semănat.

honved, honvid, pl. *honvezi, honvizi* (ung. *honvéd*) = apărător de patrie; miliție teritorială.

hore, pl. *hori* = cântec, doină, baladă; *hore mare*, cântec lung.

horese (a *hori, horii, horit*) = a cântă.

horincă, pl. *horinci* = țuică. *Horincă îndulcită* = țuică îndulcită cu miere ori cu zahăr; *horincă verde*, țuică neîndulcită.

horneț, pl. *hornețe* = dim. din „horn“.

huc = chiar; *toate huc*, chiar toate.

I.

Ia = iacă, iată.

iarașbirău, pl. *iarașbiraie* (ung. *járásbiró*) = jude cercual, de ocol.

ibung, pl. *ibunguri* = deprindere de arme, manevre.

imbaier (a *imbăieră, imbaierai, imbăierat*) = leg cămașa ori sumanul la grumazi.

impăjestesc (a se împăjești, împăjeștit)—a se umplea de pajiște, de iarbă, de verdeață.

împelinez (a se împelina, împelinat)—a deveni amar ca pelinul.

împistresc (a împistri, împistrit, împistrit)—a împestriță, a brodă, a chindisi.

înciurez, (a înciură, înciurai, înciurat)—a face ciur, un fel de gherghef.

încolțurat—în colțuri. Păcurarii fac și pun înfrumusețeri atât pe fierul băltagului cât și pe toporiștea lui și băltagul așa înfrumusețat să zice încolțurat.

îndată mare—imediat, îndată.

îndosesc (a îndosi, îndosii, îndosit)—a ascunde.

înferecat—ferecat, legat cu fier.

înlontru—înlantru.

înșinurez (a înșinură, înșinurai, înșinurat)—a pune șnur, găitan.

înțintez (a înținteli, înțintelai, înțintelat)—a înfrumuseța, a decoră.

iobag, pl. *iobagi* (ung. *jobbágy*)—clăcaș.

iosag, pl. *iosage* (ung. *jóság*)—avere, bogăție.

ișcoală, oșcoală, pl. *ișcoale, oșcoale*—școală.

iție (ung. *icce*), pl. *iții*—măsură veche pentru lichide, făcea șase decilitri și ceva.

itros—utrenie, mâncare, care premerge liturgiei.

învărgat—țol învârgat, pănură de lână țesută cu dungi lungi.

J.

Jelcuesc (a jelcui, jelcuii, jelcuit; și: a se jelcui, mă jelcuii)—a jelui, și: a se jelui.

jelie—jale, supărare.

jendar, pl. *jendari*—jandarm.

jid pl. *jizi*—jidov.

jurătou, pl. *jurătoui*, dim. din *jurat*—pretor.

L.

Laiță, pl. *laițe*—laviță.

lănțug, pl. *lănțuguri*—dim. din lanț. *laolaltă*—împreună.

lau (*lai, lă* șcl. a *lă, lăut*)—a spăla rufe; a-și unge capul.

laz, pl. *lazuri*—loc de fânat.

lele—iubită, dragă. se zice în Maramureș și lele mătușe.

lepedeu, pl. *lepedeauă* (ung. *lepedő*)—lințol, cearsaf.

lin și pelin—joc de cuvinte.

litia—rugăciune de implorare, procesiune. Toate serbătorile mari au litia la care se benecuvântă pâne, grâu, vin și untdelemn. Cu acel untdelemn sfințit la ziua liturghiei, se ung pe frunte credincioșii.

liuliuf, pl. *liuliufe* și *liuliufuri*—un fel de leagăn ce se agață în grindă, ori și de creanga vreunui arbore, dacă mama se duce pe dealuri la fân, cu copilaș cu tot.

lotru, loatră, pl. *lotri, loatre*—îstet, sprinten.

lozișoară, pl. *lozișoare*—dim. din „loza“.

lumucă—dim. din lume.

lutrani, pl. *lutrani*—luteran.

M.

Mâiu (a mână, mas)—a petrece noaptea, a dormi.

mălain, pl. *mălaie*—porumb, păpușoiu.

mălin, pl. *mălini*—Bot. Siringa vulgaris L., liliac.

mândru, —ă, pl. *mândri*, —e—frumos iubit. Dim. *mândruc*, —ă, *mândruț*, —ă, *mândrutuc*, —ă, *mândruluț*, —ă, *mândrulic*, —ă, *mândruliur*, *mândrulioară*, *mândruliță*, *mândrulană*.

mâne-ta—mamă-ta, mamei tale.

mânuri—e pluralul dela mână.

măreț, măreață, pl. *măreți, mărețe*, —mândru, trufaș.

mășcat—adjectivul acesta cuprinde

două însușiri: massiv și rotund: se zice d. e. lacrimă mășcată, mărgea mășcată, grăunte mășcat, bine desvoltat.

măzărice (n'are plural) = măzărice.

măzdă, pl. *măzde* = interese, camătă, uzură.

melifă, pl. *melife*, = unealtă de sfărmat cânepa.

merinde, pl. *merinzi* = proviziuni de drum.

metehău, pl. *metehăi* = mutos, tras-împins.

mieriu, adj. = trufaș, mândru.

mintă creață = mentha crispa.

minten, *mintenaș* (ung. *menten*) = îndată.

mintiuică = dim. din minte.

miretei = miri.

molid, pl. *molizi* = un soi de brad, cu crengi ce stau în sus ca săgeata, pe când crengile bradului sunt lăsate în jos. Dim. *molidaș*, pl. *molidași*.

mortită = dim. din moarte.

mul = nomol; *mulesc* (a *mulii*, *mulii*, *mulit*) = a nomoli; a apăsa cu vorba, a batjocori pe cineva.

muncel, pl. *muncei* = dim. din munte.

musai = e nevoie, e silă.

N.

Nădăesc (a se *nădăi*, mă *nădăii*, *nădăit*) = îmi ieau seama.

nădrag, pl. *nădragi* (ung. *nadrág*) = pantalon.

năpost (*năpustii*, *năpustit*) = năpustesc, slobozesc.

Neamț = Austriac, referindu-se la armata comună, unde, până acum spiritul e austriac.

neghină = buruiana ce crește în grâu, să amintește și în s. scriptură. Neghina se folosește și la unele descântece.

negurez (a *negură*, *negurai*, *negurat*) = a întunece, a supăra.

nemeș, *nemiș*, pl. *nemeși*, *nemiși*

=nobil; adj. *nemeșesc*; dim. *nemișel*; *nemișoai*, nobilă.

nemeș-birău, pl. *nemeș-biraie* (ung. *nemesbiró*) = primar nobil. Înainte de 1848 „biraiele“ se alegeau numai dintre nobili, pentru aceea aveau titulatura de „nemeș“.

nevăstancă, pl. *nevestence* = din nevastă.

nice = nici.

O.

Oarmeghe, pl. *oarmeghi* (ung. *vármege*) = comitat, județ.

ocol, pl. *ocoluri* = ogradă.

odolhaz, pl. *odolhazuri* (ung. *oldalház*) = odaie laterală.

ogrinji = rămășițe de fân, ce rămân în iesle.

ojină, pl. *ojini*, ori *ujină* (ung. *ozsonna*) = chindie

ol, pl. *oluri* = oală lungăreață.

o lecuță, *o leacă* = puțin, puținel.

omăt = neauă, zăpadă.

opcină, pl. *opcine* = creasta muntelui sau a dealului, pe unde duce vreun drum.

ospăț, pl. *ospete* = petrecere, chef, nuntă.

P.

Păcurăraș, pl. *păcurărași* = dim. din păcurar.

păducel, pl. *păducei* = Bot. *Crataegus monogyna* Jacq.

painjen = paiangin, paiagen, insecta bine cunoscută.

palant, pl. *palanturi* = gard de scânduri.

pălesc (a *păli*, *pălii*, *pălit*) = a părli, a părjoli coaja arborelui.

pălincă, pl. *pălinci* (ung. *pálinka*) = țuică, vinars. Dim. *pălincuță*. *Pălincă indulcită*, țuică cu zahăr ori cu miere; *pălincă verde*, țuică neîndulcită.

pământesc (a se *pămânți*, mă *pămânții*, *pămânțit*) = a deveni palid, negru ca pământul.

pângă—pe lângă.

pantanog—cal pantanog, cu semn alb la piciorul drept, adecă cal însemnat.

păpădie—plantă de primăvară cu flori galbene; păpădie, floare mândră de câmpie.

pârjolese (a *pârjoli*, *pârjolii*, *pârjolit*)—a pârli, a da foc (ung. *perzsel*).

păruță—dim. din pară.

pătac, pl. *pătaci*—un ban vechiu.

pațilă, *pațălă*, pl. *pațile*, *pațale*—experiență, suferință îndurată, întâmplare.

patriare, pl. *patrierci*—patriarh.

pătrupop, pl. *pătrupopi*—protopop.
pe drept (a voastră casă)—față, vis-à-vis de—.

peminte—pământuri.

pită, pl. *pite*—pâne.

pititel, *pititea*, pl. *pititei*, *pititele*; *pititeluț*, pl. *pititeluți*, *pititelucă*—mic, micuț.

plăiuț, pl. *plăiuțuri*, dim. din *plaiu*,

pl. *plăiuri*—drum ce duce la munte.

plisă, pl. *plise*—loc mai adânc în albia râului.

ploșcă (pluralul nu se folosește)—clondir, carafă.

poară, *in.....*—împotrivă, în but.

pochuesc (a *poelui*, *poeluii*, *poeluit*)—am stare, încap.

podîșor, pl. *podîșoare*—stelaj, etajeră.

poiată, pl. *poieți*—grajd pentru vite mari; dim. *poiețea* pl. *poiețele*, e grajd mai mic ce se așează imediat lângă peretele grajdului cel mare și servește de culcuș vițelilor ori porcilor; poiețea era destinată porcilor se numește de comun *coteț*.

poliță, pl. *polițe*—scândură, de comun deasupra ușii, de așezat oale, farfurii ș. a.

pomuț, pl. *potuți*—dim. din „pom“.

ponce (în.....)—împotrivă; a grăi în *ponce*, a grăi împotrivă; *poncesc* (a

ponci, *poncii*, *poncit*, a se împotrivi, a se certă.

ponoji—pedala dela răsboiu, în Maramureș teara.

ponosesc (se *ponosește*, a se *ponosi*, *ponosit*)—se zice când fața se urtește, slăbește și-și pierde finețea.

popistresc (a *popistri*, *popistrii*, *popistrit*)—se folosește ca joc de cuvinte lângă cuvântul *împistresc*, și înseamnă: a brodă, a chindisi.

porție, pl. *porții*—dare, arunc, porțiune.

porumb, adj. se zice calul suriu la păr ca și porumbul.

porumbaș, pl. *porumbași*—dim. din *porumb*.

potilat, pl. *potilate* (ung. *patyolat*) batistă, pânăză fină.

potlog, pl. *potloage*—bucăți din o-pincă.

potolese (a *potoli*, *potolii*, *potolit*)—a stinge.

pozne—necaz.

prăbăluesc (a *prăbălui*, *prăbăluii*, *prăbăluit*)—a probă, a încercă, a experimentă.

prah—praf de pușcă.

prânzesc (*prânzii*, *prânzit*)—dejunez.

prăpădese (a *prăpădi*, *prăpădii*, *prăpădit*)—a risipi, a prădă, a vinde ceva cu un preț bagatel.

prepiciu, pl. *prepiciuri*—lavița de lângă vatră.

prifont, pl. *prifonturi*—profund, pâne neagră, proviziune.

prilaz, pl. *prilazuri*—pârlaz.

pripor—pripoare, loc pieziș.

pruncă, pl. *prunce*—fem. dela prunc.

prundurel, pl. *prundurele*—dim. din *prund*.

pustiit—pustiire, distrugere.

R.

Rămas, *rămasă*, pl. *rămași*, *rămase*—văduv, văduvă.

rând, *am rând*—am rândueală, am modru, îmi stă în putință.

rânduluesc (a rândului, rândului, rânduluit; (ung. *rendel*)=a orându-i, a meni.
 rânză, pl. rânze=stomac.
 râț, pl. râțuri (ung. *rét*)=livadă; dim. râțuț, pl. râțuțuri.
 rătăcănăt, rătăcănătă, pl. rătăcănăți, rătăcănate=crengos, încren-gat.
 reghemânt, pl. reghemânturi, și reghiment, pl. reghimente=regiment.
 rezedă, pl. rezedă=Bot. rozetă. Ro-seta.
 rîf, pl. rîfi (ung. *röf*)=cot (de Viena).
 rob, pl. robi, dim. robuț, pl. robuți=slav; arestant, prins, prizonier.
 romon=Bot. roman, mușețel prost. *Matricaria inodora* L.
 rostopască=plantă, se zice și negela-riță, dacă să rupe iese un suc gal-ben din trînsa.
 ruguț, pl. ruguți, dim. din rug, pl. rugi=măciș.
 ruje, pl. ruji (ung. *rözsa*)=roză; tran-dafir; dim. rujița, pl. rujițe.
 rumeneă, pl. rumenele, dar și: rume-neală=rumeneală, suliman.
 rumenesc (a rumeni, rumenii, rume-nit)=a sulemeni, a da cu roșu pe față.

S.

Săcret=amar.
 săleac, săleacă=sărman. Dim. sele-cuț, selecuță.
 săm, săți=suntem, sunteți. Amân-două formele se folosesc deopotrivă în Maramureș; pe Maraînsă se au-de mai des săm și săți decât sân-tem și sânteti.
 sămătișe=lapte prins, lapte acru.
 sărîndar, pl. sărîndare=40 de letur-gii servite de acelaș preot, la do-rința vreunui credincios.
 satră, pl. șetri=baracă; târnaț, prid-vor.
 sazolic, sazolicuri (ung. *százalek*)=procent.

sbiciu, pl. sbiciuri=biciu.
 sfoară, pl. sfoare=ață mai groasă, fune, ștreang (de spânzurat).
 sfînit=apus; pe la sfînit, când a-pune soarele.
 șgardă, pl. șgarzi=salbă de mărgele.
 șglotariu, pl. șglotari=țigan.
 șiminic=plantă, lat. *helichrysum a-renarium*.
 șindilă, pl. șindili=șindrilă.
 șindilesc (șindilii, șindilit)=șindri-lesc.
 șinură, pl. șinuri=șnur, găitan. Se aude și forma aceasta: șinor, pl. șinoare.
 șirincă, pl. șirinci=năframă de pe cap.
 șlobozitul, subst. dela a șlobozî=a lăsa să curgă (vinul).
 șmultură,=șmulșă, urită.
 șogor, pl. șogori; fem. șogoriță, pl. șogorițe (ung. *şógor*)=cumnat, cum-nată.
 șohan, șohănit, șohănită (ung. *soha*)=niciodată, nicicând.
 șolovârș=după L. *origanum vulgare*, plantă ce crește pe vârful munților.
 șopon, pl. șopane=săpun; șoponesc (a șoponi, șoponii, șoponit), a să-puni.
 șopru, pl. șopruri=șopron de fân.
 spată, pl. șpete=spată de țesut.
 șpovadă, pl. șpovezi=mărturisire, șpove-danie.
 șorucă, șorureă pl. șuroarele=dim. din soră.
 șoțuc, pl. șoțuci=dim. din șoț.
 (de pe) stălp=vrednic de spânzurat.
 stan, pl. ștanuri, dim. ștănuț, pl. ștă-nuțuri=partea din sus a cămeșii, până la brâu.
 ștergătoare, pl. ștergători=ștergar, ștergură.
 ștraje, pl. ștrăji=streață, paznic, sen-tinelă; ștrăjuesc (a ștrăjui, ștră-juii, ștrăjuit)=a păzi, a apăra.
 ștrânsură, pl. ștrânsuri=mulțime.
 ștrigătură, pl. ștrigături=chiuitură.

strungă, pl. *strungi*—deschizătură la staul (strunga oilor), la gard.
struț, pl. *struțuri*—flori, buchet de flori. Dim. *struțuc*, pl. *struțuce*, *struțisor*, pl. *struțișoare*, *instruț* (a *instruța*, *instruțai*, *instruțat*), a pune struț, a pune flori. *Struț de flori*, buchet de flori; *struț de ruji*, buchet de roze.
stupiniță, *stupinuță*—dim. din stupină, prisacă.
sugnuță, pl. *sugnuțe*, și: *sugniță*, pl. *sugnițe*—dim. din sugnă:—rochie.
suman, pl. *sumanuri*—sucman, țindră de lână ce o îmbracă țărani peste cămașă.
suraș, pl. *surași surișor*, *șurișoară*, pl. *surișori*, *surișoare*.—dim. din sur.
șuvar—un soi de iarbă slabă fără suc, loc șuvar—locus arundinosus.

T.

Țancă—cochetă.
tânjea, pl. *tânjele*—tânjeală.
țară; mai bine m'oiu duce'n țară—mai bine mă voi duce'n lume.
tătăișe, pl. *tătăiși*—tătăișă, cumnată. Bot. aurată. *Chrysanthemum Leucanthemum* L.
tătuc (voc. *tătucă*)—dim. din tată.
tău, pl. *tăuri* (ung. *tó*)—lac.
teară, pl. *teri*—răsboiu.
tigneală—ticnă, tihneală.
țin zile—a posti ori a ajună în anumite zile pentru binele ori răul cuiva.
ținse—întinse.
țintirim, pl. *țintirimuri*—cimitir, lângă biserică; dacă e afară din sat, se numește *temeteu*, pl. *temeteauă* (ung. *temető*).
țip (a *țipă*, *țipai*, *țipat*)—a lepădă, a aruncă.
țipou, pl. *țipoi* (ung. *cipó*)—țipău, pânișoară.
țipuresc (a *țipuri*, *țipurii*, *țipurit*)
 țip, strig.

tist, pl. *tisturi*—ofițer, funcționar.
titie, pl. *titii*—căpățâna pălăriei. Dim. *titiuță*, pl. *titiuțe*, scufie, căciulă.
toesc (a *tôi*, *toii*, *toit*)—v. a. a sfădi, v. n., a face sgomot.
țoluț, pl. *țolături*—dim. din țol, pănură de lână, țesută cu măestrie.
trag, a se trage de ceva—a se sinchisi, a se rușina.
tragân (*trăgini*, *tragână*, etc., a *trăgână*, *trăgânai*, *trăgânat*)—a cântă trăgânat, cu prelungiri; s. boală de vaci.
trupină, pl. *trupine*—tulpină, trunchiu.
tun (a *tună*, *tunai*, *tunat*)—a lovi, a detună: subst. tunet.
țurgalău, pl. *țurgalauă*—clopoțel.
țuriș—paie rămase (ogrinji) dela vitele cornute, cari se dau cailor.
turtă—pâne lată și rotundă de grâu. La ospete poporul pentru onoarea mesei face și turte.

U.

Uiagă, pl. *uiegi* (ung. *üveg*)—sticlă. Dim. *uieguță*, pl. *uieguțe*,
undiță, pl. *undițe*—dim. din undă, pe când *undiță* e cârligul cu meală de prins pești.
ușor, pl. *ușori*—ușciur.

V.

Vădurel, pl. *vădurele*—dim. din vad.
văj, pl. *văji*—moșneag.
văjesc (a *văji*, *văjii*, *văjit*)—a clăti din loc un obiect, așa că e aproape să cază; se *văjește*, se întâmplă; se *văjește cu cineră*, se potrivește, ajunge la învoală.
vălfă—fruntea, cel mai bun și cel mai frumos din ceva.
vânare, a..... (că-s în codri a vânare)—la vânat.
vârdină, pl. *vârdini*—cumpănă de fântână.
vârtelniță, pl. *vârtelnițe*—depanătoare, răschitor.

vătav—baci (la stână).
veci, în veci—niciodată, nicicând.
vecernie—inserat, slujbă de seară.
verigă, pl. verigi—verigă: inel neted;
 dim. *veriguță, verguță*.
veselos, veseloasă, pl. veseloși, vese-
loase—vesel.
vileag, pl. vileaguri—lumânare, lu-
 mină.
vinars, pl. vinarsuri—rachiu.
violă, pl. viole—vioreă, viorică.

vranită, vragniță, pl. vragniți, vra-
niți—vramniță, poartă.

Z.

Zăghiută, pl. zăghiute, dim. din za-
ghie, pl. zaghii—cătrintă, rochie.
zăton, pl. zătoane (ung. zátony)—
 vad, trecătoare.
zignuri—locuri unde se fierbe ra-
 chiul.
ziucă—dim. din ziuă.
zlot, pl. zloți—fiorin, 2 lei și ceva.

GREȘELI DE TIPAR

Pagina.	Rândul.	În loc de :	Ceteste :
5.	15.	Mângâia-te	Mângâia-t'ei
"	28.	'mpăjeșt	'mpăjești
"	29.	țil-oiu	ți-l-oiu
6.	59.	genuche	genuche
"	67.	în	cu
9.	84.	drga	draga
"	109.	Turcii	Turci
10.	183.	ciontat	ciuntat
"	9.	merge	mer(g)e
11.	60.	merge	mer(g)e
12.	26.	ploaia-u	ploaia-u
13.	nota ⁴).	vragnita	vragnița
14.	111.	fuduțul	funduțul
15.	149.	voinicicu-i	voinicu-i
16.	nota ¹).	undiță	undița
19.	nota ³).	jarásbiró	járásbiró
22.	44.	șoptit	șopotit
25.	138.	gata	gată
26.	200.	apartține doinei 21.	
28.	306.	mine	nime
"	25.	genuche	genuche
29.	74.	jelcu'	jelcue—
54.	516.	gutâiu	Gutiiu
30.	96.	blăstămt	blăstămat
"	nota ¹).	ozsona	ozsonna
32.	275.	minei-i	mine-i
33.	304.	drep	drept
35.	428.	miere de gutuii	mere de gutâiu
37.	591.	asară	sară
40.	184.	mai	m'ai
45.	487.	murguș	murguț

Rândul.	Pagina.	În loc de:	Cetește:
46.	nota †).	lungăreața	lungăreață
"	65.	lozișoară	lozișoară
50.	261.	propeaua	propteaua
54.	516.	gutâiu	Gutâiu
54.	519.	gutâiu	Gutâiu
55.	nota †).	cipo	cipó
59.	786.	propeaua	propteaua
"	788.	"	"
63.	1042.	cucoane-i	cocoane-i
69.	15.	stele	stelele

DIN PUBLICAȚIUNILE ACADEMIEI ROMÂNE

L. B.

Crăiniceanu Dr. Gh., Igiene țaranului român. Locuința, încălțăminte și îmbrăcămintea; alimentațiunea în diferite regiuni ale țării și în diferite timpuri ale anului. Buc. 1895.	5.—
Gorovei Artur, Cimiliturile Românilor. Buc. 1898.	3.—
Grigoriu Gr., Medicina poporului. I. Boalele oamenilor.— <i>Anal. Acad. XXX Lit.</i>	1.60
— II. Boalele vitelor.— <i>Anal. Acad. XXX Lit.</i>	—50
Jarnik Dr. I. U. și A. Bârseanu , Doine și strigături din Ardeal, date la iveală cu un glosar complet de Dr. I. U. Jarnik. Buc. 1885. —.—	
Lupașcu D. P., Medicina babelor. Adunare de descântece, rețete de doftorii și vrăjitorii băbești. Cu un raport de Prof. I. <i>Bianu</i> . — <i>Anal. Acad. XII Lit.</i>	—.—
Manolescu Dr. N., Igiene țaranului. Locuința, iluminatul, și încălzitul ei. Imbrăcămintea, încălțăminte, alimentațiunea țaranului. Buc. 1895.	5.—
Marian S. Fl., Cromatica poporului român.—Discurs de recepțiune, —cu Răspuns de B. P. <i>Hasdeu</i> .— <i>Anal. Acad. IV, 2</i>	1.—
— Descântece adunate de G. Săulescu. Raport.— <i>Anal. Acad. V, 2</i>	1.—
— Vrăji, farmece și desfaceri.— <i>Anal. Acad. XV Lit.</i>	1.—
— Insectele în limba, credințele și obiceiurile Românilor. Studiu folkloristic. Buc. 1903.	6.—
— Legendele Maicii Domnului. Studiu folkloristic. Buc. 1904.	4.—
— Nașterea la Români. Studiu etnografic. Buc. 1892.	5.—
— Nunta la Români. Studiu istorico-etnografic comparativ. Buc. 1890.	10.—
— Immormântarea la Români. Studiu etnografic. Buc. 1892.	5.—
— Sărbătorile la Români. Studiu etnografic:	
— Vol. I. — Cărnilegile. Buc. 1898.	3.—
— Vol. II. — Păresimele. Buc. 1899.	3.—
— Vol. III. — Cincizecimea. Buc. 1901.	4.—
Obedenaru Dr. M. G., Texte macedoromâne, basme și poezii populare dela Crușova. Publicate după manuscrisurile originale, cu un glosar complet, de Prof. I. <i>Bianu</i> . Buc. 1891.	4.—
Ottescu I., Credințele țaranului român despre cer și stele.— <i>Anal. Acad. XXIX Lit.</i>	1.—
Pamfile Tudor, Jocuri de copii, adunate din satul Țepu (jud. Tecuciu). — <i>Anal. Acad. XXVIII Lit.</i>	1.40
— Jocuri de copii, adunate din satul Țepu (jud. Tecuciu). Mem. II. — <i>Anal. Acad. XXIX Lit.</i>	1.60
Papahagi-Vurdună P. N., Jocuri copilărești culese dela Români din Macedonia. — <i>Anal. Acad. XXV Lit.</i>	—75
— Megleno-Români. Studiu etnografico-filologic. Partea I. — <i>Anal. Acad. XXV Lit.</i>	1.40
— Partea II. <i>Anal. Acad. XXV Lit.</i>	1.40
— Graie aromâne. — <i>Anal. Acad. XXVII Lit.</i>	1.60
— Basme aromâne și glosar. Buc. 1905.	8.—
Șăineanu Lazăr, Basmele române în comparațiune cu legendele antice clasice și în legătură cu basmele popoarelor învecinate și ale tuturor popoarelor romanice. Buc. 1895.	10.—
Sevastos Elena, Nunta la Români. Studiu istorico-etnografic comparativ. Buc. 1889. (Sfârșit).	
Tiplea Alexandru, Poezii populare din Maramureș. — <i>Anal. Acad. XXVIII Lit.</i>	1.20
Vieiu Alexiu, Glosar de cuvinte dialectale din graiul viu al poporului român din Ardeal. — <i>Anal. Acad. XXIX. Lit.</i>	—.—